

Người Dân

Số 218
tháng 10, 2008

P.O. Box 2674 - Costa Mesa - California 92628 - USA
Phone + Fax 1(714) 549-3443

Email: nguoidan@ix.netcom.com
Web: <http://www.nguoidan.net>

Kinh chiếu yểu

Người Dân

Hĩn nay, chĩng tái nhõn ½lnh nhõ sau:

1. ƣng Cæng Sĩn Viĩt Nam cũ l-nh thã, cũ nhĩ nõec, ½õic c ỹc nõec cáng nhõn / bang giao, vj lj hæi viẢn LiẢn Hiĩp Quác.

- Nhưng KẢ cç hæi chõ nghĩa dĩa vjo ½ũ ½ĩ khuyỄn dò nõecĩ Viĩt phĩi chĩp nhõn cæng sĩn.

2. ƣng viẢn Cæng Sĩn tranh gi;nh, ½ĩu ½ỹ vỄ ½ĩa vũ, vỄ quyỄn li i, vj mĩc ngo´c lj m ½n bĩt chĩnh nẢn ½- gi- u có, tiẽn rĩng bạc biẽn nhưng tĩi đĩi đĩ số đĩng bào vãn bị tĩc đĩat quyỄn tư hũ, quyỄn sống, quyỄn mĩu sinh, quyỄn suy nghi, và miẽn cĩng khuyỄt phục bạo quyỄn.

- Nhưng KẢ cç hæi chõ nghĩa dĩa vjo ½ũ ½ĩ nũi lj ½- cũ nhưng th;nh ph- n ngo;ĩ ƣng cũ tiỄn, cũ quyỄn, ½ĩt nõec ½- cũ ½ĩu tranh chĩnh trũ vj cũ m- m mĩng tú do dĩn chủ.

3. ƣng Cæng Sĩn vj bẢo quyỄn tú ½ĩng nhĩt hũa vèi Tĩ Quốc, Quốc Gia, Dĩn Tĩc.

- Nhưng KẢ cç hæi chõ nghĩa cho rĩng nhưng ai cĩn chĩng ƣng, chĩng Nhĩ Nõec lj khĩng Ỗi quĩc vj cĩn trũ cáng cuĩc phĩt trĩĩn ½ĩt nõec.

4. Quĩc TỄ Cæng Sĩn ½- tan, nay ƣng Cæng Sĩn Viĩt Nam nũi chung, ½ĩng viẢn cæng sĩn nũi riẢng, ra sốc ca tĩng cáng lao cũa Hã Chĩ Minh vj cũa ƣng, gĩn hỄt tĩi lĩi cho LẢ Du'ĩn, LẢ ƣc Thĩ vj nhưng KẢ thĩt thỄ, ½ĩ duy trũ quyỄn bĩnh vj ½ĩa vũ.

- Nhưng KẢ cç hæi chõ nghĩa hĩa theo, b;ĩy ra chuyỄn “đĩ nguyên” đĩ duy trũ sự hiẽn hũ của Đĩng, hĩng tĩng cáng vj ½õic cho ½n kĩ.

5. ƣng Cæng Sĩn Viĩt Nam b;ĩy kỄ phĩn tĩnh, chĩng ½ĩi cuĩi, ½ĩ trong trĩng hĩp njõ cũng chĩ lĩt s;ng xĩng nĩa: V'ĩn cæng sĩn phe njõ, phe nĩ thĩng trũ.

- Nhưng KẢ cç hæi chõ nghĩa cũa tĩng phe phĩn tĩnh cũi là nhũng... chĩn sĩ tự do dĩn chủ, đĩ quyỄn bĩnh có vjo tay phe njõ, thũ hĩ v'ĩn cũ cç ½n cũ.

6. BẢo quyỄn cæng sĩn KẢu gĩi l;ĩng thĩng yỂ ½ĩt

nõec, tán giỖ, ½ĩng b;ĩ cũa nõecĩ gĩc Viĩt Nam, ½ĩ nhũng nõecĩ njõ bi i tai mang cáng cũa vỄ ½ũng gũp.

- Nhưng KẢ cç hæi chõ nghĩa xĩi nõecĩ gĩc Viĩt Nam theo tĩnh tự vè nguĩn, dụ đĩ đĩu tư tiẽn bạc, chĩt xĩm, gũĩ tiẽn nhiũu thĩm vè cho thĩn nhĩn đĩ xĩy đĩng quĩ hĩng, thĩc chĩt lj ½ĩ tĩ b'ĩn ½p vj tay sai bĩ ti i.

7. Bạo quyỄn cĩng sĩn Viĩt Nam phĩt đĩng mĩnh chĩn đĩch hĩa hĩp hĩa gĩĩ dĩn tĩc bĩp bĩm đĩ lĩng gĩt nhũng nguĩi đĩ quên và nguĩi trũ tũĩ ít hiẽn biĩt vè cæng s'ĩn.

- Nhưng KẢ cç hæi chõ nghĩa tiỄp sốc bĩng nhưng lĩi lẢ “cĩu thĩi ng” xũ bĩ h'ĩn thĩ, quĩn quỹ khĩ ½ĩ ru nõc nguĩi gĩc Viĩt Nam ở hĩi ngoĩi.

8. ƣng Cæng Sĩn, bẢo quyỄn vj ½ĩng viẢn cæng sĩn tiĩp tục lĩn ỏn nhũng nguĩi thĩc tĩm chĩng bạo quyỄn là Viĩt gian, phĩn quĩc, tay sai, gĩĩn đĩep đĩ tạo ỏn tĩng bĩt li i ẽ nhũng nõecĩ khĩng ỏn tĩng v'ĩn ½Ễ.

- Nhưng KẢ cç hæi chõ nghĩa ½ĩng t'ũ, cho nhưng nguĩi chĩng bạo quyỄn là chĩng cũng lĩc hũ, xĩ cũng, ngoĩn cũ vj quỹ khĩch.

9. Cæng s'ĩn tung s'ĩch b'ĩy, b'ĩng đĩi, gĩi v'ĩn cáng ½ĩ trĩnh đĩĩ đĩ lung lĩc nhũng thĩnh phĩn tĩ mò, đĩ tĩnh và chũng lĩ.

- Nhưng KẢ cç hæi chõ nghĩa tiỄp tay bĩng viĩc cũ vĩ giao lĩu đĩi thĩi một chĩu, lĩn tĩn, phĩng vĩn cũc th;nh ph- n cæng s'ĩn, thĩĩn cæng, ph'ĩn ½ĩi viĩc chĩng đĩi giao lĩu một chĩu là khĩng tĩn trĩng dĩn chủ và thĩĩu tĩnh th- n tú do.

10. Cæng s'ĩn thũĩ mĩn nhưng KẢ ½ũn giũ trũ cũ ẽ mĩi lĩnh vĩc, tĩng bĩc lĩng đĩn cũng đĩng nguĩi Viĩt Nam hĩi ngoĩi.

- Nhũng kĩ cơ hĩi chủ nghĩa tĩng bĩc nhũng tay sai ½ũn giũ trũ cũ njõ lj thĩc thĩi, phĩng khĩng, cũi mẽ, yỂ nõec vj biỄt thĩng xũt ½ĩng b;ĩ.

Trĩc bĩt kũ lĩi lẢ, h;ĩnh ½ĩng njõ cũa cæng s'ĩn vj cũa nhũng ai tú xĩng lj yỂ nõec, lj trũ thĩc, chuyỄn gĩa, chĩnh trũ gĩa, ½õ;ĩn thĩ, ½ĩng ph'ĩi, nỄu chĩng ta thũ suy xĩt theo nhũng nhĩn đĩnh trĩn đĩy, thĩ rĩt cũ thĩ thĩ rĩ hĩ thĩc th;nh ph- n njõ, mĩn cũĩ gũ, vj nõecĩ Viĩt Nam trĩng vj ngo;ĩ nõec cũ li i gũ hĩ khĩng.

Chũng tĩi hi vĩng là cũc thĩn hũ / đĩc gĩĩ sũ đĩng gũp thĩĩn cũc nhõn ½ĩnh kh'ĩc vjo b;ĩ nhõn ½ĩnh ½ĩng thĩng trũ njõ, ½ĩ chĩng ta cũng suy g'ĩm vj ½ĩ kh'ĩ bị bè lũ phĩn bĩi quĩc gĩa, dĩn tĩc lĩng gĩt, khĩĩn đĩt nĩc và dĩn tĩc chĩng thĩĩt ỏch thĩng trũ cũa chũng.

Trong Sâ Njy

Tranh dân gian
tr.1

Kính chiẾu yẬu
Người Dân, tr. 2

Dân Với Dân
Người Dân, tr. 3

Câu Chuyện Hôm Nay:

Tú Do Ngân Lu°n
Cáng Tân Nù, tr. 5

Hojng Sa, Tróeng Sa
TQLC Ninh KiẾu, tr.7

B· u BỖn
tr.8

Mæt V; i Vjln ặE Viłt Nam:

Giáo DụcBát Nháo, Quản Lý Ôm Đòm
Đại Dương, tr. 8

Trăm Tội Trút Lên Đầu Dân Lao Động
Đại Dương, tr. 10

Nhè vẾ ặã Mói
Nguyễn Quốc Quỳnh, tr. 12

V·n Hác, Nghĩ Thu°t v; ặéi Sàng
ThiẾt Trôi ng, tr. 15

Từ Độc Tài đến Dân Chủ
Gene Sharp - Việt Tân chuyển ngữ, tr.19

Biłn Lỏa Caspian
Nguyễn Tr· n Ai, tr. 24

H°u VESAK TiẾn ThẾ V°n
Nguyễn Tr· n Ai, tr. 27

Phòn Vinh Giá Tạo (tiẾp theo)
Thi Sçn, tr. 29

T; u D· u Tsùn (tiẾp theo)
Nguyễn Tr· n Ai, tr. 32

Cột Quý (tiẾp theo)
Mộ Lặc, tr. 34

Vài Hiếu Biết Sơ Sài Về Cư Dân
V; ng ặáng Nam Ý (tiẾp theo)
Thi c Nguyễn, tr. 37

DÂN VỚI DÂN

Theo thông báo của công ty điện thoại, kể từ 23-2-2008, vì khu vực Người Dân thêm một area code, số điện thoại và fax của Người Dân phải bấm đủ... 11 số nhõ sau (kể c` cũng khu vúc 714):

1-714-549-3443

Kính mong thân hữu và độc giả thông cảm.

Bòec sang tuái 19, ½l tranh thõ vèi sú tr; n ng°p sách báo cộng sản, Người Dân sẽ gửi tới quý thân hữu/æc gi` n; o Gøi BæU PHIẾU MUA Mæt NFM BYO cũ k; m bõu phí 3\$ cho mæt cuân sÿch ½E 10.00, ho`c 5\$ cho một cuốn sách đề 20/30.00 do Người Dân-VietBooks xuýt b`n (túa sÿch t; y ù chàn lúa) ½l tở sÿch gia ½nh cũ nhùng t; i lĩ u trung thúc vẾ cÿc vjln đề Việt Nam của giai đoạn 1940-2007, gồm: Dĩ Vãng 10\$, Lũy Tre Xõa 10\$, Mĩ a Thu Cuái Lái 10\$, ặéi V; o Thu 10\$, fn ác Núi Mỹ 20\$, Nghĩ Qu·n ViẾt Quanh 20\$, Dân Nghĩ, Viết, Đọc Và Nói 20\$, Dân ý 22\$, Dân Luận 22\$, Cộng Sản Đàng Lũng Lũng Trở Lại 20\$, BẮN LỄ Ph°t GiỖ I 20\$, BẮN LỄ Ph°t GiỖ II 30\$, Autumn 10\$, Vietnamese Communists 20\$. NẾu mua 2, 3 n`m bÿo (cũ k; m bõu phí), ½õil c chàn 2 cuân, 3 cuốn, vân vân,...

Duc Huynh, Bruxelles, BELGIUM:

ặác NgD, tái xin gúp ù vèi mợc Kính ChiẾu YẬu: Cần nói rõ rằng CSVN là bọn buôn dân bán nước, làm tay sai cho Trung Cộng, dăng Hoàng Sa Trường Sa, b°t nhùng ngóei biłu tñh chãng Trung Cæng ½`t cç quan hành chánh, xây dựng phi trường, giam ngư phủ, ròec ½uác thẾ v°n; xuýt kh, u ná lĩ, bÿn phò nù, trẢ em cho các động mõi dâm ngoại quốc...

Hiłn nay, trẢn internet cũ nhiẾu b; i kẤu gài ngóei Việt hải ngoại chấp nhận sự lãnh đạo của Việt Cộng

½ là “câu nặc” trặc viéc Trung Cæng sá tiÆn cáng, như VPS tổ chức hội thảo kêu gọi xây dựng chế độ “x- hãì chđ nghãa”.

Khỹ nhiẾu ngōi trã kháng hiũu lũch sỏ, sũ viéc ½- bl ình hōng, cho r;ng ½o; n kÆt, hĩa gi`i dōi sự lãnh đạo của cộng sản sẽ có thể chống lại Trung Cộng xâm lược. Đây là một sự ngó ngắ. Nếu không có những bài viết phân tích và giải thích, thì nhiều người sẽ bị Việt Cộng lừa gạt.

BPT Người Dân: Xin ho; n to; n ½ãng ù vèi quĩ hữu. Tuy nhiên NgD không có ban biên tập. Thân hũu/½ãc gi`i thĩch ½Ế c`p ½Æn v`n ½Ế gũ, thũ NgD ½- ng vẾ v`n ½Ế ½Ù.

Hi vọng sẽ có vị nào đó quan tâm về chuyện quý hũu nẤu lẤn. Thúc ra, theo chĩng tái, ng; y nay, muãn cũ kÆt qu`... ho; nh trỖng, thũ ph`i tiÆp c`n ½ōi c vèi cÝc vũ trã tuãi, nhiẾu t; i n`ng, nhiẾu nhiĩ t huyÆt. M; muãn thÆ, thũ ph`i viÆt b±ng tiÆng Anh, tiÆng PhỖp. NgD kháng cũ kh` n`ng, nẤn ½; nh tráng v; o internet, v; tin ch`c r±ng trẤn ½Ù ½- cũ ½đ loại tiếng nói rồi. Thực ra NgD là một trong số báo Việt ngữ đầu tiên lên web. Nhưng rồi vì thiếu nhân sũ nẤn bl tróc tr`c mæt thúi gian. Hiĩn nay NgD đang cố gắng đưa các bài vở lên mạng, để góp ý v; o cáng cuæc quang phòc quẢ hợng.

Do Sao, Raleigh, NC:

Xin lãì quĩ áng. CỖi tuãi g- n ½`t xa tréi ½ái khi cãng th`t l; ½Ỗng trỖch. Mãi khi nh`n ½ōi c NgD là cãm cúì đợc, chẳng quan tâm gì đến những chữ XYZ.

±Æn sã 216, mề bỖo ra, th`ly cũ thiĩp hãng mềi b`t ngōa ngōi rãi viÆt m`ly dỖng xin lãì.

Tôi gửi theo đây chi phiếu để đọc hai năm báo v; gọi cho tái:

1/ Lũy Tre Xỏa, Ho;ng Thũ

2/ Đòi Vào Thu, Hồng Vân.

Cũng thêm một điều thắc mắc là tại sao “cây viết cổ thụ của NgD” lại thích dùng từ ngữ tiếng Việt phát sinh sau 1975, chẳng hạn chữ “sự cố” trong b; i “Ngōi Viĩt thúc thi tú do ngán lu`n nhũ thÆ n; o” trang 20 sã 216, m; sao kháng viÆt t± ngũ

n; o cho dĩ hiũu, bũnh thōng hợc.

CỦ lẤ tái cãng hợi ½a ½oan, bêi tuãi 85, minh m`n cãng ch`ng cÝn bao! Xin ch`m hÆt...

Xin chúc quý ông mạnh khoẻ để tiếp tục gồng gỖnh NgD d; i d; i.

BPT Người Dân: ±ōi c bÝc thĩch ½àc l; mæt vinh hạnh, còn việc quên hay chậm trễ chi phiếu không cũ gũ quan trãng, xin bÝc khĐi b`n kho`n.

Hai chữ “sự cố” nằm trong phần trích đoạn thư ngày 4-6-08 của hãng y-tãng giỖm m`c ½la ph`n th; nh Hồ Gioan Baotixita Phạm Minh Mẫn, không phải cũa tÝc gi`. “G- n mức thũ ½en”, ê m-i vèi lĩ cãng s`n ìt nhiẾu cãng ph`i... ½P chđ bÝc! ±ōi c bÝc quan tâm chỉ dẫn là niềm khuyến khích rất lớn đối với chĩng chỖu.

Lê Văn Mạnh, Boca Raton, FL:

Tôi đã hai lần nhận thiệp hồng, ngại lắm! Nên vãi kính gọi check cho quĩ anh.

Xin đợc đợc tiếp một năm báo. Tiền còn lại, xin nhẽ quĩ anh chuy`n cho tái:

Con yêu râu xanh

, o vàng mĩa thu

Anh h; ng trong bũng tài.

Thiếu đủ xin liên lạc trả sau.

Kính cỖm ợn v; kính chĩc NgD trōng tãn ½ĩ hōng d`n cáng cuæc chung, h- u l`t ½ã chÆ ½ãc cộng sản sớm, cho dân tộc thoát khỏi ách cai trị CSVN.

ViÆt nÆu kháng ½ōi c ½; ng ho;ng mong cÝc anh ½iẾu ch`nh cho. CỖm ợn.

BPT Người Dân: Cuốn CYRX đã hết, chưa in lại, mong bÝc tháng c`m. Tiĩn nong đō ½đ rãi, bÝc khĐi quan tâm.

Chĩng chỖu ch`ng giỖm nh`n lói chĩc cũa bÝc. Ngay c` cÝc tÝc gi`i viÆt cho NgD chĩng chỖu ch`c cãng ch× l; trũnh b; y nhũng suy nghũ cũa mũnh, mong ½ōi c ½ãc gi`i ch× d`n ½ĩ hãc hĐi, thay vũ hōũng d`n ai.

Xin mang ợn sũ tĩn nhiĩ m v; y lĩ m trĩ h; o s`ng cũa bÝc cho NgD.

CÂU CHUYỆN HÔM NAY

Tú Do Ngán Lu^on

Cáng Tán Nù

Tự Do Ngôn Luận là một điều chúng ta nâng niu. Nh^hit lⁱ ½^{ai} vèi ng^oeí g^{ac} Vi^{it} y^{au} tú do ch^{ing} ta x^{oa} nay ch^{oa} bao gi^e ½^{oi}c tú do ngán lu^on. Cho ½^{en} khi ½^{en} c^{yi} x^o Hoa K^u n^{iy}: mu^{an} ra b^{yo}, ra s^{ych} l^{ic} n^{jo} c^{ng} ½^{oi}c; mu^{an} vi^{et} g^o, n^{ui} g^o c^{ng} ½^{oi}c. C^u tú do ngán lu^on th^o kh^{ang} ai c^u thⁱ che gi^{lu} b^{it} c^o c^{yi} g^o, kh^{ang} ng^oeí n^{iy} c^{ng} ng^uoi kia v^{ach} ra.

Ở Hoa Kỳ, ch^{ang} có gì c^{am} đ^{oan}. Nhưng, vô h^{nh} trung, vi^{ic} ngán lu^on chia ra hai ph^{yi} r^{inh} m^{ach}: ph^{ai} đ^{ung} đ^{an}, ph^{ai} nh^{am} nhⁱ. Do đó sự nguy hại có ch^{ung} m^{uc}. Ng^uoi nào đ^{ung} đ^{an} thì t^{om} c^{yc} c^q quan ½^{ong} ½^on. C^{yc} c^q quan n^{iy} ph^a bi^{en} nh^{ung} tin t^{oc} x^{yc} th^{oc}, ½^{oa} ra nh^{ung} nh^on ½^{nh} nghi^{am} t^{ic}. Ng^oeí n^{jo} nh^m nhⁱ th^o ½ⁱ t^{om} c^{yc} c^q quan nh^m nhⁱ, nh^m ½^{en} bao nhi^{au} c^{ng} ch^{ng} b^l c^{lm} ½^oYn.

Ở cộng đồng gốc Việt thì không có đ^{uoc} sự phân chia như vậy. Phần lớn là “báo ch^o, đ^{ai} ch^o”, nh^{ung} t^e qu^{ing} c^{yo} ph^{yt} kh^{ang}, nh^{ung} ½^{ji} truy^{en} thanh truy^{en} h^{nh} r^a ti^{en}. Th^{inh} ra v^{qn} ½^e b^{an} ph^on, tr^{ych} nhⁱm qu^y nh^a, n^{an} ½^o c^u nhi^{eu} qu^y tr^{en}. Ch^{ng} nh^{ung} kh^{ang} tú ch^{ae} m^{ji} nhi^{eu} phⁿ n^l l^{am} đ^{ung}.

Theo t^{ai} ngh^o m^{at} phⁿ, do ngoⁱi ng^oeí g^{ac} Vi^{it} vèi nhau, ch^{ng} ai ½^oYi ho^{ji} t^{ei}, m^{at} phⁿ, gi^{ua} ng^oeí g^{ac} Vi^{it} v^{oi} nhau, ch^{ing} ta đⁱ c^u b^{it} mⁿ c^{ng} ch^{ng} bi^{et} l^{ij} m^go. †^{ac} gi^o kho^{yi} ½^{ac}, kho^{ai} nghe ch^{uy}en nh^{am}. Bⁱ vu kh^{ong}, m^a lⁱ mà ½ⁱ kiⁱⁿ th^o tr^{oec} h^{et} ti^{en} m^{oen} lu^ot s^o qu^y n^{ing},

sau lⁱ gi^o th^o c^u th^ong kiⁱⁿ th^o t^{yc} gi^o, ch^o nhⁱm, ch^o b^{it}, lⁱ b^{an} tr^{an} r^{ing} đ^{oai} đ^e (t^{ji} sⁱⁿ do ng^oeí kh^{yc} ½^{ong} t^{an}) th^o lⁱ ch^{uy}in g^{ynh} bⁱⁿ sang ao (½^o-c^u v^o t^{ya} x^o m^{at} t^e b^{yo} ch^u Vi^{it} b^{ai} th^oeng c^o ch^{oc} tri^{tu} ½^{ang}, kh^{ang} ti^{en} kho^{ng} h^ou trong l^{uch} s^o b^{yo} chỉ Hoa K^u, m^{ji} b^l can c^u m^{it} xu teng n^{jo} đ^{au}, v^{an} ph^{ay} ph^{ay} ở bi^{et} th^u nguy nga, lái xe Mercedes). Th^{ae} cho n^{an} c^o c^u nh^{ung} vô ch^{oi} r^oa nhau, moi m^{uc} ch^{uy}in ri^{ang} t^o, b^{la} ½^t tr^ong trⁱn b^{ng} nh^{ung} ngán ng^u ½^o u ½^oeng x^u chỉ (nh^o vô c^{yc} anh h^{ing}/anh h^{cn}-anh kh^{an}/anh kh^{ing} L^u T^{ong}-Tr^{an} M^{anh} Qu^{ynh} ngay lúc này).

Tuy nhiên cũng còn ở một phạm vi nào đó. Vì đⁱ sao c^{ng} c^{yn} nhⁱ xu^{it} bⁱⁿ, ch^o nhⁱm, ch^o b^{it} ch^{lu} tr^{ych} nhⁱm. Ng^oeí ½^{ac} c^{yn} đⁱ l^{ua} ch^{an}: t^{om} đ^{oc} hay t^{ay} ch^{ay}. Ch^{ang} hạn trường hợp t^o Ng^uoi Vi^{it}, t^e Viet Weekly.

Th^{ae} nh^{ong} tr^oeng hⁱp internet th^o h^{nh} nh^o c^{yi} tr^{ych} nhⁱm qu^y o l^ong l^{ao}. Ai ph^{ung} l^{an} c^{yi} g^o c^{ng} ½^{oi}c, h^{et} c^{yn} bi^{et} hoⁱⁿ toⁱⁿ b^{la} ½^t hay c^u th^{uc}.

T^{ai} xin thⁱ nh^on lⁱ mⁱ t^{ut} v^e internet. H^ou nh^o kh^{ang} l^{ao} h^{ynh}, n^{an} đ^o nhⁱan ch^{ng} bi^{et} chⁱt g^o v^e lu^{at} l^e của nó. Nhưng qua câu ch^{uy}en nghe l^{om} về cá con g^{yi} bⁱ ơng c^o vi^{an} ph^u tăng th^{ang} c^{ang} h^{ya} thì đ^{ai} kh^{ai} có ng^uoi nào đ^o đ^ua tin trên net là cô ta chưa ch^{ong} mà đã có bầu. Rồi lại thêm tin là con út 4/5 th^{ang} của bà ứng cử viên chính ra lại c^{ng} lⁱ con c^oa cá g^{yi} c^u b^o u 5 th^{ing} ½^u.

N^{au} ch^{uy}in ½ⁱng nh^o v^oy, theo t^{ai}, c^u nh^{ung} v^{qn} ½^e: †^{ai} vèi nh^{ung} ng^oeí “kh^{ang} t^o vi^{et}”, cá g^{yi} ½^u s^{em} hoang ½^{ing}, cha m^a kh^{ang} sⁿ s^{uc} con cái, lại còn làm nh^{ung} ch^{uy}en khu^{at} t^{at}. Đⁱeu suy ngh^o nh^o v^oy, kh^{ang} nhi^{eu} th^o ít, t^{it} nhⁱan nh^o h^oeng ½^{en} s^a phi^{eu} c^oa ơng c^o vi^{an}. Cho n^{an}, c^{ng} theo t^{ai}, ít nh^{it} c^u hai ngu^{an} ph^{ung} ra c^{yi} tin ½^u:

1/ m^{at} ng^oeí n^{jo} ½^u h^on thì ri^{ang} vèi cá g^{yi}, tình c^o lại đ^{ung} vào đ^{ip} bà mẹ là ứng cử viên,

2/ phe dân chủ chơi đối thủ.

Lại cũng theo tôi, cả hai trường hợp đều không thể chấp nhận được. Quá ư tiểu nhân, bản thủ. Chỉ nhùng té lý c'ì (rag) mèi tiệp tay loan tin.

Vì, tôi nghĩ, có gì là xấu xa đâu. 17 tuổi, theo luật, v'ın c'yn l'j v'ũ th'j nh ni'An. N'ho'ng theo thúc t'Æ, th'ũ th'÷a tr'õ'ng th'j nh r'ãi. C'ì v'ũ tinh th' n l'ın th'ĩ x'Yc. Nh'qt l'j ê x'õ Hoa K'ũ n'j y, ê tu'ãi ½'ũ, hi'Æm cũ cha m'Ã bu'æc ½'õ'ic con c'Yi ph'ii th'Æ n'j y, ph'ii th'Æ kia. C'ũ b' u 5 th'Yng ch'2ng gi'q'u ½'õ'ic ai, m'j c'ng ch'2ng cũ g'õ ph'ii gi'q'u. Chuy'ın ri'Ang t'õ kh'áng ai cũ quy'En mang ra r'âu rao c'áng c'æng. Chuy'ın nhận cháu làm con nhiều phần là xuyên tạc. Dĩ nhiên nếu lại là do động lực chính trị thì còn b'ỉ ối gi'p tri'ıu l' n.

Th'Æ nh'õng b'ũ vu oan, b'ái x'q'u b'qt c'õ chuy'ın g'õ th'ũ c'ng v'ın ph'ii thanh minh, c'ì ch'nh, d'ĩ ngay kh'áng ph'ii l'j m'æt õng c'õ vi'An.

‡ıng ra, gi'Y m'j l'j t'ái, th'ũ c'õ ngang nhi'An tuy'An b'ã con ch'ıng t'ái cũ b'ã, cũ b' u; ch'ıng ch'ãn c'Ych s'ang nh'õ th'Æ: y'Ấu nhau, cũ con v'òi nhau ngo; i h'án nh'ân. Ch'úng có bầu, là ch'úng mu'õn như thế, vì nh'j tr'õ'ng ½'ı cũ ch' d'ın, cũ tr'õ'ng c'Yn ph'Yt c' "th'ĩ'Æt b'ũ" ph'Yng ng'÷a. V'ı n'Æu kh'áng mu'ân, th'ũ phá th'ai m'ấy h'ồi. Chuy'ın đ'õ đ'âu có gì là khó? Ch'ıng mu'ân v'õy, th'ũ cha m'Ã n'j o th'ũ c'ng ph'ii ch'áp nhận như vậy, vì hạnh phúc (l'ựa ch'õn) của con, v'õ l'Yng y'Ấu con c'õa m'õnh. B'±ng kh'áng n'ũ b'p nh'j ra ê ri'Ang, khai unwed mother, l'j x'ı h'ãi ph'ii chu c'q'p. ‡ıng n'j o h'çn?

Đ'àng này chuy'ın hợp thúc hóa hôn nhân chỉ ch'úng t'õ một sự điều chỉnh g'ượng g'ạo, đ'ẽ mang ½'Æn nh'ùng chuy'ın kh'áng xu'ái ch'õo m'Yt m'Yi sau n'j y. N'ho'ng cũ l'Á gi'ii quy'Æt nh'õ th'Æ l'j v'õ mu'ân ch'õng t'p ch'õ tr'õ'ng c'õa c'æng h'Y'a: b'ıo th'õ, ch'ang ph'Y th'ai (pro-life).

Tuy nhi'An, thanh minh, c'ì ch'nh nh'ùng chuy'ın moi m'óc th'ực ra ch'ằng v'ót v'át đ'ược gì. Thi'ệt hại ½'ı ho; n t'qt (the damage is done).

C'Yi b'x ãi l'j ê ch'ã ½'ũ. N'Æu l'j m'æt cu'ân s'Ych, một bài báo, ít nhất nạn nhân còn có thể kiện cáo. C'Yn tr'An internet, th'ũ kh'áng bi'Æt cũ ai tr'Ych nhi'ım b'ãn ph'õn kh'áng. N'Æu n'ũi l'j t'Yc gi'ı, m'j r'it c'õc l'j t'An cha c'ng ch'ı ki'Æt th'ũ tr'Ych nhi'ım c'Yi g'õ. Ki'ın cũ kho'ai j?

Đ'ôi khi ghé k'ẽ qua internet do bạn bè đang đọc, t'ái th'q'y cũ nh'ùng m'óc, nh'ùng b'j i th'õt d'ç d'Yy l'ın v'òi nh'ùng b'j i ½'õng ½'õn (t'ái ch'x n'ũi v'ẽ ph' n Vi'ıt ng'ũ). Tôi không hề là kẻ đạo đức, m'õ phạm mà c'ng ch'ũu kh'áng n'ãi. S'ú d'át n'Yt c'õa t'ái v'ẽ internet khi'Æn t'ái cũ c'Yi b'ın kho' n: cũ lu'õt l'ı, c'ç quan n'j o ph'õ tr'Ych c'Yi vi'ıt ng' n ch'ın c'Yc b'j i v'ẽ ê internet xúc phạm đ'ến đ'ời t'ư, th'ẽ di'ện, danh d'ự, hạnh phúc của nạn nhân hay không.

Đ'õ nhi'An t'ái n'ũi v'ẽ ph' n Anh ng'ũ, ch'õ ph' n Vi'ıt ng'ũ th'õ, nh'õ ½'ı n'ũi tr'An, cũ ai ng'ũ ng'ıng g'õ ½'Æn. C'Yn gi'ũa ng'õ'ei (g'ác) Vi'ıt ch'ıng ta th'ũ... h'Æt n'õ'ec n'ũi!

Tóm lại, điều quan trọng trong vụ này là cái quyền tú do ng'án lu'õn. Quy'En n'j y th'õt l'j qu'ı b'Y'u. V'j Hoa K'ũ c'ng l'j ch'Æ ½'æ tán tr'àng n'ũ v'j o b'õc nh'qt tr'An th'Æ gi'ei hi'ın nay. Ch'x ti'Æc r'±ng ng'õ'ei g'ác Vi'ết ch'úng ta l'ạm d'ụng nó đ'ã đ'ành, nh'ưng cả ng'õ'ei Hoa K'ũ ch'nh g'ác c'ng "½'õ ½'ı'Æm h'ũa" n'ũ kh'áng l'ı.

T'ái kh'áng bi'Æt g'õ nhi'Eu. N'ho'ng c'ın c'õ v'j o nh'ững gì x'ảy ra tại Việt Nam và nh'ững gì truyền thanh, truy'En h'õnh, b'Y'o chỉ, s'Ych v'ẽ M'p vi'Æt l'Ych, n'ũi n'ng, th'ũ r'ß r'j ng gi'ei truy'En th'áng ½'ı l'ı ð'òng s'ú nh'j n'õ'ec tán tr'àng quy'En tú do ng'án lu'õn ½'ı nói viết b'ây b'ạ, b'ĩa đ'ặt làm hại qu'óc gia, làm hại đ'ồng minh, làm hại th'ế gi'ới. May mà cuối cùng Li'An X'á s'õp ½'ã. Ch'x ri'Ang ng'õ'ei Vi'ıt, ½'qt Vi'ıt ch'ıng ta l'j ph'ii g'Ynh ch'ũu h'õu qu'ı s'ú l'õu manh c'õa ½'Ym n'j y.

Đ'õ ½'ũ, t'ái h'±ng c' u Tr'ái kh'q'n Ph'õt cho nh'ùng ng'õ'ei l'j m truy'En th'áng g'ác Vi'ıt cũ m'æt li'ãm s'x t'ái th'ıu ½'ı gi'ım b'èt nh'ùng chuy'ın d'ç d'Yy nh'õ hi'ın

nay.

Thực ra điều này lại hoàn toàn tùy thuộc đám ½ác gi" gác Viĩt biĩt chàn nhùng cç quan ½ông ½"n, t_y chay nhùng cç quan nh"m nhĩ.

HOÀNG SA, TRƯỜNG SA

TQLC Ninh Kiều

Hám qua, 14-9-2008. ½ĩng 50 n"m ½āng (V_u), thđ tđng CSVN, kú v"n kiĩn xĩc nh"n l-nh h"i cđđ CSTQ.

½đng ½_u t"p ½o;in chđ trđng viĩc n;yy l; c_yo già (Hđ), Ung Văn Khiêm, bộ trưởng ngoại giao. Đây là tập đoàn bán nước thời cận đái.

Ung Văn Khiêm, với tư cách bộ trưởng ngoại giao, tuyên bố tuyên mẽ rùm beng, rồi Phạm Văn Đđng ký công hàm ngoại giao. Hđ, vì là cáo, tránh né, không để lại dấu tích, sợ lịch sử lên án như Lê ChiẤu Thāng b_yn nđc c_u vinh.

Hĩĩn nay, trẤn kh"p thđ giđi, chĩng ta cũ mạt khối lượng khá đđng luật gia lđi lạc, tài ba. Kĩnh mong quĩ vđ n;yy phải hĩp vđi c_yc b"c thđc gi", chĩnh trđ gia nghiẤn cđu, tđm mđi l"p lu"n ½ĩ ½đđ vđ Ho;ng Sa, Trđng Sa ra t_yā y_n quāc tđ. Nđđ chĩng ta kháng ½đ tđ c_ych thđ cā v"ln cho t"p ½o;in "½xnh cao trí tuĩ cđđ lo; i ngđđi" ½āng cai trđ đ trong nđc.

Ngđđi viĩt kháng r;nh vđ lu"t, nhĩĩt l; cáng ph_yp quāc tđ. Nhđng, theo thiĩn nghđ, thđ c_yi cáng h;im m; TC cáng bā ng;yy hám qua l; kháng hĩp ph_yp, vđ lĩc ½đ CSVN chx qu"n lđ t÷ vđ tuyđn 17 trđ ra b"c. C_yc qu_n ½"o Ho;ng Sa Trđng Sa do VNCH quản lý, có quân đđi trấn đđng. Mđi đđn tháng Giđng 1974, hải quân Trung Cđng mới đem quân đđn khiđu khĩch, lān chiđm, gāy nđn cuđc hải chiđn m; kháng cũ sú lān tiđng can thiĩp giĩp ½đ cđđ b"ĩt cđ quāc gia n;yo, kĩ c" ½āng minh Hoa Kđ, cho đĩ mạt h;nh ½āng cđu thđcng hay tđm vđt ngđđi th"ĩt lạc đđn v;.

Viĩc ½āng kú cáng h;im xĩc nh"n chđ quyđn cđđ T;u Cāng ½ĩ l;yy l_yng quan th;yy l; ho;in to;in phi ph_yp, cũ thđ vĩ dđ nhđ thđ n;yy: V;yo lĩc Nga M; ½āng cçm ch"ng l;nh canh ch"ng ngāt, Nga kú

cđng hàm ngoại giao xác nhận Alaska là lãnh thđ cđđ Canada. H"c M; v; Venezuala ½āng trđc xu"ĩt đđi xĩc lān nhau, Venezuala ký công hàm gửi Cuba xĩc nh"n qu_n ½"o Hawaii l; cđđ Cuba. V; i n"m sau Canada và Cuba có phép thần lớn mạnh, mang c_yc cáng h;im ½đ tung ra ½ĩ khai th_yc đ_u đ Alaska v; Hawaii.

Chĩng ta c_n ½o;in kđt, tđm ½đ mđi c_ych phđ nh"n gi_y trđ cđđ cáng h;im á nhđc ½đ. Thđc l; tđi nhđc cho vong linh cha mđ ½āng (V_u), cho con "n học, lên làm thủ tướng lâu nhất trong lịch sử cận đái, chāng làm đđc viđc gĩ giúp đān cứu nước mà còn cam tâm bán nước.

Sau khi thấy phān ứng mạnh mẽ và cương quyết cđđ M; trong viĩc hđ trđ cty Exxon Mobil khai th_yc đđu kki tại thđm lục đđi Viđt Nam cđng như sự lên tiđng cđđ C±NV/HN v; sinh viẤn trong nđc, Trung Cāng chuy"n ½đi chiđn lđi c, mđm n"n r"n buāng: S_yng nay 15, TC v; VC kú tháng c_yo chung giũa hai cáng ty đ_u rāng sđ hĩp t_yc khai th_yc đ Biĩn ½āng.

Chú "hĩp t_yc" n;yy chĩng ta c_n suy nghđ.

Thđ nhĩĩt, nđ v÷a xoa đđu ph"n đng qu_n chĩng VN trong cđng nhđ ngo; i nđc v÷a rđđ m"t cho CSVN, ra ½iđđ kháng bđ ch;in ½p. Nhđng lĩ i nhu"n chia ch_yc cũ khi 1/9, 2/8, 3/7 b"ĩt bđnh ½"ng bđn trong, miđn sao Đđng CSVN vān tđn tại đđ đn hđng, ½; ½_u, bđp cā.

Chúng tung lên mạng một đđ đđđ nghiđm trđng: Đđ là xān lāng VN trong 31 ngày. Thực hư hư thực, lệnh hành quân thuộc loại tối mật, ai lại đđđ lên internet. Thđ nhđng, rất có thđ bí quá làm cān, đān 1.3 t_x, do chĩnh s_ych ngu ½ān nđn nay nam đđ nđ thiđđ, khđng h"ng tr_m trāng, mđ chiđn tranh nđng thanh niẤn, nhĩĩt cđ tam tđ tiĩn. Thđi ½_ynh đ Triđđ TiẤn, Mao gi_ym ch"lp nguyẤn tđ M; chđt hđt cđn vđi chđc triđu đư đđ xāy đđng lại.

Thđ thđ c_yi "½xnh cao trí tuĩ" ½" t=ng th"ng bā ½đ quāc x=ng xp cũ chu_n bđ gđ chđđ? L;im thđ n;yo ½ĩ l;yy lĩ ½đch nhiđđ? Cđ nhđn ra chđ nhđi c cđđ TC?

Vđ qu_y tham lam, TC ng_n ch"n b±ng nhiđđ hĩ thāng ½"p đ thđi ng nguān c_yc con sáng lđn. ½đ l; nhđng túi nước khđng lđ treo lơ lĩng trên đđu đān T;u. ½xnh cao trí tuĩ ½" nghđ ra chđđ: Tā chđc nhđng phi đđi thān phong cān tđ, vāo sāu nđi đđi

Tàu phá đê. Lũ lụt khắp nơi, nước Tàu sẽ rối loạn.
 Còn trong nước, phải có xưởng đúc đạn nhỏ để
 chông chi/ên thu/ot bĩn ngô/oi, chu_n bĩ s'ın xu/it tĩ i
 xác (body bag), giết đến đâu gói kỹ, chôn đến đó,
 tránh dịch bệnh cho dân,...

Một Vài Vấn Đề

VIỆT NAM

B. U BỖN

CỖn hện thỖng nũa, chỖng ta b. u tâng thâng.

CỖ VN ½a sâ kháng thu/ác ½'ng nĩo, sủ chàn lũa
 cõa chỖng ta ph'ĩ th'ot th'õn tràng. ChỖng ta ½- t-ng
 nghe r'it nhiẾu nhũng hũa h'ãn cõa cỖc õng cõ vi'ãn,
 ngay t- lĩc ẽ trong nõec, cõa ½T I, ½T II cæng hoj,
 rồi CHXHCNVN. Sang đến Mỹ cũng lại nhũng
 lỏi hũa.

T- hũa ½'ãn lĩm cũ mạt kho'ng cỖch r'it xa.

ChỖng ta kháng cỖn lĩ tr'ã con, ½'õ kh'ãn ngoan
 để đỏi chiếu và nhận ra đ'ầu là hũa cu'oi, mĩ dân,
 tr'áo trở. Chúng ta cần rà soát lại quá khứ, thành
 tích; cân nhắc nhũng điều ứng cử viên hũa hện.

B. u cho ai lĩ quy'ãn cõa m'ãi ngô/oi. Chx mong
 mỗi người đều nhắc vợ chồng, con cái, d'ầu r'ẻ, cháu
 ch'ot ½i b. u cho ½'áng. ½-ng lo Anh ngữ y'ũ. Ch'ng
 có gì phức tạp. Ho'ặc cứ ghi danh bầu v'ãng m'ặt:
 Phi'ũ b. u s'ã ½'ãn t'õn nhĩ. Con chỖu chx d'ĩn cỖch
 ½i'ãn.

Bầu đ'ông là thể hiện sự lớn mạnh của cộng đ'ồng.

Riêng cá nhân tôi có một vài nhận xét:

Ông Obama thật có tài hùng biện, l'ôi cuốn người
 nghe. Cũ ½i'ũ h'ũnh 'nh c'ĩn nhĩ bĩ n'ại áng ẽ Kenya
 x'ĩ qu'ỹ. C'ng nh'õ h'ũnh 'nh em trai áng chx ki'ãm
 ½'õic d'õi 1 ½á la/ngjy, than phi'ãn áng "nh'õ ngô/oi
 xa lạ",... V'ậy ông tính giúp ai đ'ây?

CỖn áng McCain cha lĩ m'ặt t'õng l-nh ½'õcng
 quy'ãn, mĩ th'õp ni'ãn 1960 d'ãn n'ại nĩo kháng xin
 đ'ược một ch'õ an toàn trong quân đ'ội ho'ặc đến một
 chi'ãn tr'õng ít hung hi'ũm nh'õ Nh'ot, Nam H'ĩn,
 ½'õc,... mĩ ph'ĩ tham chi'ãn ẽ VN, ½'ĩ b'ĩ b'õn r'ci, b'ĩ
 c'ãm tù. Có điều h'ầu quá ch'ãng?

GIỖ DÒC BỖT NHỖO, QUẢN LÝ ÔM ĐỒM

Đại Dương

Gần 22 triệu học sinh từ mẫu giáo đến đại học
 ½- b'õec vj'õ ni'ãn h'ác 2008-09 k'ĩ t- 03/09/08 v'òi
 v'ẻ m'ặt h'õn h'õ đ'ược nhũng nét ph'ãn kích l'ãn âu
 lo t'ĩy ½'æ tu'ãi vj' c'ĩp h'ác.

CỖc em m'ũ gi'Ỗ tung t'ng b'õec vj'õ kháng
 gian mới lạ từng th'èm th'ường, ước mơ nhi'ều th'áng,
 nhưng lại r'ụt r'ẻ tr'ước c'õng tr'ường.

H'ác sinh t'ũu vj' trung h'ác tay b'ot m'ít m-ng
 cùng bạn cũ, làm quen với người mới, nhưng canh
 cánh bên lòng nổi âu lo về sát hạch; thi tốt nghiệp;
 sinh hoạt đ'oàn, tr'ường.

Sinh vi'ãn t'õp t'ĩnh x'ỹc ½'ũnh kh' 'n'ng tú l'õp. T-
 học tập cho đến nơi ăn chốn ở, vui chơi bè bạn
 kháng cỖn ½'õic cha m'ã s'õp ½'t vj' gi'ỹm s'ỹt ch'ĩt
 ch'ẽ, nhưng kiến thức nào giúp cho việc lập thân tốt
 nhất h'ãy còn xa lạ.

Trong bối cảnh ph'ãn kích tr'ộn l'ãn âu lo của học
 sinh l'ĩn ph'õ hu'ynh, gi'òi qu'ĩn l'ũ gi'Ỗ d'õc vj' gi'Ỗ
 giới tại Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam có
 kh' 'n'ng trang b'ĩ ki'ãn th'õc ½-y ½'õ vj' c' n thi'ết cho
 các em trong thời đ'ại tr'ĩ thức ch'ãng?

Nhi'ũu nhĩ qu'ĩn l'ũ gi'Ỗ d'õc Vi'ĩt Nam c'õ m'c
 t'õeng ½'ãn n'ãn gi'Ỗ d'õc ki'ũ Th'õy ½'i'ĩn nh'±m k'ết
 h'ĩp n'ãn kinh t'ũ th'ũ tr'õng v'òi ch'õ ngh'ĩa x- h'ãi.
 Tuy nhi'ãn, m-i m-i nh'õ gi'ĩc m'c do c'ỹch hi'ũu m'ũo
 m'ũ vj' Ỗp d'õng sai l- m v'ẻ ch'õ ngh'ĩa x- h'ãi.

Th'ỹ Đ'iển tôn trọng chân lý còn Việt Nam đ'ọc
 quy'ãn. X- h'ãi Th'õy ½'i'ĩn m'ẽ, Vi'ĩt Nam ½'ũng.
 Qu'ốc H'ội Th'ỹ Đ'iển hiện tại có 7 chính đ'ảng,

Việt Nam duy nhất 1. Bất cứ công dân nào hoặc bYc chỉ ½Eu ½oic ph¼p xem v-n kiN cõa Chnh phõ Thõy ½iln m; khng c-n nAu lù do v; trõnh thõ cõn cõc. Cõng dõn VN khõng vựt qua đợc chiÆc cõa s'ot "bĩ m'ot quõc gia".

Chnh phõ Thõy ½iln qu-n trũ cYc s-n ph,m giYõ dõc th;nh cõng nhõ hĩ thõng chnh trũ mẽ. Khi cõng dõn cảm thấ bị ỳc hiếp hoặc thiệt thõi cũ thĩ tõm ½Æn cYc thanh tra viÆn ½æc l'op ½l ½õic bẢnh vúc.

Viĩt Nam muõn thúc hiĨn x-hõi-hũa giYõ dõc theo hõeng siÆt ch'it viĩc kiĩm soYt, ½ũnh hõeng tõ tũng cõng dõn tũng lai. Do đó, đõu ra của sỏn ph,m giYõ dõc Viĩt Nam chx ph-n Ynh chõ nghõa mác lê và tư tũng Hồ Chí Minh rất xa lạ với thị trũng tự do và hũng đi của nhõn loại thế kỷ 21.

Mæt trong 6 nhiĩm vò trõng t'om trong niẤn khõa 2008-09 do Bộ Giỏo dục Đào tạo đõ ra "học tập và làm theo tấmg gương đạo đức Hồ Chí Minh". Nhũng cõng dõn tũng lai sẽ nõi đõi như cuõi, coi ½;in bị nhõ mỦn ½ã chõi nÆu hác t'op chuyẤn c-n mán tõ tõeng Hã Chí Minh!

Hoa h'ou Viĩt Nam 2008, Tr-n Thũ Thi y Dung, tuyẤn bã ½- tất nghiĨp Phã thỏng Trung hác, nhõng Hiĩu trõeng v; Phũ trõeng Quang Trung xYc nh'õn hác sinh n; y chx qua hÆt kũ l cõa lèp 12 và học bạ trnh lên ban giỏo khỏo cuộc thi có nhiõu chi tiÆt sai sũ th'ot.

Hĩ thõng qu-n lù giYõ dõc Viĩt Nam lo viÆt ½E án đõ moi tiõn ngoại quõc và bõn rút ngõn sỏch bấ chấp hậ quả mang lại cho đấ nước.

Cõc Cõng nghiĨ Thỏng tin thuæc Bæ GD±T phã biÆn cõng v-n 273 ng; y 12/08/08 yẤu c-u hác đũng nõi mạng với Viettel, m'ot cơ quan viõn thõng do Quõn đõi Nhõn dõn quỏn lý.

Việc nõi mạng của các trũng đã đợc thực hiõn từ lâu qua các Đõ án của Bộ GDĐT.

N-m 2002, Bæ GD±T v; Bæ Bõu chnh Viĩn thõng đã xây dựng mạng Edunet nhõm thõng nhấ, nãi kÆt giYõ dõc t'õn quõc v; internet.

Cuõi n-m 2003, Tõng Cõng ty Bõu chnh Viĩn thỏng tuyẤn bã "½- hõ; n th; nh ½õa Internet ½Æn

100% trõeng hác ẽ t'õt c' cYc t'õnh, th; nh".

Mạng Nghiõn cứu và Giỏo dục Việt Nam (VinaREN) do Bæ Khoa hác Cõng nghiĨ thúc hiĨn đã đợc Chõu Âu hỗ trợ 80% kinh phí đũng truyĩn quõc tÆ ½Æn thYng 9/2008 v; 70% cho ½Æn hết năm 2011. Đõn nay, đã có 41 đạ học, viõn nghiõn cứu trong nước nõi với mạng này và có thể truy cập trực tiếp đõn hơn 3.700 trũng đạ học, viĩn nghiẤn cõu trẤn thÆ giõi.

Nh; nõec muõn quy vỄ mæt mõi ½l dĩ d;ng kiĩm soYt, s;ng lác thỏng tin cõng nhõ ½æc quyĩn vỄ khai thYc cõng nghiĨ thỏng tin. Viettel sẢ ½õic mæt khõi lõ;ng khYch h;ng lên.

M'ot bản khỏo sỏt về 24 Trung tâm Giỏo dục Thõng xuyẤn ½õic cõng bã hám 31/08/08 cho biÆt hác viẤn yÆu chiÆm 28-58%, sỏ thu th'op tất kiĩn thõc chx ½õic t÷ 0,3-10%.

Kháng mæt hác viẤn n; o trong sỏ 90 thuæc 2 Trung tâm Giỏo dục Thũng xuyĩn của tũnh Thũ ThiẤn-HuÆ tất nghiĨp trong kũ thi THPT 2007-08. CYc GiYm ½ác bũ dõa cYch chõc ½- biĩn minh "do hĩ l'õy t÷ th; nh tĩch phã c'op Phã thỏng Cç sẽ 2004, Trung tâm phã; nhận các em khõng vào đợc các trõeng PTTH, giYõ viẤn thiÆu, hçn 1/3 hác viẤn bã tĩc l; cYn bã x-n Ấn kháng m'õy chuyẤn c-n".

Tại "Hõi nghiĩ xây dựng và hoåt đõng của các trõeng ½H, C± th;nh l'op t÷ n-m 1998 ½Æn 2008", Vụ trũng Đạ học và sau Đạ học, Trần Thị Hà, thĩ nh'õn "trong 10 n-m cũ thẤm 78 ½H v; 130 C± ra đõi, nhũng còn mắc khá nhiõu sai phạm gây khõ kh-n cho cç quan qu-n lù, kháng ½Yp õng ch'õt lũng đào tạo cho sinh viõn".

Trong ½it kiĩm tra 59 trõeng, Phũ thanh tra Trần Bá Giao nhõn mạnh "cYc trõeng g'p khũ kh-n vỄ ½'õt ½ai; thõ viĩn ilt sYch; kháng cũ chõcng trõnh, giYõ trõnh; ½æi ngñ gi'ng viẤn v÷a thiÆu, v÷a yÆu.

Cao đẩng Kĩ thuật Công nghệ Vạn Xuân ghi giỏng viõn cơ hũu gõm 20 tiõn sĩ, 105 thạc sĩ, 62 cử nhõn, nhũng so với bảng lũng thực tế chỉ có 18 người, với 1 tiõn sĩ, 6 thạc sĩ và 11 cử nhõn.

Nhiõu trũng đào tạo vựt chỉ tiõu 70% như

Cao ½²ng Kinh t£ - Cáng nghĒ TPHCM. Sâ khYc tháng bYõ tuyĒn cĒ nhùng ngĒnh chõa ½õic giao nhiệm vụ như DH Dân lập Cửu Long, CĐ Kinh tế-Cáng nghĒ ½áng Du.

Bảng Nghiên cứu của Ngân hàng Thế giới ghi nhận học sinh Việt Nam phải gánh gằn phân nửa chi phí học t¸p.

Sinh viên, học sinh sẽ thu thập được loại kiến thức nĒo trong mái trõng vá cĒm cõa NhĒ nõec, sũ bYt lúc cõa hĒi thàng quĒn lũ giYõ dõc, vĒi thYi ½æ vá-trYch cõa giYõ gièi?

TRƒM Tæi TR~T L%N ½• U D,, N LAO ½æNG

ToĒn bæ guång mYy NhĒ nõec Cæng hYá x- hæi chõ nghĒa ViĒt Nam ½- v¸n dòng nhiĒu biĒn phYp hĒnh chính, lu¸t phYp, x- hæi mĒi vĒn kháng ăn ½õnh ½õic tõnh hõnh lao ½æng trĒn cĒ nõec.

Bæ Lao ½æng Thõcng binh X- hæi cho biĒt t- n- m 2006 ½Ēn nay ½- cũ g- n 1.400 cuæc ½õnh cáng tú phYt (kháng ½Ēng trõnh tú do ½Ēng Cæng sĒn ViĒt Nam quy ½õnh) vĒi tĒng tác mĒi n- m.

Trong ½Ē nhYt lõc cY nguyĒt 2008 ½- xĒy ra 354 vò ½õnh cáng trĒn toĒn quæc vèi 277 ngoĒi quæc doanh, mĒi Nam HĒn dĒn ½- u vĒi ½Ēi Loan, Nh¸t BĒn theo sau; 77 rçi vĒo khu vúc ngoĒi quæc doanh.

Doanh nghiĒp nhĒ nõec kõm chĒ ½õnh cáng nhé sử dụng ngân sách để tăng lương hoặc thưởng cho người lao động bất chấp tình trạng kinh doanh lờilõ. Đồng thời, công nhân bị bắt buộc gia nhập cáng ½õn cç sê vĒi ngõic kích ½æng ½õnh cáng hõc t- bæn ngoĒi sá bũ tYch ra khpi t¸p thĒ lao ½æng.

Nguyên nhân đình công, lãn công, ngừng việc t¸p thĒ vĒn kháng ngoĒi cYc yĒu tâ lõcng thYp, tĒng ca, nĒi bõo hiĒm x- hæi, bùa Ēn trõa quY tĒ, lạm phát, hõ ngăn cách giàu nghèo, bị đối xử thô bạo.

Đình công chẳng những gây thiệt hại nghiêm

tràng cho gièi ½- u tõ mĒi cYn du ngõic lao ½æng vĒi õtõnh cĒnh cç cüc, khân khũ hçn. Té China Post trích lời Chủ tịch Hiệp hội Thương mại và Công nghiệp ½Ēi Loan, Theodore Huang "cYc nhĒi ½- u tõ nõec ngoĒi sá tiĒp tõc ½ă vĒi õ ViĒt Nam rYt e ngai làn sõng ðĩnh công".

Tuy nhiĒn, ½õnh cáng lĒi vñ khĩ duy nhYt ½Ēi ngõic lao ½æng ½Yi quyĒn lĒi chính ½Yng so vèi nhùng giæt mã hái ½ă ra mĒi ½Ēng lũ NhĒ nõec phĒi cũ bæn ph¸n bõo vĒi chu ½Yõ.

Ngược lại, Nhà nước đã vận dụng toàn bộ guång mYy chính trũ, lu¸t phYp, hĒnh chính, x- hæi ½Ēi trĒt tYt cĒ tæi lãi lĒn ½- u nhùng ngõic bYn sõc lao ½æng cho sũ phYt trĒn cõa ½Yt nõec.

Hæi thĒo "v- n hũa nghĒ" do Bæ LDTB&XH tă chõc hám 28/07/08 quy tõ nhiĒu trĒi thõc x- hæi chõ nghĒa nhõ Tàng thõ kũ Hæi sõ hác, Dõcng Trung Quæc; Vñ TuYĒn Anh thuæc ViĒn Kinh t£; Chủ tịch Hội dạy nghề, Nguyễn Thị Hằng; GS.TS Vũ Dũng - Viện trưởng Viện tâm lý; Ngô Thế HiĒn, tYc giĒ ½Ē Yn V- n hũa nghĒ ½- sYng tYc ra cáng thõc V- n hũa nghĒ = kiĒn thõc nghĒ + trõnh ðộ tay nghề + ðạo ðức nghề + thái ðộ hành nghề + sự nhận biết, khả năng xây dựng và thích nghi mái trõng.

Họ quy trách công nhân bỏ việc, công chức ðén cç quan nghx mYt, lao ½æng xuYt khũu bP trĒn ... do thiĒu "v- n hũa nghĒ" mĒi trYnh tõm hiĒu thYp ðáo nguyĒn nhân chính yếu.

Dõcng Trung Quæc nũi "Một tâm lý chung ðĩn ra tại các khu công nghiệp, khu chế xuất hiện nay lĒi "s³n sĒng vĒ quA", chãi t- nhùng yĒu c- u vĒ quĒn lũ cáng nghiĒp". (Trích VietNamNet 29/07/08)

Nõng dân bị cán bộ thông qua quy hoạch cướp mất ruộng, vườn phải lưu lạc tứ xứ kiếm cơm lại gĒp cYn bæ cáng ½õn quæc doanh toa r¸p vèi nhĒi chõc trYch ½Ēa phõcng vĒi cYc nhĒi ½- u tõ trong cõng nhõ ngoĒi nõec ½Ēi trĒ lõcng chĒt ½ũi. Cáng nhân sẵn sàng trở về quê vì "Chĩng tái ½- lĒi m hĒt sõc mõnh mĒi vĒn kháng ½õ sãng. Thõ hpi, cũ ai muân lĒi m viĒc ½Ēi kiĒt sõc vĒi nh¸n ½æng lõcng chĒt

NHỀ VẼ Ạ MẶC

Nguyễn Quốc Quỳnh

LTS: Chĩng ta biết rĩt ít về lũ lĩch cĩc l-nh tồ Viĩt Cæng. Đó là một lý do khiến chúng ta thua họ. Người Dân luôn mong muốn có những tài liệu về họ, hầu cống hiến thân hữu/độc giả, để học quá khứ mà xây dựng tương lai. Bài này đăng trên Úc Trai, đặc san Hè 2008, của Tổng Hội Ý Hữu SVSQ/Trường ĐHTCT/Đà Lạt. Người Dân đã xin phép đặc san Úc Trai cùng nguyên Nguyễn Quốc Quỳnh viết c phỏp lỏc ½-ng.

Cướp Chính Quyền chỉ tốn có một viên đạn!

Còm t- Cồep Chĩnh QuyỄn v; o thẽi ½ĩĩm 1945 rĩt phỏ thỏng. Ngồeĩ cæng s'ĩn Viĩt Nam cũ t; i dĩng chủ kích thĩch, lỏĩ củn ngồeĩ nghe, thuyếť phỏc người dân chỏt phỏc, thực thỏ, ngay cả nhũng thanh niỄn nam nữ cũ ½ỏĩ chĩ t hỏc thỏc, tinh th- n yỂu nõec cũng cáng nh'ỏn "cồep chĩnh quyỄn" l; hĩ p lũ, hĩ p tình chỏng Phỏp, Nhỏt, thực dân, phỏt xĩt. Chĩnh phủ Bỏo Đỏi, Trỏn Trỏng Kim là phong kiếĩ, bù nhìn, tay sai Phỏp, Nhỏt. Đẻn nhũng nhỏ trĩ thức quan lỏĩ cao cấp, đỏĩ khoa bỏng cũng hoang mang, xao xuyếĩ, phỏ m'ỏc, ng'ỏ theo v; i, sau 30 n'ỏm CSVN ½ỏec t; i, thỏng trũ v'ỏn khỏng t-nh ngỏ, cho l; ít nh'ỏĩt hỏ cũ cáng g; i nh ½ỏec l'ỏp, thỏng nh'ỏĩt ½ỏĩ c ½ỏĩt nõec.

Vua Bỏo Đỏi, chỏng biếť Viếť Minh là ai, nhớ ½ỏĩỄm x'ỏĩu "thỏng lỏĩ ng chĩ Ych", x; nh; ½ỏĩĩn Thỹ Hỏa lỏu ngỏy hư hỏng, roi xuỏng đứng chỏ nhỏ vua v-ỏ rỏĩ khỏĩ trỏec ½ỏũ m'ỏĩy phĩ t, cho r-ỏng m'ỏĩnh trỏĩ đỏ chuyếĩ, nẽn khỏng cũng lỏĩ sũc ẻp của cỏĩ bỏng ma Viĩt Minh, thỏỹ v'ỏ ng; y 24 thỹng 8 n'ỏm 1945 vẻĩ lỏĩ tuyỄn bỏ: "Thỏ làm dân một nước độc lập cỏn hơn l; m vua mỏt nõec nỏ lĩ."

Ng; y 19-8-1945, trỏec tiỄn ½ỏĩếĩng nh; hỹt lỏn H; Nỏĩ, LiỄn ỏ; o; n Cỏng Chỏc, Tỏng Hỏĩ Sinh ViỄn Hỏc Sinh, c'ỏc nghiỄp ½ỏ; o; n, tỏ chỏc bi'ỏu tũnh đõng hỏ chĩnh phỏ Tr- n Trỏng Kim. Viĩt Minh trong bũng tỏĩ lỏĩ ðòng cộ hỏĩ nh; y, cồep micro, giỏcng cẻ ½ỏp sao vỏng, hỏt tiếĩn quỏn ca, hỏ hỏo đõng bỏo đỏ đỏo chĩnh

phủ bù nhìn, thực dân Phỏp, phỏt xĩt Nhỏt và đĩ cướp chĩnh quyỄn tỏĩ Phủ Khỏm Sai, sau Viếť Minh gỏĩ là B'ỏc Bỏ phỏ [1].

Theo Vỏn Cao, nhỏc sĩ sỏng tỏc bản Tiếĩn Quỏn Ca, ngồeĩ b'ỏn ph'ỏt sĩ ng l'ỏĩnh l; anh LẢ Trỏng Ngh'ỏa. Trong trỏĩ tù cỏĩ tỏo, trong giờ đỏc bỏo, tỏĩ đỏc nghe b; i viếť "Tiếĩn Quỏn Ca đỏc hỏt lỏn đỏu phỏt đỏng cướp chĩnh quyỄn Cỏch Mỏng Thỏng 8", trong b'ỏo Nhỏn Dân, của Vỏn Cao, là bỏn anh Lẻ Trỏng Ngh'ỏa (tên thỏt là Đỏn Xuỏn Tĩn), sau làm đỏĩ tỏ cộ trỏng cộ quỏn bỏo, bộ Quỏc Phỏng CSVN, cũng trỏ học tỏĩ nhỏ ông cộ, 15 ngỏ cha Mỹ, Impasse Landais, g- n nh; thẻ Lỏn -tỄn phỏ cũ trỏec n'ỏm 1945- nhũng n'ỏm hỏc trung hỏc Giỏ Long. Tỏĩ sỏ viếť về LẢ Trỏng Ngh'ỏa và bỏy tỏ nhỏn xẻt cá nhỏn về 2 nhỏn đĩnh: 1/ Cộp chĩnh quyỄn, Cỏch Mỏng thỏng 8, là ý ngỏyệĩ của nhỏn dân, tỏĩ lỏĩnh đỏo của đỏng cộng sỏn VN. Giỏnh đỏc lỏp, thỏng nhỏt đỏc đỏt nước, đẻm lỏĩ tự đỏ, hỏnh phỏc cho đõng bỏo. Bỏĩ ca "cỏn cá nó sỏng v'ỏ nõec", ½ỏĩ c ½'ỏĩng cæng s'ĩn rỂu rỏo ½ỏĩn nh; m ch'ỏĩn, và gỏn đỏy anh Lẻ Trỏng Ngh'ỏa lỏĩ xỏc đĩnh cỏng lỏo cỏo cæng s'ĩn VN l; m tay sai cho cæng s'ĩn quỏc tỄ, thực hiỄn ảo mỏng thế giỏĩ đỏĩ đõng. 2/ Đõng bỏo t; nỏn cộng sỏn và đõng bỏo trong nước khỏng chỏp nhỏn CS, lỏũn lỏũn lỏnỏn cộng sỏn là tỏĩ đỏ gỏy thỏm hỏa ch'ỏĩn trỏnh, 3 tr'ỏĩũ ngồeĩ ch'ỏĩt, 3 tr'ỏĩũ ngồeĩ b'ỏp nõec rỏ ½ỏĩ, chỏĩ ly, tỏn t'ỏc, ½ỏĩt nõec ng'ỏo khũ, tỏt h'ỏu xuỏng g- n củỏĩ trỄn thỄ giẻĩ, tũ h; o ½ỏĩnh M'ỏp cũ t, Ngỏy nh; o, nhỏng nỏy tr'ỏĩ th'ỏm ½ỏp, rỏec M'ỏp tẻĩ, ½ỏũn Ngỏy về, hỏ hỏĩ phỏn khỏĩ trong quỹ đỏo đỏ lỏ) [2].

Chĩnh quyỄn cướp tũ tay khỏm sai Phỏn Kẻ Tỏỏĩ [3] (cũ cỏn trỏĩ theo VM trong bũng tỏĩ) khỏĩ áng ½ỏ- chỏo ½'ỏo ng'ỏ theo, nỄu khỏng nũĩ l; gi'ỏc ngỏ c'ỏch mỏng nhũ người cộng sỏn đẻ cỏo ông và sau cũ ông làm Bộ Trỏng Bộ Nỏĩ Vủ, chỉ tỏn cỏ một viỄn đỏn cỏo anh LẢ Trỏng Ngh'ỏa!

Đẻ quỏ, vì ý ngỏyệĩ của nhỏn dân? Khỏng! Người dân bĩnh thườg hỏĩ 1945 chỏa cỏ ý thức về cỏch mỏng. Chĩ nhũng nhỏ cỏch mỏng đõng chĩ của NgỏyỄn Thỹ Hỏc, NgỏyỄn H'ỏĩ Th- n, Lũ ỏỏng A, Trỏcng Tỏ Anh,... v; c'ỏc thỄ h'ỏ h'ỏu đũ cỏo c'ỏc v'ỏ tĩn bỏĩ nhũ Phỏn Chũ Trỏnh, Phỏn Bỏĩ Chỏu, Phỏn

Văn Trường, Nguyễn Thế Truyền,...mới nhận chân được cái gọi là cách mạng tháng 8.

Chính vì khất khao ½ac l°p, thoýt Ỗch ½á hæ cõa ngoại bang, chống Pháp lăm le trở lại phục hồi thuộc địa cũ nên mọi tầng lớp nhân dân hưởng ứng mau lẹ cách mạng tháng 8, không cần nhắc, không cần biết VM lị ai, miến lị gi;nh ½õi c ½ac l°p.

Cách mạng tháng 8 cướp chính quyền lan tràn nhanh chóng trẢn to; n quốc, dĩ nhõ chẢ tre.

Cách mạng tháng 8 ở quê tôi

Người lãnh đạo cướp chính quyền tỉnh Hà Nam (quẢ hõcng tái, ½õi c ½ai tẢn nhiỂu l- n dõi chỂ ½æ x- hæi chõ nghỈa nhõ H; Nam Ninh, Nam H; v; nay trê lại tên cũ Hà Nam) ngày 22 tháng 8 năm 1945, là "½ãng chỉ **Nguyễn Văn Lữ**". ½la ½i l m tã chõc ch; o mừng cướp chính quyền thắng lợi, Cách mạng tháng 8 thành công là sản vận động tỉnh lỵ. Cũng tại đây, 5 thỖng trõec cũ cuæc mĩt tinh ch; o m=ng chính phủ quốc gia ½- u tiẢn Tr- n Tràng Kim. Tái ½- cũ m ½t, ½- đõc hưởng những giờ phút hân hoan, vui sướng đến ch' y nõec m°t nhõn kính lỖ cé quẢ lỵ [4] tõi ng trõng nỂn ½ac l°p quốc gia thu hæi sau 80 n- m ná lỈ.

Ng; y 22 thỖng 8 n- m 1945, cõng v' n ½la ½i l m ½lỵ, bầu trời ấy, tôi cũng hân hoan vui sướng, nhưng kháng ch' y nõec m°t, vủ l; l- n thõ hai ch; o m=ng độc lập. Trong niềm vui lần này phảng phát nỗi lo âu, vủ ½- cũ tin kháng l; nh, xung ½æt giữa cỖc ½' ng phỖi chính trũ. Quang c' nh buài mĩt tinh biỂu tũnh ½õi m khĩ thế cách mạng nồng nhiệt. Các đoàn thể tham dự ½Ểu vñ trang ½- y mũnh. N; o gõc m ½ao, giỖo mỖc, n; o s; ng mousqueton (s; ng PhỖp thỏi b' o hæ) s; ng b' n chim 12, 16 lỵ. CỖc thán x- thõeng cũ giỖo mỖc, gưom đao, đồ thờ ở các nơi phụng tự, hoặc tân tạo c' l p tác (lỖ r; n), khi ½õi c tháng bỖo cõep chính quyỂn.

½o; n thỈ n; o cõng cũ ngõei chx huy nãi tiẦng hãng say tranh đấu trong vùng. Nhân viên chính quyền cũ đều có mặt. Ông Đàm Huy Huyền, tuần phủ, trê th; nh t- nh trõeng trong chính phủ Tr- n Trọng Kim, đọc lời chúc mừng cách mạng tháng 8 th; nh cãng. ½ãng chỉ Nguyễn Văn Lữ thao thao b' lĩt

tuyệt những từ ngữ cách mạng mới mẻ, hô khẩu hiệu VN độc lập muôn năm, cách mạng tháng 8 thành công, đả đảo phong kiến, bù nhìn, thực dân, phát xít,... ½ãng b; o há theo r- m trói d' y ½' lĩt. Mĩt- tinh kỂt thĩ c b=ng tu- n h; nh biỂu dõcng vñ trang cõep chính quyền. Thanh niên nam nữ đồng phục đen, nâu, sơ mi ng' n, ½ai lõng bủ sỖt, qu- n d; i âng tĩ m, d' p cao su, nhũp bõec mæt hai, v= a ½i v= a há kh; u hiỂu.

Đoàn nhân dân vũ trang tiến về huyện Thanh Liêm, huyỂn lỵ n= m trong nãi ½la t- nh lỵ, d' n ½- u cũ anh Vũ Văn Chiêm, to con, cưỡi ngựa. Ông Vũ Quốc Thúc, tri huyện, đón thành phần lãnh đạo cướp chính quyền. Ông được mời lên làm cố vấn Ủy Ban Hành Chánh huyện (giáo sư thạc sĩ Vũ Quốc Thúc định cư tại Pháp sau 30-4-75.) Các Ủy Ban Tổng Khởi Nghĩa cách mạng tháng 8 ở các phủ huyện xa tỉnh lỵ được ãy nhiỂm cõep chính quyỂn ½la phõcng.

Được Cách Mạng mời đi họp

Trưa ngày cướp chính quyền, thành phần lãnh đạo, chx huy cỖc ½o; n thỈ t' p trung liẢn hoan m=ng cỖc h mạng tại dinh tuần phủ. Không thấy ông Đàm Huy Huyền, nhõng v' n th' lỵ gia ½ũnh áng tu- n phõ cỖn ½Ủ, trong các phòng phía sau công đường. Cách mạng ôn hòa! Tôi được chỉ định đại diện thanh niên công giáo. Ỉt ng; y sau, cũ tin áng tu- n phõ ½; m Huy Huyền đõc mời đi dự họp, không thấy trở về. Ông thương tá Phạm Trung Côn cũng được mời như thế. Người dân biết chuyện tỏ vẻ nghi ngờ. Rồi đến nhiều thân hào, nhân sĩ trong tỉnh, huyện này, huyện khác mất tích. Đâu là sự thật? Sự thật hiển nhiên là tuần phủ Đàm Huy Huyền, thương tá Phạm Trung Côn, đõc méi ½i hãp nhõng kháng bao gié trê vỂ nũa. Trõeng h; p ½lch xỖc hçn nũa l; cõ Ho; ng Ph; ng YỂn, nho s; l- o th; nh, uy tĩn, nguyẢn quỖn x- B; ch Trũ, huyỂn Thanh Liêm, t- nh H; Nam, cõng ½õi c mời đi họp rồi không bao giờ trở về. Cũ là nhạc phụ áng anh thĩ c bỖ vèi tái.

Th' t m= a mai! Nhưng léi cỖn bæ ViỂt Minh t- bóng tối xuất hiện ra ánh sáng, lãnh đạo cướp chính quyỂn, giỖo dõc hõeng d' n qu- n ch; ng l; m cỖc h mạng tháng 8 còn vãng vãng bên tai, dư âm những

kh, u hiũ ½ ½, ðng hæ, thjnh cáng, thng lĩ, muon năm, hô lên đáp theo, còn vang vọng đầu đây. Tự do, hạnh phúc chưa hưởng mà bao nhiêu gia đình đã đắm lệ xót thương người thân được mời đi mà chng trê vế!

Tnh Bæ Viĩt Minh ½ u tiẢn ê Hj Nam

Khoing nòa thng sau cõp chính quyEn mng cách mạng tháng 8, Ủy Ban Hành Chánh Tỉnh được thành lập. Ông Đặng Kiều, chủ đồn điền trên ở châu Lạc Thủy, Nho Quan (sau trở thành trại tù giam cải tạo Nam Hà), được phân công chủ tịch ủy ban. Đồng chí Nguyễn Văn Lợi, ½m nhiĩm chõ tũch tnh bæ VM, áng Kiếu, phủ chõ tũch, áng Nguyễn Quốc Quỳnh, thư ký, Châu Tuấn, ủy viên. (Tôi được chọn lĩm thõ kũ cũ lĩ vũ cĩn gĩc thanh niẢn cáng giỹo, cũ thjnh tũch tũ chõc mĩt-tinh cáng giỹo chĩo mng chính phủ Trn Trng Kim, ½õĩ c VM trong bùng tài chĩ ù).

Cuac biũu tũnh biũu dõng tinh thn ðng hæ tnh bæ VM ½ u tiẢn dĩn ra trẢn ½õng chính thũ x- Phõ Lũ, t- ỹ Ban Hjnh Chỹnh (tỹa sõ cũ) ½ĩn chĩ Chĩn, rá xuang bé hã, rĩi giĩi tỹn. Ban Chĩp Hjnh tnh bæ ½õng hĩng ngang trõc Ty Cĩnh Sỹt. ½ĩng chĩ Lĩi ½õng giũa, áng Kiếu, anh Tuĩn bẢn phĩi, táĩ vj anh Châu bên trái, đeo phũ hiệu cờ đỏ sao vàng, nắm tay ngang vai, chĩo ½õĩn biũu tũnh ½ĩ qua hoan há tnh bæ VM.

Sau buĩi ra mĩt tnh bæ, táĩ ½õĩ c ½ĩng chĩ Lĩi yẢu cầu tạm trú tại trụ sở tỉnh bộ (biệt thự phó sứ Pháp cũ). Cùng được bố trí tạm trú tại đây còn có anh Châu, chủ nhà in, nhà xuất bản. Ban ngày đồng chí Lợi đi khai hội với các cơ quan cách mạng mới thành lập, bữa tối, sau buổi cơm chiều, sinh hoạt với anh Châu và tôi. Ông Lợi thường thao thao bất tuyệt kiểm điểm tinh thần phát huy cách mạng tháng 8, có tính cách giáo dục người nghe về cách mạng tháng 10 LiẢn Sã, bàn ½ĩ tũ Troskist, phĩn ½ĩng Tito. Táĩ vj anh Châu chưa có tác phong cách mạng, thường đưa ra những câu hỏi, có khi quen miệng chĩm tiếng Phỹp, vế lũ thuyĩt mỹc xĩt nhõ duy vĩt sũ quan, duy vật biện chứng, thặng dư giá trị. Ông Lợi thường lảng

trĩnh trĩ lĩi vj ½ĩ vjĩo kiĩm ½ĩĩm cáng tỹc. Mæt l- n chĩng táĩ hĩi: - TiTo cũ phĩi lĩ chõ tũch liẢn bang Yougoslavie không? Ông trả lời: - Không, nó thuộc LiẢn Sã. Chĩng táĩ ngĩ ngĩng kháng giỹm hĩi thẢm vì nếu học địa lý Châu Âu ai cũng biết Yougoslavie (Pháp) hay Jugoslavita (Serbs), Nam Tư Lạp Phu (Hán Việt) chũ nho phiĩn âm, là Liên Bang các dân tũc Serbie, Kosovo, Montenegro, Slovenie, Bosnie, Macedoine, Trung Nam Ỗ Châu, Vĩnh Balkan. Không rõ trình độ học vấn của nhà cách mạng lãnh đạo cướp chính quyền của tỉnh Hà Nam ra sao?

Khoing thng 10-1945, áng Lĩi tuyẢn bũ áng ½õĩ c ½ĩĩu vế cáng tỹc trung õng. Táĩ ½õĩ c b- u vjĩo BCH cáng giỹo cõu quac, cũng chuyĩn lĩn Hj Nũi, nhũn đũ gặp lại ông Lợi 2 lần tại một tiệm hót tóc và mæt quỹn ỹn. Sau kháng biĩt tin tũc gũ vế áng nũa cĩ.

½ĩng chĩ Nguyễn Văn Lợi vj ½ũ Mõĩi

Tại các trại tù cải tạo, tôi phải khai quen biết những ai hoạt động cách mạng tháng 8, tất nhiên phải khai biết ông Lợi lãnh đạo cướp chính quyền, chủ tịch tnh bæ VM ½ u tiẢn tnh Hj Nam. Ra tĩ cuối nĩm 1987, cũ ngõĩ chũu rĩ ½ĩn thĩm cho táĩ biĩt ½ĩng chĩ Lĩi thĩi nĩm 1945 lĩ áng ½ũ Mõĩi, ngĩy nay ½ĩng phụ trách đánh tư sản mại bản tại Sài Gòn, tối nào cũng giải thích chủ trương của Cách Mạng đánh tư sĩn trẢn truyĩn hũnh. Táĩ ½ũn giĩ áng ½ũ Mõĩi xũĩt hĩĩn trẢn TV. Quĩ ½ĩng! Dĩ thĩi gian cũ xũũ ½ĩ nhũng nũĩ trũ trung cũa áng Lĩi, nhõng cũ chx, lĩi nũi, bæ rĩng khĩp khĩnh chũũ ra ngoĩi.

½ĩn giĩ phĩt nĩy, táĩ cũ lĩ dĩng vế áng, áng ½ĩng ngoài 90 tuổi. Nghe nói ông bị bệnh tâm thần, lũn thũn, trõo leo lên cây hái lá. Cũng có dư luận ông còn minh mẫn, làm cố vấn cho BCT đảng CSVN. Ngạc nhiẢn hũn nũũ, ½ũc tũũ sũ áng, khi áng ½ĩc cũ tũng bí thư, không thấy đề cập đến vai trò lãnh đạo cướp chính quyền, chõ tũch tnh bæ VM ½ u tiẢn ê tnh Hj Nam cũũ ½ĩng chĩ Lĩi vj lĩ chõ tũch tnh bæ Hj ½ĩng ½ u tiẢn. Mæt ngõĩi l- m, nhõng cũ tnh Hj Nam không thể làm, nhận ra ngay. Ông Đỗ Mười chính là đồng chí Lợi lãnh đạo cướp chính quyền tỉnh Hà Nam ngày 22 tháng 8 năm 1945. Nhân vật đồng chí Lĩi phĩi biĩn vjĩo hũ kháng vũ nhũng vũ mĩi ½ĩ hũp rĩi bũ thũ tiẢu, kháng bao giĩ vế trong bõec ½ u cũch mạng tháng 8 là những tội ác vô cùng dã man, tàn

bạo không thể nào che dấu được. Đảng CSVN và những người lãnh đạo, từ ông Hồ Chí Minh trở xuống, phải chịu trách nhiệm trước lịch sử VN.

Thành quả cách mạng tháng 8, cướp chính quyền là thế này!

It ½iỂu biết về áng t̄a M̄oi, tái xin ½ac gi' lỗi ng
tho cho, n̄au cũ ½iỂu gũ khi ½m khuy ½t.

Về chuyện ông Đỗ Mười xuất thân làm nghề thối heo (hoạn lợn), tôi đọc trong Văn Nghệ Tiền Phong, thấy có câu đối:

Nam thiên đại thiện nhân nhân thức

B̄c quac ½iỂn th̄ng x̄o x̄o tri

Đại ý là: Mọi người đều biết trời Nam (Việt Nam) đời tốt (đại thiện), mọi nơi đều hay xứ Bắc (T̄i) ruộng nông cao.

Khi có độc giả viết thư hỏi Bác sĩ Trần Đại Sĩ, bí ẩn t̄p vi ½n th̄ng xuy ½n VNTP, chuy ½n m̄oc "bỉ m̄ot ph̄yng the" (vũ áng tháng chủ nhỏ, biết r̄it nhiều chuyện đông tây phòng the, phân tích theo đông y từ cổ chí kim, so sánh với tây y), ông cho rằng tác giả câu đối phải là người thông tiếng Việt l̄n chủ H̄y, ch̄c kháng ai kh̄c l̄ nḡoi Vi ½t gác Hoa ở Chợ Lớn, vì ý tứ sâu sắc châm biếm cộng s̄n Hoa Vi ½t.

Người đọc bình thường chỉ hiểu: "đại thiện" là ½ei t̄t, v̄ ½iỂn th̄ng" l̄ ruộng l̄n cao, nh̄ng theo lūt n̄u l̄y v̄ ch̄i chủ trong ti ½ng Vi ½t th̄ ½c hiểm l̄m, vì chữ "đại" cũng có nghĩa là "lớn". N̄au câ t̄nh vi ½t sai chủ nhỏ, ½ac l̄n s̄a th̄y "l̄n thi ½n" l̄ thi ½n l̄n. L̄n l̄ ti ½ng b̄c, heo l̄ ti ½ng nam.

Chú Thích của Người Dân:

[1]. Thúc s̄, nḡy 17-8-1945 m̄i l̄ nḡy bi ½u t̄nh ãng h̄ chính ph̄ Tr̄ n Tr̄ng Kim v̄ h̄m ½U Vi ½t Minh ch̄a "c̄ep". Sang ½n nḡy 19-8-1945, Vi ½t Minh xin ph̄p th̄i tr̄ng Tr̄ n V̄n Lai cho m̄t t̄nh, bi ½u t̄nh, r̄i ½oi c̄ b̄c sĩ Nguyễn Xuân Ch̄u giao chính quyền.

[2] Mong Tác Giả sớm viết về nhân vật Lê Trọng Nghĩa.

[3]. Không phải "cướp" từ tay Khâm Sai Phan Kế Toại (½- t̄ nh̄m t̄ m̄y nḡy tr̄ng), m̄ t̄ tay bs Nguyễn Xuân Ch̄u (chú thích [1]).

[4]. Trong cờ này, qū Ly chạy dài suốt chiều dài hay nằm giữa l̄y c̄? Qū ½ac gi' n̄o bi ½t, xin ch̄ d̄n.

V̄n h̄c, Ngh̄ thūt v̄ ½ei s̄ng

Thi ½t Tr̄ng

Làm văn học nghệ thuật để kiếm sống cho bản thân v̄ gia ½nh qu' l̄ m̄t ½iỂu kh̄ ½ai v̄i ½a s̄a nḡoi Việt chúng ta, đó là chưa nói bản thân cá nhân văn nghệ sĩ lại sống trong một chế độ không được hoàn toàn tự do s̄ng t̄c.

Th̄ hệ chúng ta, thū học trò ngây thơ, không cảm nh̄n ½oi c̄ n̄i x̄t xa trong m̄u sinh c̄a con nḡoi nghệ sĩ, để lại bài thơ "Mùa hè bạn áo bông":

B̄c s̄t nh̄ng m̄nh v̄n ½o b̄ng,

T̄ng r̄ng âm d̄y, h̄a ra kháng,

M̄t tūng r̄y ch̄ r̄oi, con nh̄ b̄,

Ba chủ ngh̄u ngao, v̄ ch̄y ch̄ng

C̄c cá c̄u h̄c sinh "khōi ch̄i" về c̄y tú tr̄o c̄a thi sĩ, nhưng đâu biết bên trong nḡm ch̄a cả một tâm t̄ ch̄a x̄t ½ng cay:

L̄c t̄ng toan l̄n b̄y c̄ tr̄i,

Tr̄i c̄oi th̄ng b̄ n̄u hay ch̄i

H̄c tr̄y nh̄u ½oa c̄oi c̄i t̄ ch̄a bai h̄nh ½ng "qū ½yng" c̄a nh̄ t̄c:

"Cao lâu thường ăn qūt, th̄ ãi lại chơi lường"

C̄y thi sĩ T̄n t̄ l̄ m̄ v̄n ngh̄ t̄ B̄c xūng Nam, t̄n S̄iḡy, nh̄ng sūt ½ei v̄n s̄ng trong c̄nh t̄ng thi ½u, ngh̄o n̄n kháng thua gũ áng t̄ l̄ng Vũ Xuy ½n, ngh̄o ½n n̄oc ph̄i k̄u l̄n th̄ng thi ½t:

"Ôi trời! ôi đất! ôi là t̄t!"

Tháng cận năm cùng, gạo cũng hết."

(Than t̄t)

hay:

"T̄t ½n n̄m nay ngh̄ c̄ng būn,

Ti ½n th̄ kháng cũ, n̄ ½y l̄n."

(T̄t than vi ½c nh̄)

V̄n nhân thi sĩ nghèo đói đến nỗi nhà văn, nhà báo, thi sĩ Nguyễn V̄p ph̄i "há hōy" tr̄n ãi ½n v̄n ch̄ng:

Nh̄ v̄n An-Nam kh̄ nh̄ ch̄!

Cận đại, Hiệp định Genève 1954 phân chia Việt Nam làm hai miền. Văn nghệ sử hai miền sống tấc tấc theo mái trống sinh sống.

Đi sâu vào chi tiết nền văn học nghệ thuật của hai thể chế đối nghịch là một đề tài sâu rộng cần nhiều thời gian và nhiều tranh cãi.

Chỉ nói ta ch× lỗi c sạ vj i sú kiĩn, nhõ trõng hì p hạc gi' Nguyễn Hiĩn LẢ, sau thĩng 4-1975, h- u nhõ trong vĩng g- n 10 n- m tréi, trõc khi qua ½éi n- m 1984, áng không muốn ra đời một tác phẩm nào, âm thầm viết Hải Kù. Chõ quan m; nũi, trõc 1975, áng kũ vàng quĩ nhiũ vj o tĩnh chĩt cáng b±ng x- hãi cõa lũ thuyĩt Cæng s- n, nhõng thũc tĩ ½- lĩm áng quĩ thĩt vàng. Cũ kh'c nghiĩt cõa ½éi sãng thũc tĩ ½- khiĩn áng ph' i im l- ng, kháng dỹm biũ hiĩn b±ng thỹi ½æ chãng ½ai tiũ cức, nhõ áng ½- t- chãi gi' i Tuyĩn Dõng Sú Nghiĩp V- n Hạc Nghiĩ Thu' t n- m 1973, hay trõc ½ũ gi' i thõng V- n Chõng Toĩn Quác n- m 1967 khi ½õi c gi' i cũng vèi Gi- n Chi. Dĩ sao, cuãi cũng áng v- n cũn tĩ can ½- m nũi lĩn cũi nh- m l- n cõa mĩnh khi chõa sãng vèi cæng s- n trong Hải Kù (...n b- n kháng bl' c' t x' n in tại hải ngoại).

Cũn "Chĩ Tõ C- u" LẢ Xuyĩn ½- lĩm ngõei ta thũc sú xĩ c ½æng khi tuyĩn bã: "LẢ Xuyĩn ½- chĩt!" Câu nói ½- y hĩ o khĩ cõa nhĩ v- n Nam bã, mang tiĩng lĩ viĩt văn chương dãm đãng, loại tiểu thuyết "đối thoại" phải nũi b'c nhĩt, lĩm ùc tõng tĩ ng ½æc gi' nhõ bãc hĩa, chĩnh lĩ ph- n khĩng tĩch cức nhĩt ½ai vèi chĩ ½æ áng ½ang sãng. CS dĩ ng quyĩn lĩ i v' t chĩt dò LẢ Xuyĩn c' t b'p ch' kho'ng 20 trang trong toĩn bã tĩc ph- m g- n 10.000 trang, ½ĩ ½õi c nhĩ c- m quyĩn CS cho tĩ b- n, LẢ Xuyĩn nhõ ½ĩnh kháng chũ. LẢ Xuyĩn kháng vũ tiĩn mĩ ph- n bãi sú th' t. Sú th' t lĩ trong 20 trang sũch ½ũ LẢ Xuyĩn má t' ½ĩm cũn bã CS, ½' c biĩt lĩ ½ĩm chũnh trũ viĩn ½çn vũ mĩ Tõ C- u ch' huy trong thĩi Nam bã Khĩng Chĩn (45-47), v= a ngu dũt, v= a hũ sãc, ham tiĩn, bè phãi. Sau thời gian đi tù "cãi tạo", Lê Xuyĩn hĩnh nghĩ bỹn thuãc lĩ iã. Nghe nũi "con chim phõi ng hoĩ ng - n mĩnh chĩ chĩt" LẢ Xuyĩn buãn bỹn lõng thiĩn, gũp nh' t t- ng ½ãng vèi nghĩ nĩ y ½ĩn lĩ c qua ½éi vj o thĩng 3 , 2004.

Cũng trong nhũng ngõei nãi tiĩng v- n chõng Nam

bộ, Sơn Nam là một nhà văn thân Cộng, từng vào tù ra khĩm vj i l- n thĩi VNCH. Tĩc ph- m tiũ biũ g- n liĩn vèi tĩn áng lĩ Hõng R- ng Cĩ Mau. Vũ kháng lĩ ½- ng viĩn CS, nĩn sau 30-4-1975, trong ½éi sãng nghĩ o tĩ ng dõi thĩi CS, áng cũng nhĩt v' t trong sinh kĩ.

Mõi đây, nhân cũ thủ tướng CS Võ Văn Kiệt "về ch- u Bỹc", LẢ V- n Nuãi cũ mæt bĩ vj viĩt xõng tõng "lõng trãn trõng" của chú Sáu Dân Võ Văn Kiệt đối với trũ thõc vj v- n nghiĩ sũ. Chĩng tãĩ kháng ½ĩ c' p ½ĩn sú khãn ngoãn quý quyĩt cõa VB V- n Kĩĩt, mæt l- nh tõ CS kũ Nghĩ ½ĩnh 31 CP qu- n chĩ hĩnh chũnh b'ĩt cũ ai, một loại tù tại gia "gian ác nhất" của CS, kũ nắm quyền thĩi phong trĩ o vũ t biĩn bỹn chĩnh thõc "b'p vj ng ½ĩ ra đi, để mua bã", một "ngũy quân tử" biĩt dũ bàn tay mỹũ trong bãc nhũng, biĩt "th' con s- n s' t b' t con cũ rõ" cho các "con nhãn la ãa" uõng nước ãuõng, để thử phỹ rĩ o, phỹ lu' t, nĩu cũ thĩnh qu' tãt thũ l- nh tõ hõng "cáng lao cũ cũch, ½ai mòi", cũn bĩ mĩnh thũ ½ãng chĩ l- nh tõ ½- hõa "nĩu cũ bũ tĩ, tãĩ sã th- m nuãi".

LẢ V- n Nuãi vj Huũnh Tĩn M' m lĩ c' p bĩ trĩ ng của CS ãuõc gãi vào hoạt ãuõng trong giõĩ học sinh và sinh viĩn trõc 1975. LẢ V- n Nuãi kũ vĩ nhĩ v- n Sçn Nam nhõ sau:

"... Một chuyện khác mà tôi biết về quan tâm, trân trọng của chú Sáu Dân đối với trí thức - văn nghệ sĩ là chuyện liĩn quan nhĩ v- n Sçn Nam, x' y ra kho'ng 1977-1979. Do giao du thân mật với nhà văn Sơn Nam, một hôm ông hỏi tôi một cách thân mật: 'Nuõi, mãy gãn gũĩ ông Sáu Dân, tao nhõ mãy một chuyện. Thời kháng chĩn 1945, tao cũ cũng tham gia tĩy ban hĩnh chũnh kháng chĩn tỉnh Rạch Giá, do ông Sáu làm chủ tịch. Bãy giĩ tao ½ang g' p khũ kh- n, lĩ cũi nhĩ nh'p tao ẽ ½ang nõc ãuõc, cõt xiũ, không có tiền sửa. Mà tao ãuõc có gặp ãng xin ½õi c, v' y nhĩ mĩ y nũi gi' i m!'.

Vj i bũa sau, tãĩ ½ĩn nhĩ chĩ Sũu th- m, kũ chũĩn nhĩ v- n Sçn Nam, h'ĩ chĩ Sũu cũ nhĩ áng Sçn Nam cũng hoạt ãuõng kháng chĩn với chú ở Rạch Giá không, chĩ Sũu nũi: 'Nhĩ chõ!'. Nhõng khi tãĩ nũi ½ĩn chũĩn áng Sçn Nam nhĩ gi' p sõa nhĩ thũ chĩ Sũu la tãĩ: 'Cáng vĩc thĩnh phã bĩ bã, chũĩn gũĩ ẽ cç sũ gi' i quyĩt ½õi c thũ chõ ½æng gi' i quyĩt, chõ ãn h'ĩ lĩn chĩ thũ sao chũu nãi!'. Tãĩ g- i ½- u, ½' p ãng: 'Chũu cũng biĩt v' y, nhõng

mèi ½ă bæ xuông Xổ GỖn, cỖn suy nghồ vj viết lỖch nhồ dz°y kháng.

3- Hoặc tậ hơn nữa là: Chắng qua, tớ chỉ là loại 'theo đóm ăn tàn', thấy phong trào đòi hỏi dân chủ trong văn nghĩ nay ½ang... cũ mỖi phỖt trỉn nẨn cũng theo ½j 'tỖt nồec theo mỗa'.

4- Tậ hại hơn là có thể có mấy ông kiên địn lập trường chống cộng cực đoan lại xếp tớ chung một rọ với bọn 'dân chủ cuối' hoặc cơ hội, bất mãn... nhân dịp có 'gié vj ng' thờ 25, nh`y ra lj m tí chính trỉ mj quẨn ½i quỖ trỉnh tæi Ýc nhồ bàn Tr. n ½æ, Hoj ng Minh Chính, Bi i Tỉn, Vñ Thồ HiẨn, Tr. n D. n.. (' ½j n chim ViỈt' ngj y 9/3/008 cũng có kế xếp Trần Dần vào loại thơ thù 'chắng cũ gổ gài lj hay' vj lủ lừch thồ lj ... c` mæt quỖ trỉnh bống bá cæng s`n ½jly!)

Vỏ nhùng lủ do trẨn, tề ph`i ra tuyẨn bà:

1- Chính tề lj mæt trong nhùng ngôעי sèm nh°n ra cỖi 'con ½óeng chắt' cõa cỖi thồ 'v`n nghĩ cáng náng bình', cái thứ gọi là 'âm nhạc không son-phe' và cái ½óeng lủ biỂn v`n nghĩ thj nh mæt thồ 'vñ khỉ, mæt bỖnh xe trong cỗ máy chuyên chính vô sản' (có bạn nào giỏi vi tính, gĩp tề up lẨn mæt ½đĩa CD cũ hính vj tiỂng nỮi cõa tề cáng khai phồ nh°n tỖt c` nhùng gổ tề ½- lj m nghỂ tuyẨn truyỂn, phồc vồ kíp thúi suát c` 30 n`m tréi, hçn lj lj m nghĩ thu°t.

2- VỂ nhùng tỖc ph, m v`n nghĩ ra ½éi ê miỂn Nam, thồ ngay t- nhùng ngj y ½- u vj o Xổ GỖn, tề kháng hỂ bủ bỖt ngé ½Ển mốc ph`i ngãi xuông hç ½óeng mj ... khừc (vỏ thjly mừnh bủ... l- a?) nhồ nhj v`n Dồcng Thu Hồcng mæt tí nj o c`, vủ tề cũ ½- y ½đ tang chồng vj lủ lu°n ½ỉ khắng địn từ rất sớm là: Ở Miền Nam, văn nghệ sỹ ½ôi c cỖi quủ bỖu nhjtt cõa cuæc ½éi lj m nghỂ ½Ủ lj hà ½ôi c Tú Do Sung Tĩc..."

Ông bạn già chờ tôi đọc hết, mới hỏi: Xong chưa? Rủi kháng kíp ½ỉ tái c°t vj n, hpi ngõi c: "Mi cũ khi nj o nghe bản nhạc Nụ Cười Sơn Cước [1] chưa? Có biết tên tỖc gi` cõa nỮ kháng?" Tái b`o nghe quen quen, nhồng kháng nhề léi ca vj tỖc gi`.

Ông bạn thi sĩ mới cho hay tác giả của những đoạn văn trên là Nhạc sĩ **Tá H`i**, năm nay đã 82 tuổi. Ông nhạc sĩ già đã thẳng thắn nhận định văn học nghệ thuật miỂn Nam khỖc xa miỂn B°c cõa áng trồec kia, mæt nçj

chân áng ½- ½- u tồ g. n hỂt cuæc ½éi. VỂ hỏu non 22 năm trước (1986), ông lão nhạc sĩ đã trả lời dùm chúng ta, vểi nhùng ngôעי ½- hay ½ang miỈt thồ "nhùng KÀ thua cuộc chống cộng mù quáng, cực đoan gây chia rẽ hận thù". Ông lão nhạc sĩ lấy bút hiệu Nhat Sy Bao Thu (kháng thjly bP đjly) trong bçj viết.

Nhạc sĩ Tô Hải viết nhiều nhận định "thú vị" làm ông bạn già thi sĩ của tôi rất "khoái tử". Chả hạn như ông lão nhạc sĩ nhắc lại câu đã có trong bài trên ở một bài viết khác, nhưng thêm cái câu có chữ đậm thật là hay:

"Tóm lại là, như tớ đã viết trong một entry, văn nghệ sP miỂn B°c chỉ ng tề, so vểi anh em ê miỂn Nam thồ... thua ½ót ½i cỖi Tú Do SỖng TỖc! Hà kháng ph`i viết theo yAU c- u cõa mæt cç quan, ½`ng phỖi hay mæt tã chồc, nhj nồec nj o, kháng `n lốcng cõa ai ½ỉ lj m v`n nghĩ! (tỖt nhiẨn kháng thồ trỖnh ½ôi c cũng cũ mæt sâ nj o ½Ủ đĩng v`n nghĩ ½ỉ kiỂm chỖc tí chính trỉ) Nhồng ph`i kh`ng ½ính lj hà tú do, tú do vj tú do... kỉ c` tú do lj m... hại cái chính thể mà họ đang phải sống!"

Cũng vì ông lão nhạc sĩ Tô Hải đã phạng Bùi Tín nên "cựu Đại Tá CS" này đâu có đề cập đến những bài của ông mà chỉ đăng bài tuyên dương Nhà văn quân đội, Đại Tá Nguyễn Khải. (Trong bài viết có tựa đề "Đi Tìm Cái Tôi Đã Mất" - Lời Trần Trói Đầy Tâm Huyết, ngj y 4 thỖng 7 n`m 2008)

Thấy ông bạn già hăng say quá với những tình tiết của nhạc sĩ Tô Hải mà tôi cũng muốn tìm hiểu, nhưng cũ chuyỂn ph`i kiỂu t-, ½j nh nh°n nhồ áng rỖng sỏu t°p thật nhiều bài viết của ông già gân nhạc sĩ "chịu chơi" nj y ½ỉ bçj con thồeng thồc.

Chĩ Thỉch cõa TỖc Gi`:

[1]. Nồ Cõei Sçn Cõec cõa Tá H`i sỖng tỖc n`m 1947. Lời ca như sau (tóm tắt 2 câu đầu):

"Tôi nhớ mãi một chiều xuân.. chia phôi, / mây mờ buông xuông nĩ i ½ải / vj trong lỖng mỗa hçn c` ngoj i tréi.

Cỏ cây hoa lá, thương nhớ mãi người đi / và dâng sầu lên mi m°t ngôעי vỂ... '

Bạn đọc vào Website sau, có thể nghe qua giọng hát Hà Thanh:

http://www.vntube.com/mov/view_audio.php?viewkey=33af36b3fa4.

số khung sườn để giúp suy nghĩ và hoạch định ra những phong trào giới phi đảng m-nh liết hợc vj hiu qu hợc.

Vũ nhu c-u vj cũng do chỗ úc đả tái, tji liiu njiy ch- t'op trung vj o c'yc nguy'An t'c chung ljm sao ph' b'p m'et ch'Æ ½Æ ½Æc tji vj ng'n ch'õn m'et ch'Æ ½Æ ½Æc tji kh'yc n'ài l'ên. Tôi không thể soạn ra một bản phân tích chi tiết hay m'et toa thu'ac cho t'ng qu'ac gia. Tuy nhi'An, tái hy v'ang nh'ung phân tích chung này sẽ hữu ích cho nh'ung dân tộc đ'ang sống dưới ách đ'ộc tài tại nh'ieu qu'oc gia. Họ sẽ là người xét xem các phân tích này có đ'úng với trường h'op đ'ã hà kh'áng vj c'yc ½'Æ ngh'ũ cũ th'ỉ ½'p đ'ong vj o cu'ac ½'Æu tranh gi'oi ph'ung đ'ã hà kh'áng.

Tái mang c'n nh'ieu ng'oi trong qu'ỹ tr'nh h'nh th'j nh tji liiu njiy. Bruce Jenkins, ng'oi ph'õ ½'c bi'it đ'ã tái, đ'ã đ'óng góp vô k'ể qua vi'ec nh'ận đ'ang các khi'êm khuy'et trong n'ại dung vj c'yc tr'nh b'j y, vj qua nh'ung g'úp úc đ'ã ông đ'ể các ý t'ưởng khó đ'ược tr'nh bày rõ hơn và m'ạnh h'ợc, cũng nh'õ c'yc g'úp úc v'ẽ b'ã c'oc vj s'oa ch'ua. Tái cũng rất bi'et ơn sự gi'úp đ'õ biên soạn của Stephen Coady. Ti'ên sĩ Christopher Kruegler and Robert Helvey ½'c cung c'p nh'ieu ph'ã b'nh vj g'úp úc quan tr'ang. Ti'ên sĩ Hazel McFerson vj ti'ên sĩ Patricia Parkman ½'c cung c'p cho tôi đ'ữ ki'ện v'ề các cu'oc đ'au tranh tại Ch'âu Phi và Ch'âu M'p La Tinh. M'c đ'ỉ ½'õi c' nh'õn nh'ung h'ã tr'ỉ t'õ t'Æ vj r'ang l'õ ng' ½'ũ, tái xin ch'iu mài tr'ych nh'ĩm v'ẽ nh'ung phân tích và k'ết lu'ận trong tài li'ệu này.

Không một chỗ nào trong bài phân tích này mà tôi tự cho là vi'ec ph'ản kh'áng lại các k'ẻ đ'ộc tài là chuy'en đ'ể hay kh'áng tân g'ũ c'õ. M'ài cu'ac ½'Æu tranh ½'Æu cũ r'õc r'ãi vj t'àn th'át. Ch'óng lại các k'ẻ đ'ộc tài đ'ĩ nhi'ên cũng không tr'ánh kh'ỏi th'ương vong. Tuy nhi'ên tôi hy v'ong r'ang bài phân tích này sẽ th'úc đ'ẩy các v'ị l'ãnh đ'ạo ph'ản kh'áng quan tâm đ'ến nh'ung chi'ến l'ược v'ừa gi'ã tăng sức m'ạnh đ'au tranh lại v'ừa gi'ảm thi'eu m'ức đ'ộ th'ương vong.

Bài phân tích này cũng không hàm ý r'ang khi một ch'ế ½'Æ ½'Æc tji ch'p' m' dot th'õ mài v'j n' ½'Æ kh'yc c'ng s'ã bi'ên m'p'it. S'ũ s'õp ½'ã đ'ã m'et ch'Æ ½'Æc cai tr'ỉ kh'áng bi'ên m'et n'õc th'j nh' ½'la ½'j ng'. ½'ĩ ng' h'ợc, n'ũ ch'x m'ê ra con ½'õng cho nh'ung n'õ l'ực ki'ên tr'ỉ và tr'uong kỳ đ'ể xây đ'ựng nh'ung m'ài quan h'ĩ ch'nh tr'ỉ, kinh t'Æ, vj x- h'ại c'ng b'ng h'ợc, vj x'ũa ½'ỉ nh'ung h'nh th'oc b'p'it c'ng vj ½'p b'oc. Tái hy v'ang b'j kh'õ s'yt ng'õn g'àn n'j y v'ẽ ph'õng c'yc l'j m

tan r'ã một ch'ế đ'ộ đ'ộc tài sẽ ích lợi cho bất cứ dân tộc nào ½'ang s'ang đ'òi s'ũ kh'áng ch'Æ vj ½'ang khao kh'ýt tú do.

Gene Sharp

Ng'j y 6 th'ng 10 n' m 1993
H'ac Vi'ĩn Albert Einstein
PO BOX 455, East Boston, MA 02128
<http://www.aeinstein.org>

Ch'õng 1

½'ài Di'ĩn Ch'Æ ½'Æ ½'Æc Tji M'et C'yc Th'uc T'Æ

Trong nh'ung năm g'àn đ'ây, đ'ủ lo'ại ch'ế đ'ộ đ'ộc tài, dù cũ g'ac xu'p'it ph'ýt t' trong hay ngo'j n'õc, ½'c s'õp ½'ã hay nghi'êng ng'ũa khi ph'ải đ'ối di'ện với một kh'ối dân ch'ung b'p'it ph'oc ½'õi c' huy' ½'æng. Tuy cũ v'ã b'ym r'p'it ch' t' vj ki'An c'ã, nh'õng nh'ieu ch'Æ ½'Æ ½'Æc tji trong s'ã n'j y kh'áng ch'iu ½'úng n'ài s'oc ph'ĩn kh'ng cũ ½'ĩu h'ĩ p' tr'An c' 3 m' t' ch'nh tr'ỉ, kinh t'Æ vj x- h'ại đ'ã qu' n' ch'ĩ ng'.

T' ÷ n' m 1980 ch'Æ ½'Æ ½'Æc tji ½'c s'õp ½'ã tr'oc s'ũ ph'ĩn kh'áng, mà đ'ã ph'ần là bất bạo l'ực, của dân ch'ung Estonia, Latvia, Lithuania, Ba Lan, ½'áng ½'oc, Ti'p Kh'c, Slovenia, Madagascar, Mali, Bolivia, vj Phi L'p Pin. Kh'ĩ n'ãng kh'áng cự bất bạo đ'ộng đ'ã đ'ẩy m'ạnh các phong trào dân ch'ủ tại Nepal, Zambia, Nam Hàn, Chi l'ê, Argentina, Haiti, Brazil, Uruguay, Malawi, Th'ỹ Lan, Bun ga ri, Hung ga ri, Zaire, Nigeria vj nh'ieu ph' n' l'nh th'ã thu'ac Li'ên X'õ cũ (đ'óng vai trò quan tr'ọng trong vi'ec đ'ánh bại v'õ ½'õ ch'ng th'ng 8 n' m 1991 đ'ã nh'ũm gi'õ ½'ĩu).

Ngo'j ra, hi'ĩn tôi ng' ph'ĩn kh'ng ch'nh tr'ỉ [1] t' qu' n' ch'ung cũng x'ảy ra tại Trung Hoa, Burma (Mi'ên Đ'iện), và Tibet (T'ây T'ang) nh'ung năm g'àn đ'ây. M'ặc dù nh'ung cu'ac tranh ½'Æu n'j y ch'õa ch'p' m' dot ½'õi c' ch'Æ ½'Æc cai tr'ỉ ½'Æc tài hay ách ngo'ại xâm, nh'ung đ'ã v'ạch tr'ần bản ch'ất tàn bạo của nh'ung ch'ế đ'ộ áp b'uc đ'ó tr'óc c'ong đ'ồng th'ế gi'oi vj cung c'p cho qu' n' ch'ĩ ng' nh'ieu kinh nghi'ĩm qu' b'ũ v'ẽ ph'õng th'oc ½'Æu tranh n'j y.

Hi'ĩn nhi'ên sự sụp đ'ổ của ch'ế đ'ộ đ'ộc tài tại nh'ung qu'oc gia nói tr'ên ch'ưa x'óa h'ết nh'ung v'ấn n'ạn xã h'ội kh'ác. Đ'ối ngh'èo, ph'ạm ph'áp, quan li'êu th'ư lại, và nh'ung h'ủy ho'ại môi sinh th'ường là di' sản của bạo qu'yn. Tuy nhi'An, s'ũ s'õp ½'ã đ'ã c'yc ch'Æ ½'Æc tji l'it nh'p'it c'ng ½'c gi'ảm thi'eu đ'áng k'ể n'õi kh'õ đ'au của nh'ung nạn nhân bị đ'àn áp, và m'ở đ'ường cho vi'ec xây đ'ựng lại xã h'ội với các qu'yn dân ch'ủ ch'nh tr'ỉ, tự do cá nhân, và công b'ang xã

hội sâu rộng hơn.

Vấn Nạn Còn Tiếp Diễn

Quy` thức, trong m`ly th`p ni`n v`a qua, tr`n kh`p th` giới đã phát sinh xu hướng dân chủ hóa và phát triển các quyền tự do rộng l`n h`n. Theo th`ng k` th` gi`i h`ng năm của viện Freedom House về tình trạng quyền chính trị và quyền dân sự, những quốc gia được liệt kê vào loại "cũ tự do" ½- ½ang gia t`ng ½Ýng k` trong vÝng 10 n`m qua [2].

Tuy nhi`n, xu h`ng ½Ýng vui m`ng n`y ph` n n`o b`

	<u>Cũ Tự Do</u>	<u>Tự Do BÝn Ph. n</u>	<u>Kháng Cũ Tự Do</u>
1974	41 (27%)	48 (32%)	63 (41%)
1984	53 (32%)	59 (35%)	55 (33%)
1994	76 (40%)	61 (32%)	54 (28%)
2004	89 (46%)	54 (28%)	49 (26%)

sốt mà v` con s`ng s`ng d`i c`c ch` ½æ to`n tr` v`n c`n qu` l`n. T`nh ½`n thÝng 1 n`m 1993, 31% của tổng số 5.45 tỉ người trên thế giới đang sống tại những quốc gia hoặc vùng lãnh thổ thuộc loại "không có tự do", tức những nơi mà các quyền chính trị và dân sự bị giới hạn cùng cực. Cả th`y 38 quốc gia và 12 vùng lãnh thổ thuộc loại "không có tự do", bị thống trị bởi đ` loại độc tài quân phiệt (như Burma và Sudan), phong kiến áp bức từ xa xưa truyền lại (như Ả Rập Saudi và Bhutan), những ½`ng chính tr` khuy`n l`y (nh` Trung Hoa, Iraq, B`c Hàn), quân ngoại xâm (như Tibet, East Timor), hoặc đang trong giai đoạn chuyển tiếp.

Nhiều quốc gia ngày nay đang trong tình trạng thay ½`i nhanh chóng về kinh t`e, chính tr`, v` x` h`i. Tuy con số những quốc gia thuộc loại "có tự do" gia tăng trong 10 n`m qua, nh`ng m`i nguy c` l`n l` nhi`u qu`c gia, v` thay ½`i qu` c` b`n v` qu` nhanh nh` v`y, s` ½`i v`o hướng ngược lại và rơi vào những loại độc tài mới. Những tập đoàn quân đội, những cá nhân đầy tham vọng, những viên chức dân cử, và những đảng chính trị giáo điều sẽ tìm ½` c`ch ½` t` tham v`ng của hà l`n ng`i kh`c. ½`o ch`nh s` ti`p t`c l` hi`n t`i ng ph` th`ng. M`t ph` n l`n nhân loại tiếp tục bị từ khước các quyền căn bản của con người v` c`c quyền chính tr`.

Đáng tiếc là quá khứ vẫn còn tồn tại. T` nạn độc tài còn h`n sâu. Dân chúng nhiều nước đã chịu đựng cảnh

½`p bóc, đ`i cũ g`c ph`y xu` t`- b`n ngo`i i hay trong n`c, h`ng th`p ni`n, hay ngay c`` h`ng th`e ký. Th`ng th` s` quy ph`c v` ½`i ki`n ½`i v`i c`c quan ch`c hay k`c- m quyền đã được nh`i nh`t vào đầu dân chúng từ lâu đời. Trong những trường hợp cực kỳ t` hại, nhà nước hoặc ½`ng c- m quyền c`n c` t`nh l`m suy y`u, ½` t` quyền ch`x huy ho`c ngay c`` thay th`e nh`ng ½`nh ch`e kinh t`e, chính tr`, x`- h`i, th`m ch`i c`` tán gi`y`o c`n n`m ngo`i i s` ki`m so`y của ch`e ½`æ b`ng nh`ng ½`nh ch`e m`i r`i- r`, v` dùng những định chế này để kiểm soát xã hội. Người dân th`ng b`l nguy`n t`` h`a (b`l bi`n th`i nh` m`t kh`i nh`ng cá nhân đơn độc), khiến họ không thể hợp lực đòi tự do, tin t`ng ê nhau, hay ngay c`` d`m l`m ½`i ½`i g`i t`u ph`y.

Hệ quả của chính sách này khá đương nhiên: dân ch`i ng tr`e n`n y`u ½`u`i, thi`u t`u tin, v`i m`i t` kh`` n`ng kháng cự. Người dân thường quá sợ không dám chia sẻ ngay cả với gia đình và bè bạn lòng căm tức chế độ độc tài và nỗi khát khao tự do của họ. Dân chúng thường quá kinh h`-i ch`ng bao gi`e d`m thúc s`u ngh` ½`n v`i t`c kh`ng cú c`ng khai. Hà l`n t`u nh` cũ ch`ng c`ng ch`ng l`ch g`i, v`i th`e l`i ti`p t`c ch`p nh`n kh` ½`u kháng m`c ½`i ch` v`i nh`n v`i o t`cng lai kháng m`y may hy v`ng.

T`nh trạng dưới các chế độ độc tài hiện nay có lẽ t`i t`i h`n tr`e c` nhi`u. L`u do l`i v`i m`t s`ng ng`i ½`- th` kh`ng cự lại. Một số cuộc biểu tình hay phản đối ng`n ng`i của dân chúng đã diễn ra. Có thể tinh thần có phần chấn nhất thời. Cũng có lúc, nhiều cá nhân hay nhóm nhỏ đã giương lên một số cử chỉ dũng cảm, tuy vô vọng, để nhấn mạnh một số qui luật luân lý hay để đơn thuần biểu thị thái độ ph`n kh`ng của hà. M`c đ`i v`i nh`ng ½`æng lúc cao c`` như vậy, loại hành động kháng cự này của quá khứ thường không đủ để giúp dân chúng vượt qua sợ hãi và thói quen tuân phục đã có từ lâu. Đây là hai ch`ngng ng`i ph`i v`i t` qua tr`e c` h`t ½`i ph`y s`p m`t ch`e ½`æ ½`æ t`i. Thật đáng buồn khi những hành động đó, thay vì đem lại chi`n th`ng v`i hy v`ng, th` ch` l`m t`ng th`m kh` ½`u v`i ch`t ch`c.

Giành Tự Do Bằng Bạo Lực?

Th`e th` ph`i l`m g`i trong nh`ng tr`ng h`i p` nh`o vậy? Những giải pháp xem chừng hiển nhiên thì lại ½`u v`a dòng. Nh`ng r`ng bu`c về lu`t ph`y v`i hi`n ph`y, nh`ng ph`n quy`t của t`y`a Ýn, v`i s` ph`n x`t

cờ đỏ luồn thóeng bầ nhùng kả ½æc tị i lị m ngợ. ½iỂu dễ thông cảm là khi bị đối xử bằng những trò thô bạo, tra tñn, thờ tiỂu, vj giỂt chũc ngōeí ta thōeng kỂt luồn rằng chỉ có bạo lực mới có thể kết thúc một thể chế độc tài. Đã có những nạn nhân quá căm phẫn, kết hợp đánh lại những tên độc tài thô bạo bằng tất cả những phương tiện quân sự hay bạo lực có thể kiếm được, bất kể sự chênh lệch lực lượng giữa hai bên. Đây là những ngōeí chiỂn ½ñu đñng c' m, ½- tr' giỖ rñt ½' t bằng những cực hình và sinh mạng của chính họ. Cũng có khi họ đạt được một số thành quả đáng phục, nhưng rất hiếm khi giành lại được tự do. Những cuộc bạo loạn dễ chầm ngōi cho những trận đần áp tàn bạo, để lại hậu quả một khối quần chúng càng thấy mōnh bñt lúc hợc nừa.

Cho dù phương thức dùng bạo lực có lợi ích gì đi nữa nhōng cũ măt ½iỂu ½- rñt rB lị: Khi ½' t tin tōeng vào phương cách bạo lực, các nhà tranh đấu đã chọn ngay cỖch ½ñu tranh mị nhùng kả ½j n Ỗp h- u nhō luán luán chiỂm ous thỂ. Nhùng kả ½æc tị i cũ ½- y ½' đ trang bị để đánh phủ đầu bằng bạo lực. Cho dù các nhà dân chủ có cầm cự được lâu hay chóng, thực tế th' m thōeng sau c' ng cờ vĩc ½ái chài bñng s' ng ằng thōeng kháng trỖnh ½' oí c. Phía ½æc tị i h- u nhō luôn luôn nắm ưu thế về súng ống, đạn dược, phương tiện vận chuyển, và quân số. Cho dù đñng cảm tới đâu, những nhà dân chủ hầu như luôn luôn không ½Ỗng lị ½ái thờ.

Khi nhận ra việc nổi loạn theo kiểu chiến tranh qui òec lị kháng thúc tỂ, măt sâ nhị ½ái khỖng chuyỂn sang chiỂn tranh du kích. Tuy nhiên chiỂn tranh du kích, hiếm khi đem lại lợi ích cho khối quần chúng bị áp bức hay đem lại được dân chủ. Chiến tranh du kích kháng ph' i lị măt gi' i phỖp dĩ chñp nh' n, cỖch riỂng lị vủ con sâ thōeng vong thōeng rñt cao cờ ½' ằng ½' ại. CỖch thōc nị y cñng kháng ½' m b' o lị sá kháng thñt bại, cho dù đã có đủ loại lý thuyết và phân tích chiến lōi c ½i kị m, k' c' ½ái l' c cũ vĩn tr' quac tỂ. CỖc cuộc đấu tranh du kích thường kéo rất dài. Dân chúng thōeng bầ giềi c- m quyỂn buæc ph' i bP nhị bP cõa, tạo thêm vô số nhōc nhần và mất thăng bằng trong xã hãi.

Ngay c' trong trōeng h' p thị nh cáng, chiỂn tranh du kích thường để lại những hệ quả tai hại lâu dài và cũ tñnh nỂn mỦng cho ½ñt nōec. Măt h' qu' ngay trōec m' t lị khi chỂ ½æ cai tr' bầ tñn cáng, hà c' ng trở nên độc tài hơn nữa để chóng trả lại. Còn nếu các nhị du kích sau c' ng th' ng cuæc, chỂ ½æ mềi hōnh thành lại thường độc tài hơn cả chế độ trước, do hiện tượng tập trung quyền kiểm soát quân đội trong lúc gia tăng thêm quân số, cũng như do tình trạng các ½o; n th' vj ½ñnh chỂ ½æc l' op ½- bầ lị m suy yỂu hay tiỂu dĩt trong thêi gian ½ñu tranh. CỖc tã chōc nị y vá c' ng c- n thiỂt ½' l' thiỂt l' op vj duy tr' măt x- hãi dân chủ. Những người tranh đấu để chấm dứt độc tài nẦn tōm măt gi' i phỖp khỖc.

½' o ChỖnh, B- u Cõ, hay tráng ché Cõu Tinh Ngoại Quốc?

Phương cách đảo chánh quân sự để lật đổ độc tài thoạt nhìn có vẻ như là cách dễ và nhanh nhất để loại tr- măt chỂ ½æ ½Ỗng gh' t. Tuy nhiên, phōng cỖch nị y cũ nhiỂu nhōi c ½iỂm rñt nghiỂm trằng. Nhōi c ½iỂm lèn nhñt lị nũ duy tr' quyỂn kiỂm soỖt chính phủ và quân đội trong tay một nhóm nhỏ chứ không chuyển quyền lực đó cho toàn dân. Việc loại trừ một sâ ngōeí hay t' op ½o; n ra khpi cỖc vĩ trí chính quyỂn ½c n thu- n ch' ½' l' cũ chã cho nhùng nhỦm khỖc tōng tú bōec vj o. TrẦn lủ thuyỂt th' nhỦm mềi sá cõ xõ án hòa hơn và cởi mở hơn trong một giới hạn nào đó về các cải sửa theo hướng dân chủ. Tuy nhiên, trong thúc tỂ ngōeí ta thōeng ch' thñy nhùng kỂt qu' ngōi c lại.

Sau khi cõng cã ½' ầa vĩ, t' op ½o; n mềi cũ khi cỖn tị n nh' n vj nhiỂu tham vàng hợc c' nhỦm cũ. KỂt cuæc, t' op ½o; n mềi mị nhiỂu ngōeí ½' t kũ vàng ch' làm những gì họ muốn mà chẳng đếm xỉa gì đến dân chủ hay nhân quyền. Đảo chánh, vì vậy, không phải lị gi' i phỖp cũ th' chñp nh' n ½' gi' i quyỂt vĩn ½' ẽ cai tr' ½æc tị i.

B- u cõ dōeí chỂ ½æ ½æc tị i kháng ph' i lị cỖch thōc ½' l' tiỂn tềi nhùng thay ½ái chính tr' ½Ỗng k' l. Măt sâ chỂ ½æ ½æc tị i, nhō khãi ½' ằng „ u mị LiỂn Xá khuyñh lōy t, cñng thōeng tã chōc b- u cõ măt cỖch

máy móc cho có vẻ dân chủ. Những cuộc bầu cử đó ½õic kiłm soýt chıt chá ½l cáng chıng ch× b· u nhùng ồng viAn m; nhùng kA ½æc t; i ½- chán. Cũ ½ái lı c, khi Ýp suýt quY lèn, mæt v; i chÆ ½æ ½æc t; i chıp thu°n cho tã chóc b· u cø nhùng rãi cıng gian l°n ½l ½õa tay sai cõa hà v; o nhùng vı trı trong chính quyEn. NÆu cYc ồng viAn ½ái l°p ra tranh v; i th°ng cø, nhõ ½- xıy ra ê Burma n°m 1990, v; i Nigeria n°m 1993, thõ kÆt quı b· u cø bıl xem nhõ kháng cũ v; i "cYc ngõei thắng" bị đũ loại hù dọa, bắt bớ, hay ngay cả xử tử. Không có chuyện kể độc tài lại để cho các cuộc bầu cø truýt phÆ hà khPi ghÆ quyEn lúc.

Nhùng ngõei ½ang khã sê dõei Ych ½æc t; i thá bạo, hay vừa chạy thoát khỏi bàn tay bạo quyền thõng kháng tin l; i nhùng ngõei ½ang bıl ½; i n Ýp cũ thı giı i phũng chính mñh. Hà tráng ché v; o ngõei khác sê cứu vớt dân tộc họ, tức một lực từ ngoại quốc vì chỉ có sự giúp đỡ của quốc tế mới đũ mạnh để truat phÆ ½æc t; i.

Quan ½iłm cho r±ng nhùng ngõei ½ang bıl ½; i n Ýp kháng thı h; i nh ½æng hiıu quı ½õic th×nh thoıng cıng cũ lı c ½ıng. Nhõ ½- thıly, nhùng ngõei bıl trı thõng kháng muân v; i cũ lı c kháng dYm ½ıu tranh bởi vì họ không tin vào khả năng trực diện bạo quyền cõa hà, v; i kháng tin cũ cYch n; o cũ thı giı i phũng họ. Vì vậy có thể hiểu được tại sao họ đặt sự chờ mong giı i phũng t± ngõei ngo; i. ThÆ lúc bAn ngo; i ½ũ cũ thı l; i cáng lu°n quac tÆ, LiAn Hiıp Quac, mæt quac gia n; o ½ũ, hay nhùng biAn phYp cılm v°n vÆ chính trı v; i kinh tÆ cõa thÆ gièi.

Mæt viın cınh nhõ v°y nghe cũ ph· n Âm tai, nhùng cıng cũ nhiEu vıln ½E nghiAm tràng trong hướng mong ước dựa vào cứu tinh ngoại quốc này. Trõc hÆt niEm tin cũ thı bıl ½ıt sai chá, vı thõng thõ ch2ng cũ cõu tinh n; o ½En cı, v; i nÆu cũ nõec n; o ½ũ nhẩy vào can thiệp thì có lẽ lại càng không nên tin v; o thıln ù cõa nõec n; y.

Mæt v; i thúc tÆ phñ phıng vÆ sú tráng c°y v; o nhùng can thiệp của ngoại quốc cần được nhấn mạnh ở đây:

* Ngoại quốc thường chấp nhận cho qua, và ngay cả tích cực hỗ trợ một thể chế độc tài để đẩy mạnh

cYc quyEn lı i kinh tÆ hay chính trı cõa hà.

* Ngoại quốc có thể bán đứng một dân tộc bị đàn Ýp, thay vı giũ lèi giı p giı i phũng hà, khi c· n trı giY cho mæt móc tiAu khYc.

* Một số chính phủ ngoại quốc có hành động chống lại chế độ độc tài nhưng chỉ để gia tăng mức khuynh loát về kinh tế, chính trị hay quân sự của họ trAn ½ıit nõec n; y.

* Ngoại quốc có thể tích cực tham gia vì các mục tiAu tăt khi v; i ch× khi phong tr; o ½ái khYng trong nõec ½- b°t ½- u l; i m rung chuyłn chÆ ½æ ½æc t; i, v; i nhờ đó tập trung được sự chú tâm của thế giới vào bản chất thô bạo của chế độ.

Chı Thıch cõa Tyc Giı:

[1]. T± ngu đıng trong ù nghıa n; y ½õic Robert Helvey khêi xõeng. "Phı n KhYng Chınh Trı" l; i phõng thõc đáu tranh bát bạo động (bao gồm biểu tình, bất hợp tác, v; i can thiıp) ½õic Ýp dòng theo hõeng v=a bıit phõc tıng v=a chõ ½æng vèi nhùng móc ½ıch chính trı. T± n; y ra ½éi ½l giı i tPa sú l°n læn v; i bıup mıo ù nghıa khi cũ người đồng hóa phưong thức đáu tranh bát bạo động với chủ nghĩa cầu hòa hay những chủ trương "bất bạo động" theo giáo lý hay luân lý. Từ "Phán Kháng" mang ý nghĩa câ tınh thYch thõc gièi c· m quyEn b±ng h; i nh ½æng bıit tuân lệnh, nhất định không để hiện tượng chịu khuất phõc xıy ra. T± "Phı n KhYng Chınh Trı" má tı mái trưõng mà trong đó hành động bất tuân chính trị được áp dụng để đạt những mục tiêu trong lãnh vực quyền lực chính trı. T± n; y ½õic đıng chính yÆu ½l đıln tı vııc dân chúng ra tay giành lại quyền làm chủ các định chế chính phõ khPi tay chÆ ½æ ½æc t; i b±ng cYch tıln cáng kháng ng±ng ngh× v; i cYc nguån thÆ lúc cõa chÆ ½æ; v; i chủ tâm sử dụng các kế hoạch, các cách vận hành chiến lõic ½l thúc hiıtn ½ıEu ½ũ. Trong b; i viÆt n; y, cYc t± ngu phán kháng chính trị, kháng cự bất bạo động, đáu tranh bát bạo động được dùng như nhau; mặc dù hai từ sau thường nói về những cuộc đáu tranh để đạt nhiều mục tiêu rộng hơn, chẳng hạn như xã hội, kinh tế, tâm lý, v.v...

[2]. BYo cYc cõa viın Freedom House, túa ½E Freedom in the World: The Annual Survey of Political Rights and Civil Liberties, 1992-1993 (New Ycrk: Freedom House, 1993), trang 66 (cYc con sã đıng cho n°m 1993 ½õic tınh v; o thYng GiAng, 1993). Cõi trang 79-80 ½l ½õic giãi thıch về các phân loại "Có Tự Do", "Tự Do Bán Ph· n" v; i "Kháng Cũ Tú Do". [½õic c°p nhõ t ½En 2004 trong ıln bı n; y].

BIÊN (LØA) CASPIAN

[tiếp theo]

Nguyễn Trần Ai

I.4. VẤN ĐỀ...U KHU QUỐC TẾ

Cuộc xung đột khu vực quốc tế vẫn nổi trong khi Nga làm thốt.

Mặt khác công việc rất nặng nề ngoài nhà Nga xâm lăng một nước láng giềng tí hon, Georgia, diện tích 69,700km², dân số 4.4 triệu, quân lực gồm 8,000 binh, 3 t- u chiến đấu, 5 máy bay chiến đấu và khoảng 10 xe tăng cũ.

Ngày 7.8.2008, Nam Ossetia nổi dậy thành và súng cối vào các làng Georgia lân cận. Georgia phản kháng, phải kích động Tskhinvali của Nam Ossetia. Nga yêu cầu LHQ ra ngay tuyên bố ngăn chặn vấn đề hòa bình nhưng Tây phương từ chối, có lẽ cần chế cho Georgia thu hồi Nam Ossetia. 12 giờ sau, Nga phản công tàn bạo. Vladimir Putin, mới nhậm chức TT cho Dmitry Medvedev về làm thủ tướng, đang dự TVH Bắc Kinh, bay về Vladikavkaz chỉ huy chiến dịch. Quân đoàn 58 thuộc quân khu Bắc Caucasus tiến vào Nam Ossetia, đòi số quân kháng quân 76 "Pskov" yểm trợ. Binh lính Cossack thuộc lực lượng tinh của Nga gần đây cũng tham chiến. Hạm đội Hải quân Nga phong tỏa duyên hải Georgia và chuẩn bị đổ bộ. Các hỏa tiễn đạn đạo và không quân Nga tấn công các căn cứ quân sự và nhiều thị trấn phía Georgia. Bom Nga nổ trên trời Georgia kể từ thủ đô Tbilisi và xa về xuyên quốc gia, hẻo lánh Poti quan trọng nhất về dầu mỏ. Gần như toàn bộ khả năng chiến đấu của quân đội Georgia bị tê liệt. Đêm 11 rạng 12, quân Georgia bỏ trốn về tây bộ Georgia và tp Gori ở trung tâm Georgia vì sợ Nga tiến quân về thủ đô. Ngày 12, ngoại trưởng Nga chỉ trích nặng nề Tây phương đã kháng làm gì để thuyết phục Georgia ngừng chiến. Vấn đề còn tiếp diễn.

Lực lượng Nga tiến sâu vào lãnh thổ Georgia. Tìm thấy nhiều xác lính Mỹ đen tại Tskhinvali, thủ phủ Nam Ossetia. Mặt khác quân thu hồi ngôi nhà da đen là huấn luyện viên và chuyên viên quân sự của NATO bị Nga bắt làm tù binh về Vladikavkaz, chức vụ là cố vấn KGB Putin đang về đây khai thác. Nga và Georgia kháng tuyên bố và vẫn giữ quan hệ ngoại giao hàng đại sứ. Thế mà Nga lại bắt được tù binh chiến tranh trên đất Georgia. Lại thật, không công bằng sao. Chủ sở hữu (tous les chiens qui aboient ne mordent pas) và chủ sở hữu xe (Les chiens aboient, la caravane passe), Tây nó nói tào lao như vậy mà đúng lắm.

Ngày 26, TT Nga Dmitri A. Medvedev kêu gọi quân các nước Nam Ossetia và Abkhazia về lập. Kháng mặt nước ngoài đang ủng hộ. HK và Liên minh châu Âu tức lên án quyết định của Nga là vi phạm luật quốc tế. Tuy vậy Nga trong cuộc chiến quốc tế cũng cần bình ổn nội bộ, "quan tâm đến những thay đổi ở Nam Ossetia và Abkhazia" và kêu gọi giải quyết vấn đề.

Cần thế giới đang thanh toán Nga. Ngày 27.8.2008, đổ quân vào nhà lãnh đạo các nước.

Trong một diễn văn đọc tại Kiev, thủ đô Ukraine, ngoại trưởng Anh David Miliband tuyên bố: "Ngày nay, Nga bắt đầu lập kế hoạch, ít nhất là trong ngắn hạn và kinh nghiệm hơn trước đây hai tuần lễ. Nga đặc biệt quan trọng trong đoạn này, nhưng với thời gian, sẽ cảm thấy như một mất kinh tế và chính trị". Ông cũng cho biết dự trữ ngoại tệ Nga tụt xuống còn \$16 tỷ và bộ phận tổ chức vật tư khi cuộc không quân Georgia bắt đầu.

Tên ông cựu viên TT của Đảng CH John McCain khuyến khích việc rút quân Nga khỏi G-8. Miliband về về nhà, cho rằng là một "lấn gãi" (knee-jerk, cử động dục sang tiếng Phở là coup bas, đánh vào hạ bộ, nghĩa là chơi xấu). Vài nhân vật chính trị Nga như Putin Nga cũ còn ở trong Khâm G-8 hay kháng, nghĩa là Nga kháng "ke" (care) dẫu tỵ (tỵm), dẫu chỉ nói.

HK, Anh, Pháp, Đức, Gia Nã Đại, và NH trong Khâm G-8 Liên minh: "Tất cả họ nhúng tay vào"

thị nh viAn G-8 cđa chng ta ½- cng nhn Nam Ossetia vj Abkhazia. Vũ quyEt ½lnh cđa Nga, phii đặt lại vấn đề cam kết của nó về hòa bình và an ninh trong vng Caucasus".

PTT Dick Cheney nui trøc hxi nghl American Legion ê Phoenix, lAn Yn Nga "tfn cng vá lú" vj o Georgia: "Dân Georgia đã tranh thủ được tự do sau bao n-m ½xc ½oYn vj hà cũ thl trng c'oy vj o tlnh huu nghl cđa HK". Choa thly HK cò thl húa tlnh huu nghl ½ly mæt cYch cũ hiu qu. Mèi chx thly ½Ynh vB mām.

Phụ tá bộ trưởng Ngoại Giao HK đặc trách Âu Châu và Âu-Y Sứ Vô Daniel Fried tuyAn bā: "Tóc gi'ón vj ttm cYch phòc h'ón trong chiAn th'ng kháng phải là dấu hiệu của một nước mạnh. Đó là dấu hiệu cđa mæt nòc yAu. Nòc Nga sÁ phii gi'ii quyEt thúc tại, hoặc có thể hòa nhập với thế giới, hoặc có thể là mæt anh hi ng rcm (bully) tú cá l'op, nhng kháng thl cũ c' hai. Vj Nga phii lú chàn... Ba TT Mj, Bush, Clinton vj Bush, mại vli mæt cYch, ½- khuyEn khích Nga hxi nh'op thE gièi ræng hçn. ½U lj mæt ½iEu tāt, là một chính sách đúng. Bây giờ Nga làm tāt cả thị nh ra b'lp bAnh, vli Nga kháng thl v-a h; nh sè như LBXV với các lân bang năm 1968 vừa hành động nhò trong n-m 2008 khi vj o WTO. Cũ nhng vng chng ta cũ chung quyEn lli vèi Nga [ngò ú vng Caucasus] vj chng ta muAn l; m viTc vèi hà. Vfn ½E l; hà cũ kh' n-ng l; m viTc vèi chng ta hay kháng. Georgia là một thể chế dân chủ có tāt, một nền dân chủ đang xây dựng. Bạch hóa những vấn đề của nó hay b'ò vI mát quyEt ½lnh xflu kháng giip ½òic gũ. Nhng kháng c- n phii ½; bAp nũ".

Nũi Nga kháng c- n "l; m viTc vèi chng ta" cYn nghe ½òic hçn l; kháng cũ kh' n-ng. Nga v'ón ½æng 13 năm để xin vào WTO, bây giờ khó mà vào được, nhng tt Vladimir Putin nui kháng thly vj o WTO cũ lli ích gũ, nghl l; c' M'ou Dìch Quác TĒ Nga cng kháng "ke". Ngjy 28, Putin tā cYc HK xli giòc chiAn tranh ê Georgia vli cuac b- u cø TT s'op tòi, ½æng thèi c'lm 19 nh; ch-n nuái gia c- m Mj bán sản phẩm sang Nga. Gà KFC sắp đại hạ giá, mua cYi ½i i ½òic t'ng cYi cYnh, thAm miAng lóen.

CYm çn áng Putin.

Ngày 29, Georgia đoạn giao với Nga, ngày 30 rút nhân viên ngoại giao ở Mạc Tư Khoa về, chỉ để các nhân viên lãnh sự ở lại, vì còn nhiều người Georgia sinh sống tại Nga.

Ngày 1.9, Liên Âu họp tại Brussels để thảo luận cYch ½ai phũ vèi Nga ngjy c; ng sYch nhiu, cũ lÁ kháng ½òc ra chE t; i vèi Nga vj sÁ chx cø mæt ½'c phYi viAn ½i Georgia ½l b'ò ½'m llnh ngng b'ón ½òic tán trng. T; u hY mĩng m'c quai, thò kh, u nhò (½'ng TiAu) bñh.

Thò tòng Vladimir Putin gi'ón dù c'nh cYc u Châu ðùng về hòa với Mỹ, và bảo Nga không sợ Tây phương chế tài. Nga lại không "ke" cả Âu Châu l'n HK.

ThE thò PhYp l; ½òcng kim chđ tllch LiAn HiTp Âu Châu phải "ke" vậy. Ngày 10, ngoại trưởng Pháp Kouchner và ngoại trưởng Phần Lan Stubb, không cho Nga biEt, th'ò mæt thPa òec ngng b'ón, nghe nũi TT Saakashvili kũ. ½Yng lÁ hà phii ½em v-n b'ín này đến Mạc Tư Khoa nhưng không có tin tức nào nũi hà cũ ½An ½U. Di sao v-n kiTn n; y cng chx l; miAng giYl læn, bll ho'c Nga, ho'c Georgia bYc bP.

Ngày 12, TT Pháp Sarkozy bay sang Mạc Tư Khoa tìm cách hòa giải. Ông ghi những gì Nga muAn trAn mæt v-n kiTn rai bay về Tbilisi ½òc cho TT Georgia. TT Georgia Saakashvili kháng ½āng ú t- ngũ "quy chE" trong ½iEu 6 cđa v-n kiTn: **"PhYt khèi nhng cuac thòcng l'ing vE viTc thu xlp quy chE, an ninh vj ăn ½lnh cho cYc vng Abkhazia vj Nam Ossetia"**. Nga ½āng ú bP t- ngũ n; y vli cho r'ng an ninh vj ăn ½lnh cng ½ð. TT Georgia l'ic ½ly mèi ½āng ú, nhng kháng kũ mæt v-n b'ín n; o c'.

Ngày 13/14, ngoại trưởng Rice bay sang Pháp g'p TT Sarkozy vèi ú ½lnh nh'ón v-n b'ín ½lnh chiAn ½- ½òic Nga kũ kEt ½l ½òc cho TT Georgia kũ. Rice ½p Sarkozy viEt mæt b'c thò cho Saakashvili ½l l; m sYng tP hai ½ilm trong thPa òec ngng b'ón vj l; m thay ½ai ú nghl cđa hai ½ilm n; y. Ngjy 15, Rice ½i Tbilisi vj TT Saakashvili kũ b'ín thPa òec ngng b'ón sau khi xem b'c thò gi'ii thlch cđa Sarkozy.

Trần Võng về, t÷ mÿy bay, Rice ½ĩn ½jm vèi ngoai trườg Nga Lavrov. Lavrov đoa chắc sẽ thi hịnh nghiãm ch÷nh lĩnh ngõng bõn nhõng muân xem chù kù cõa Saakashvili trãn vñ bñ ½-. Ngịy 16, TT Medvedev kù vñ bñ chĩnh thõc do TT Phÿp gõi ½Æn. Nhõng khi trao ½ài cÿc vñ kiĩn ½- ½õic Georgia vj Nga kù riãng biĩt thõ thÿly cũ dũ biĩt. Vñ bñ do Saakashvili kù thiÆu ph- n mē ½- u (preamble) nũi r±ng vñ bñ lj kÆt qu` cõa sù thpa thuõn giũa Medvedev vj Sarkozy. Lavrov bõo sã dũng đườg lối ngoai giao để xem ai đã thay đõi vãn bñ, cũ ù nghi cho Rice. Khi ½õa ra H±BA/LHQ, Tây phươg muõn thêm từ ngữ "toàn vẹn lãnh thổ" cõa Georgia. Nga khãng ½ãng ù, ½ÿi giũ nguyãn vñ bñ ½- ½õic kù kÆt, trong ½ũ cũ quy ½lnh trong tộcg lai cũ thõ thõcg thuyÆt viĩc tÿch Nam Ossetia vj Abkhazia.

Khi được thông báo bằng điện thoại về bức thư Sarkoszy gõi cho Saakashvili, Nga bõnh luõn: "Hà viÆt thõ tũnh cho nhau, ñn thua gõ ½Æn chĩng tái".

Bõc "tũnh thõ" viÆt "Nga ph`i rĩt ngay khi tĩt c` nhũng thành phố chính tại Georgia theo một hòa ước nũ ½- kù, m`c dĩ cũ nhũng ½iỂu kho`n cho phãp nhũng biĩn phÿp an ninh phõ thãm. Nhõ tái ½- minh ½lnh trong cuæc hãp bÿo chung cõa chĩng ta ê Tbilisi, nhũng biĩn phÿp an ninh phõ thãm nịy ch÷ có thể thi hành ở ngay sát Nam Ossetia, ngoai trừ bất cõ ph- n nịo khÿc cõa l-nh thã Georgia. Mæt cÿch chĩnh xÿc hçn, nhũng biĩn phÿp ñly ch÷ cũ thõ thi hành nội trong một vùng vãi cãy số từ ranh giới hành chính giữa Nam Ossetia và phần còn lại của Georgia, để không một trung tâm thành thị nào bị gãm vj o ½ũ Tái ½`c biĩt nghõ ½Æn Gori".

Khãng cũ ½iỂu kho`n nịo nẤu ra trong bõc thõ nịy ½õic ghi trong thpa òec rĩt ngõn ½- ½õic kù kết. Nhũng điều khoản này, hạn chế việc áp dụng biĩn phÿp an ninh phõ thãm, khãng cũ giÿy trũ ½ài vèi Nga vj Nga cũ lũ ½ĩ khãng c- n tán trãng. Mæt vñ kiĩn cũ t- m quan trãng ½Æn tũnh hũnh an ninh quãc tã mị ½- y hị tũ thõ thã giềi ngịy nay, lõc n lão nhõ thã, khũ cũ thõ coi lị vñ minh. Cũ mæt phõcg ngán phÿp lũ (adage juridique): "Le vice de forme, cause de nullité" (Hà tì hình thức là nguyên nhân của vã hĩu). Võy hÿa òec, mị Sarkozy vj Rice l`ng quãg chày ngược chày xuõi như gà mót để để

ra, lị mæt quÿi thai vã giÿy trũ. T÷ ½ũ, sõ nũi sõ ph`i, v-i nũi v-i hay. Nga ½- chĩp nhõn ng÷ng tiÆn cãng với điều kiện là quân đội và cảnh sát Georgia cũng ph`i rĩt khi Nam Ossetia vj Abkhazia. Chĩnh quyÿn Georgia thÿly khãng thõ mong ½i i bõo vĩ cõa Hoa Kỳ và Châu Âu, đãnh phải chấp nhận đòi hỏi nịy, biÆt lị nhõ thã sã mĩt hai t÷nh ly khai.

Nam Ossetia vj Abkhazia vãn thuæc Georgia nhõng ly khai t÷ sau cuæc xung ½æt 1991-1992, t÷ng tuyãn bã ½æc l`p nhõng khãng ½õic quãc gia nịo trãn thã giềi cãng nhõn vj vñ bñ Georgia coi lị thuõc lãnh thổ của mình. Nga trước đây cũng không thừa nhận chính quyền tự xưng tại hai nơi này, nhưng cấp quốc tịch cho hầu hết dân địa phương. Theo thpa òec 1992 kù kÆt giũa Nga, Georgia vj Nam Ossetia, quân Nga được đồn trú ở Nam Ossetia để duy trì hòa bình cùng với quân Georgia và Nam Ossetia. Bây giờ viện cố chiến sự, Nga khai triển nhũng tiền đồn "an ninh phụ thêm" vào sâu đất Georgia. Tây phươg coi đó là vi phạm hòa ước. Vi phạm rồi sao nữa? (et alors? so what?)

Ngịy 25.8, Quãc Hãi Nga thãng qua mæt nghĩ quyÆt khãng cõng bÿch ½Ể nghĩ TT Dmitry Medvedev cãng nhõn Nam Ossetias vj Abkhazia lị nhũng quãc gia ½æc l`p. TT Bush gài cho TT Medvedev bõo ½÷ng thi hịnh ½Ể nghĩ nịy. Hãm sau, Medvedev bất tuãn thượg lệnh, tuyên bố trên đài truyÿn hũnh: "Tái ½- kù nghõ ½lnh vể viĩc Liãn Bang Nga th÷a nhõn nÿn ½æc l`p cõa Nam Ossetia vj nÿn ½æc l`p cõa Abkhazia", đõng thời yêu cầu bộ Ngoai Giao ½jm phÿn vèi Abkhazia vj Nam Ossetia ½ĩ soạn thảo bản hiệp ước về hợp tác, hữu nghị và tương trợ. Ông cũng ra lệnh cho Bộ Quốc phòng đảm bảo việc gìn giữ hòa bình tại hai nơi này theo đề nghị của lãnh đạo hai khu vực. "Tõg thõg" Sergei Bagapsh cõa Abkhazia kh`ng ½lnh s³n sịng ký thõa tuãn hợp tác quân sự với Nga và tiết lộ: "Chúng tôi thậm chí còn đề nghị ký hợp tác quân sự trõec khi ½õic cãng nhõn ½æc l`p". Cÿi gõ mị khãng s³n sịng, kĩ c` xin lịm ½- y tē cõa Nga. Tãn Ba Gị (Bagapsh) nịy ch`c ½- ½i Hị Nãi hãc lèp gia nã cao cĩp.

Ngoai trườg Pháp Bernard Kouchner cho biết Liãn ñu ½ang xem xãt viĩc ÿp ½`t cÿc lĩnh tr÷ng phạt đõi với Nga. Có trũng phạt được hay không còn tì y tộcg quan lúc lõi ng giũa cÿc phe liãn hĩ.

[Cÿn tiÆp]

H°U VESAK TIEN THÆ V°N

[tiÆp theo]

NguyÁn Tr· n Ai

Mít nh¶t cho T_ju cũ IÁ l_j thYi ½æ M_p trong nhùng ng_j y g· n lí khai m_jc TVH.

Ngày 30.7.2008, Hạ Viện HK biểu quyết với 419 phiêu thu°n v_j 1 phiêu chång, thång qua b`n nghì quyêtt buoc TT Bush ðặt ưu tiên vào nhân quyền khi ðến Bắc Kinh, ðồng thời yêu cầu Tàu lập tức chấm dứt vi phạm nhân quyền, trấn áp nhân dân Tây Tạng và Duy Ngô Nhĩ, hậu thuẫn quân sự và kinh tế cho các chính phủ Miến Điện và Sudan. Cùng ngày, ông tiếp kiến ngoại trưởng T_ju Đỗçng Khiêtt Trõ (Yang Jiechi). Cõng ng_j y ấy, ông lại tiếp 5 người Tàu tranh ðấu dân chủ, trong số ấy có Ngô Hồng ðạt, Dương Kiến Lợi và Nguy Kinh Sinh.

Ngô Hồng ðạt tố cáo Tàu có từ 200,000 ðến 300,000 c_jnh sYt chuyÁn kiilm soYt Internet. Đỗçng Kiến Lợi phát biểu rằng những vấn ðề nhân quyền và tú do tán giYõ nãi liËn vèi nhùng nguyÁn t°c vË tú do và dân chủ hóa vốn không thể tách rời với những lợi ích chiÆn lồi c cõa HK. Ngoy Kinh Sinh b`o, "Hám thõ tõ 30.7, chúng tôi ðến tòa Bạch Ắc v_j nũi vèi TT Bush r±ng áng ½¬ sai l· m lèn khi ½Æn ðú Olympics B°c Kinh v_j o lĩc n_j y". TT Bush hõa vèi hà sÁ ½em thång ½iÆp tú do khi ½Æn B°c Kinh ðú TVH.

Hôm sau, Tân Hoa Xã trích ðẫn lời phát ngôn viên bộ Ngoại Giao Tàu Lưu Kiến Siêu (Liu Jianchao): "*Chúng tôi bày tỏ sự bất bình mạnh mẽ và cương quyết phản kháng việc tiếp xúc này, khuyến cáo HK tuân thủ nghiÁm ch·nh cYc tiÁu chu· n c`n b`n vË quan hĩ quốc tÆ v_j trYnh l_j m tån thõçng quan hĩ T_ju-M_p*".

ChuyÆn bay cõa phYi ½o_jn Tång thång Bush khèi h_jnh t¬ M_p ng_j y 4.8.2008, v_j trê vË ng_j y 11. ½o_jn ðùng chân tại Thái Lan và Hàn Quốc trước khi ðến Bắc Kinh và ở tại ðây 4 ðêm trước và sau lễ khai mạc TVH.

9g30 sYng thõ n`m (gié Bangkok), TT Bush ½ác

ðĩn v`n ê thõ ½á ThYi Lan, tuyÁn b· HK cõçng quyêtt ph`n khYng viÆc T_ju giam giữ nhùng ngõei b¶tt ½ång chính kiến, bênh vực nhân quyền và hoạt ðộng tôn giáo, "*Chĩ ng tái cã ½æng cho tú do bYõ chỉ, tú do hæi hæp, v_j quyền lao ðộng chống lại các nhà lãnh ðạo Tàu vì tin r±ng tú do hçn l_j on ½õçng duy nh¶tt ½l T_ju phYt trilln ½· y ½õ ðiÆm n`ng. Chĩ ng tái thĩ c ðoc sú phũng khũang và công lý, không áp ðặt những ðiều mình tin mà cho dân chĩ ng T_ju ½õi c phYt biũu cYc ½iÆu hà tin. HK tin r±ng dân Tàu xứng ðáng ðược có tự do căn bản là quyền tự nhiên của mọi con người. Tàu không ðể cho dân tự do phYt biũu quan ½iilm v_j tin ngõçng m_j hà chàn l_j mæt ½iÆu nh· m l`n*".

Ç hay, cYi nh_j áng n_j y, mèi áng ½Æn ½l áng gi`ng luân lý hay sao? ðã thế ông lại chẳng ý tứ gì cả, chọn ngay lực sĩ Lopez Lomong, biệt danh là "Trẻ Lạc", là người tỵ nạn Sudan năm 1991 ðã bỏ nước trốn ði khi mèi IÁn 6, ½l c· m quốc kũ HK ð`n ½· u ½o_jn lúc sũ M_p. Ông không biết Tàu nhõt khi nhắc ðến chiến tranh diệt chủng Darfur à? Nhắc ðến Tây Tạng, Tàu cũng nhõt muõn chết. Thế mà, ông lại cho phép cô Tseten Dolkar Liushar, một phóng viên của ban Tây Tạng ðài Châu Ý Tú Do (RFA) ½õi c ngãi c_jng chuyÁn cç Air Force oãne, tháp tùng ông ðến Bắc Kinh dự lễ khai mạc TVH. Ông Jigme Ngapo, Giám ðốc ban này, cho biết: "*Chĩ ng tôi ðã từng nhiều lần xin ðại sứ quán Tàu cấp visa cho phóng viên Ban Tây Tạng RFA vào Tàu, nhưng ðều bị họ t¬ chãi. L· n n_j y chĩ ng tái kháng ½`ng kũ trúc tiÆp qua sõ quYn T_ju nua, m_j ½¬ nhé Nh_j Tr°ng hã trĩ trong thõ tục xin visa cho cô Dolkar ðến Bắc Kinh, nhân sự kiện quan trång Olympic B°c Kinh, ½`c biĩt l_j sau vò T_ju ðàn áp cuộc nổi ðậy của người dân Tây Tạng hồi ðầu thYng ba 2008*". Cá Dolkar hõa hân sÁ ði ng ðl_p n_j y ½l kể lại cho thính giả của mình nghe những gì mắt thấy tai nghe, kháng ch× liÁn quan ½Æn sú kiĩn thĩ thao thÆ gièi, m_j vË t¶tt c` mòi m`t trong ½èi sãng chính trũ-x-hæi ê T_ju, ThYi Lan, v_j H_jn Quốc, ½`c biĩt l_j lòn vúc nhân quyền và dân chủ. Ngoài cô Dolkar, ban Tây Tạng cYn cõ phũng viÁn Dhondup Namgyal Gonsar ½Æn B°c Kinh tác nghiệp nhân sự kiện Olympic này. Phóng viên Namgyal sẽ ở lại Bắc Kinh cho ðến ngày bế mạc ðể tõçng trõnh to_jn bæ ðĩn tiÆn cõa sú kiĩn thĩ thao n_j y.

Phùng vi Ân Namgyal ½ng kù theo IOC nẢn cũ nhi Ếu hy vàng sÁ khÁng bĩ chính quy Ến T ịu t ấ chÁi visa nh ỏ nh Ềng l ỏn tr Ềc.

T ịu thu hÁi chi Ếu kh Ỗn c Ờa lúc s Ờ huy ch Ờng v ị ng Joey Cheek vì tội hoạt động ủng hộ dân Sudan vùng Darfur. HK sÁ ph Ần kh Ỗng vi Ếc n ị y.

Các tay đua xe đạp Mỹ Mike Friedman, Bobby Lea, Sarah Hammer v ị Jennie Reed ½ b Ờ m Ắt T ịu khi v ấ a ½ Ến B Ờc Kinh l ị ½ eo ngay kh Ỗ u trang, v Ỗ tuy T ịu ½ chi US\$18 t Ỗ ½ l ị m cho b Ờ u khÁng kh Ỗ B Ờc Kinh trong sạch, nhưng nó vẫn mịt mù sương khói rất m Ờng m Ờ. Ở B Ờc Kinh th Ờ "m Ờng m Ờ v Ềi ngh Ắt th Ề m Ắt v Ờ n". Hà sÁ tú nguy Ần vi Ết th Ờ xin l Ầi T ịu v Ề vi Ếc l ị m thi Ếu t Ế nh Ề n ị y. Thúc ra khÁng oan cho T ịu. T ịu b Ờ cũ 84 micrograms v Ờt li ti (particulate matter) trong 1m3 khÁng kh Ỗ B Ờc Kinh. BBC b Ờ cũ 292 micrograms. Ti Ầu chu Ỗn c Ờa T Ầ Ch Ờc S Ờc Kh Ể Th Ế Gi Ềi (WHO) l ị 50 micrograms.

Ng ị y 5.8, TT Bush ½ Ến H Ỗn Th ị nh, ½ Ời c h Ỗn 10,000 người Ki tô giáo Hàn Quốc đ Ờn mừng tại tiền ½ Ờnh t Ỗa ½ á chính v ị c ị ng ½ ác kinh v Ềi áng. Hà tú ½ Ếng ch Ờ khÁng ph Ầi l ị do chính quy Ến t Ầ ch Ờc. G Ờn ½ Ếy, kho Ầng 100 ng Ời c Ờng t Ờp ½ l ị ph Ần ½ ái áng.

TT Lý Minh Bác (Lee Myung-bak) phân bua: "Đa số dân Cao Ly nóng lòng mong TT đến, và dĩ nhiên ½ ị ng sau hà c Ờng cũ nh Ềng ng Ời ph Ần ½ ái". TT Bush ½ Ỗp: "Tôi thích thú đến một xã hội tự do, nơi mà dân ch Ần cũ th Ờ ph Ỗt bi Ầu ú ki Ến". Đây là một cách nói m Ờc T ịu. Ắc kinh c Ờng l ị c Ỗch ½ Ỗ gi Ỗ l Ỗi T ịu. Ắc B Ờc Kinh, TT và phu nhân lại đi lễ tại một nhà thờ Tin Lành cũ "gi Ỗy ph Ầp h ị nh ngh Ế" c Ờa nh ị n Ờc.

T ịu méi TT Bush ½ Ến l ị m kh Ỗch danh dú trong l Ầ khai mạc TVH đúng là rước voi về giày mò. Voi (biểu tượng của đảng Cộng Hòa của TT Bush) này lại là voi điên, bạ đâu húc đấy. Vậy mà Bắc Kinh vẫn phải trải thảm đỏ để đón ông, đệ nhất phu nhân Laura và ái nữ Barbara. Ngoại trưởng Dương Khiết Trì ra tận chân cầu thang máy bay đón mừng. Nhưng trước đó, bộ Ngoại Giao T ịu ½ ra m Ắt tuy Ần b Ầ gay g Ờt Ắng khÁng ai ½ Ời c x Ầ v ị o n Ềi b Ầ T ịu.

Hai b Ần k Ỗn c Ầa nh Ềng v Ần c Ần nhau. K Ỗch th Ờc c Ầa 2 đại sứ quán chúng mình điều này. Ngày

29.7.2008, đại sứ quán Tàu rộng 250,000 bộ vuông, là tòa đại sứ lớn nhất tại Hoa Thịnh Đốn, được ngoại trưởng Dương Khiết Trì cất bằng khánh thành. Đại sứ quán HK tại Bắc Kinh, kiến thiết với kinh phí \$434 triệu trên 10 mẫu (acre) đất tại khu ngoại giao mới thành lập, là tòa đại sứ HK lớn thứ nhì trên thế giới, chỉ sau tòa đại sứ Mỹ tại Baghdad. Ngày 8.8.2008, TT Bush cùng với Bush bố và Kissinger đến khánh thành. Đây là 3 vĩ nhân ½ t Ỗc th ị nh cho c Ỗi phân vinh c Ờa T ịu.

Tên Kissinger là bà mẹ đỡ đẻ. Chính h Ắn kể lại: "L Ỗ do chính ½ l Ầ t Ầm c Ỗch ti Ếp c Ờn T ịu l ị t Ỗi l Ờp tình th Ầng tho Ỗng (fluidity) cho t Ầnh h Ầnh qu Ầc t Ế chung. N Ếu cũ n Ầm ½ Ếu th Ờ v ị ta khÁng th Ờ ch Ỗi v Ềi m Ắt th Ờ sÁ sinh ra c Ờng r Ờn (rigidity). Th Ờ hai, ch Ần g Ầi mu Ần ch Ờng minh cho c Ầng ch Ần g M Ỗ r Ắng Vi Ết Nam l ị m Ắt nh Ầ m l Ần... Th Ờ ba, chúng tôi muốn cô lập Việt Nam ... Nhân tiện, khi tái n Ầi "ch Ần g tái", tái mu Ần n Ầi l ị Nixon v ị tái..." (về tên ma đầu chính trị này, xin xem lại bài "Tàu Dầu Tsin", Người Dân 195, trg 30). Chính h Ắn đã ph Ầi cụ Bush b Ầ sang T ịu ½ l Ầ d Ần d Ắt s Ầ ph Ầ c Ờng T ịu nh Ềng bước đi đầu đ Ời (xin xem lại bài của Quốc Huy, Người Dân 215, trg 18 và 19). Trong chưa đầy 8 năm, Bush con ½ khi Ến ph Ầ c Ờng Ỗy t Ầng tr Ờng nh Ờ ½ i h Ầ b Ỗy d Ầm. Từ ngày ông lãnh đạo đất nước, HK nợ Tàu \$1.5 nghìn tỷ, có nghĩa là mỗi công dân nước Mỹ giàu có nhất thế giới phải vay của mỗi công dân nước Tàu nghèo m Ắt r Ếp \$4,000. Mỗi ngày HK lại nợ Tàu thêm \$1 tỷ. Cho ½ Ến bao gi Ế?

V Ỗ th Ế H Ầ C Ầm Ắi o ½ th ị nh th Ờt khi ca t Ờng TT Bush tại Trung Nam Hải: "Đây là lần thứ tư TT thăm vi Ếng nước chúng tôi, khiến ng Ầi thành v ị TT Mỹ khi tại ch Ờc ½ Ến T ịu nhi Ếu nh Ết. Ắi Ếu n ị y ch Ờng minh ½ y ½ đ Ầ t Ầ quan tr Ầng to l Ền m ị ng ị TT li Ần k Ết v Ềi vi Ếc ph Ỗt tri Ần c Ỗc quan h Ầ T ịu-M Ỗ".

H Ầ C Ầm Ắi o t Ỗn đ Ờng nh Ềng quan h Ầ n ị y nh Ềng dân Mỹ vẫn bị dân Tàu không ưa. Chỉ một ngày sau lễ khai mạc TVH, Todd Bachman, 62 tuổi, một nhà trồng t Ầ n Ầi ti Ếng Ề Lakeville, Minneapolis, ½ Ầng tham quan ng Ầi Tháp Tr Ờng, một kiến trúc xây từ tk XIII để cầm canh c ị ng v Ềi Th Ỗp Chu Ầng g Ờn T Ờ C Ầm Th ị nh, th Ờ b Ầ m Ắt ng Ời T ịu 47 tuổi t Ần l ị Ắ Ờng Vĩnh Minh (Tang Wangming), qu Ề ở Hàng Châu (Hangzhou), đ Ầm ch Ết

rãi nh_y xuông nĒn ½Y tú tở. Vì áng lĳ Barbara ½i cĳng áng cĳng bĳ trąng thốçng. Con áng bĳ lĳ cúu nũ lúc sĳ TVH ½ĳu thồ bŭng rä Elisabeth Bachman, vì huĳĳn luyĳn viĀn bŭng rä Hugh McCutcheon, cĳng cũ m' t không kháng bĳ thốçng tĳch. 12g30 trõa hám sau, ½æi bŭng cõa áng sÁ ½ĳu vèi ½æi Venezuela. Vò Ỗm sŷt nĳy lại phủ thêm màu tang tóc lên TVH Bắc Kinh.

Tàu khai mạc TVH bằng hai "tiểu xảo". Cô bé Lâm DiŰu Kh" (Lin MiaoKe), 9 tuổi, xinh ½Āp duyĀn dŷng ra hŷt "Bĳi Ca ½ĳt MĀ" ½ĳ mē mĳn TVH lĳ ca sĳ gi". Chính ngōeĳi hŷt thot lĳ bĳ Dõçng Bæi ĩch (Yang Peiyi), 7 tuổi cũ giàng ca oanh vĳng không ph"i cŷi mŷ phĳnh và răng khấp khểnh. Nhà soạn nhạc Pháp nổi tiếng Trần Kỳ Gang (Chen Qigang) giữ trọng trách phần âm nhạc cõa TVH cho biĳt nhõ v'oy trĀn trang nhĳ Sina.com, ch_ chóp nhoáng sau, đoạn tin này bị xóa trên Internet Tàu. Lại nữa, một phần những dấu chân đi trên không từ ThiĀn An Mán ½Ān v'õn ½æng trõeng "Tă Chim" buăi khai mạc TVH do pháo bông tạo ra cũng là giả, đã được computer tạo ra và thâu hình trước, hôm ấy chiếu lên, vì sợ thời tiết ngày khai mạc không tốt. Tiêu Cường (Xiao Qiang), mæt nhĳ ly khai, nay lĳ giŷm ½æc Dú Ỗn Internet Tàu tại đại học California Berkeley bình luận nhùng mŷnh khŷe nĳy minh hòa tĳnh chính trĳ cõa TVH Tàu, đung ra phải nói là minh họa thiên khiếu mạo hóa Tĳu.

TVH sÁ kĳt thĳc ngĳy 24.8 sau 16 ngĳy phĳi du. Tĳu đã bỏ ra biết bao công của và mồ hôi nước mắt của dân để đạt được những gì, khi tôi viết bài này thì chưa thể lĳm b"n kĳt trõçng (bilan). CŰ ½iĒu ch'c ch'õn lĳ Tĳu đang tạm nhĳn mọi việc cho là khiêu khích, như việc CSVN dŷm mēi cty Mĳ khai thŷc d- u ĩ Trõeng Sa vĳ thanh trŷng tướng lãnh thân Tàu, việc dân Duy Ngô Nhĳ nổi loạn, việc phải xuống nước đàm phán với Tây Tạng, vĩc bĳ HK (Quốc Hæi chõ kháng ph"i TT) l"i nh"i lái nhân quyền và tự do tín ngưỡng ra bôi nhõ...

Khi bĳi nĳy ½Ān tay ½æc gi", cũ thĳ Tĳu ½- xuĳt mæt vài chiêu "ân oán giang hồ" ngoạn mục không kém TVH B'c Kinh.

PHỒN VINH GIẢ TẠO

(THÂN PHẬN CÔNG NHÂN

TRONG THIÊN ĐƯỜNG CÔNG NHÂN CSVN)

[Tiĳp theo]

Thi Sçn

II.2.4. ĐÌNH CÔNG

Không thể trông cậy vào đâu, công nhân không chịu nài nua ch_ cŷn cŷch l-ng cągng hay ½õnh cągng. Lu'ot lao ½æng cõa CSVN kháng cĳm ½õnh cągng không qui ½õnh nhiĒu ½iĒu kho"n rĳt kh'ot khe cho ngōeĳi lao ½æng nĀn h- u hĳt cŷc cuæc ½õnh cągng ½Ēu bĳt hĳp phŷp, không v'õn cõ x"y ra.

Ngày 22.5.1992, công nhân cty may Nhà Bè l-ng cągng 2 ngĳy. Ngĳy 19.1.1993, hçn 300 cągng nhân Mountech đình công. Ngày 6.2.1993, 600 công nhân của cty hợp doanh Việt-Hàn Reeyoung đình công. Tháng 3.1994, lần đầu tiên công nhân mæt h-ng quæc doanh ½õnh cągng. Theo thąng kĳ nhĳ nōec, n"m 1994 cũ 24 vò ½õnh cągng, n"m 1995 cũ 48 vò, sŷu thŷng ½- u n"m 1996 cũ 35 vò... sĳ vò ½õnh cągng t"ng m-i.

Theo phĳc trĳnh cõa nhŷm Navigos, n"m 2007, đầu tư ngoại quốc trực tiếp (FDI) vào VN lên đến US\$20.3 tỷ vĳ 15,000 cty mēi ½õic thĳnh l'op khiĳn lao cągng thiĳu hõt. Hĳng n"m lúc l'õng lao ½æng t"ng 22% trong khi nhu c- u t"ng 67%. CŰ ĩÁ vì thế phong trào đình công tăng mạnh trên cả nōec, không cĳng chính v'õ thĳ, nhĳ nōec ra m' t công khai bĳnh vực giới chủ ngoại quốc.

Theo tin Tąng LiĀn ½õn Lao ½æng CSVN, năm 2007 đã có 1,600 vụ đình công, dưới đây chỉ kĳ mæt sĳ vò:

Ngày 2.7 tại cty Đại Liên Minh may sơ mi xuất khẩu ở quận Bình Tân, Sài Gòn; ngày 3.7 tại cty Phú Thái sản xuất giày ở quận Tân Bình, Sài Gòn, do người Đài Loan điều hành; ngày 12.7 tại cty Jeongho ở Hải Phòng; ngày 13.10, tại các cty

Oleer, Sheang Lih Cycle, Poh Huat, Asama, Shining, Ellen, Shinex Coatings và Juki VN ở Khu Cáng Nghiệp (KCN) Sùng Th. n 2, Dũ An, Bũnh Dương; ngày 14.10, tại các cty Dae Sung Vina và Yueh Wang VN ở KCN ẵng An, x- Bũnh Hũa, huyện Thuận An, tỉnh Bình Dương; tại các cty Trống Lĩi, Hoịng Anh Gia Lai, Phĩ Hũng và Toịn Th'ng ở KCN Bũnh Chiũu, Thũ ẵc, Sĩ Gòn; ngày 17.10, tại cty giầy Fuluh ở xã Tân Kim, huyện Cầ Giuộc, tỉnh Long An; ngày 2.11, tại cty Tohuku Pioneer ở KCN Nomura, H'ĩ Phỷng; ngày 2.11, tại cty Kad Industrial SA Vietnam của Nam Hịn ở KCN Hũa Khỷnh, ẵ N'ng; t- ngày 29.9 đến 20.10, có 34 vụ tại các cty Freetrend, Fenix và mạt sả cty khỷc ở Khu Chẽ Xu'ít (KCX) Linh Trung 1, 2 và KCN Bũnh Chiũu, Sĩ Gỷn; ngày 17.12, tại cty Orion-Hanel ở KCN Sài Đũng B, Long Biên, Hà Nội; cùng ngày, tại cty Dorry Vina ở quận Bình Tân, Sài Gòn; ngày 5.10 tại xí nghiệp giỷ Vi'ít L'op của ẵi Loan ở KCN Bũnh Dũng, x- Bũnh An, huy'ĩn Dũ An;

Cty Vi'ít L'op lị mạt cty con của cty Thũng Mại-Xuất Khẩ Thanh Lẽ của Huỷnh Phi Dũng tộc "Đũng Lý Vái" trong vò c'nh sỷt giao thág Đũ Hoàng Phũng Minh đại náo phi trũng Đầ Nẵng ngày 15.8.2007, đã nói đến trước đây. Chính Đũng Lý Vái lị giỷm ẵc cty quac doanh Thanh Lẽ trực thuộc Ủy Ban Nhân Dân Bình Dương, ẵc thị nh l'op theo quy'ít ẵnh sả 06/Qẵ-UB ngày 25.2.1991. Cty đũc cấp 160 mẫu tây đất trước kia thuộc căn cứ Thủy Quân Lục Chiến VNCH, sau thành doanh trại của Quân Đũn 4 CSVN. Cty đũc đặc cách thuê đất tại khu công nghiệp Sũng Thàn với giá rẻ. Ông Dũng lập thêm cty Phi Long gồm toàn thân nhân, cho vợ đứng tên giám đốc. Thũ tũng quy ẵnh giỷ thuẢ khu Sũng Th. n lị 65 tỷ ẵng, t-nh Bũnh Dũng ch- tỉnh 2 cty Thanh Lí và Phi Long cũ 21 tỷ ẵng. N' m 1994, áng Đũng ký 57 hợp đũng để bán lại một phần đất này cho 13 cty tư nhân hầu hết thuộc nhóm các cty Minh Phũng-Epco, Phi Long ẵc chia ti'ĩn l'ĩ 30 tỷ ẵng (US\$1.8 tri'ũ), tỉnh ẵn củn n' m 1995, ph- n

l'ĩ của cty n' y lị 84 tỷ ẵng (US\$5 tri'ũ). Thỷng 9.1995, tt VẶ V' n Kĩt phẢ duy'ĩt phũng Ỗn ẵ- u tũ của khu cáng nghiệp Sũng Th. n. N' m 1996, Ông Dũng lập ra một cty mới cũng lấy tên là Thanh Lẽ, sau đổi tên là Đại Nam, do ông đứng tẢ l'ĩ m chũ tũch và con áng lị Huỷnh Tr. n Phi Long l'ĩ m tăng giỷm ẵc, c'Ỗn Thanh Lí cũ do k'ĩ to'Ỗn trũng ẵi o thũ Thanh Nguy'ĩn l'ĩ m tăng giỷm ẵc. B'ị n' y lị cũ ẵng Phi Long và ẵc gia ẵnh ô. Dũng mua lại củ phần. Ông Dũng tiếp tục bán ẵ'ĩt. Trong 5 n' m, cty Phi Long ẵc chia l'ĩ 177 tỷ ẵng (US\$11 tri'ũ).

Hai cuac ẵnh cáng quan trũng m'ĩn cho năm 2008. Ngày 31.1, hơn 10,000 công nhân cty Keyhinge Toys Việt Nam của Hương Cẩng tại KCN Hũa Khỷnh, ẵ N'ng, chuy'ĩn s'ĩn xu'ít ẵc ch'ĩ b'ũng nhũa cho McDonald ẵnh cáng vủ ph'ĩ l'ĩ m 12 gi'ĩ/ng'ỹ và cty thũng T'ũt l'ĩ. Ngày 29.3, hơn 15,000 công nhân tại xưởng làm giầy cho Nike của cty Ching Luh, ở B'ũn Lũc, Long An do ngũc ẵi loan l'ĩ m chũ ẵnh cáng. H'ĩn cũ kho'ĩng 50 xũng l'ĩ m giỷ cho Nike ở Vi'ít Nam, s'ĩn xu'ít khoẩng 1/3 tũng số sản phẩm của đại cty giầy thể thao n' y.

C'ỹc cuac ẵnh cáng chính trong n' m 2008 l'ĩt kê như sau: ngày 8.1, tại 3 cty ở KCX Tân Thuận; ngày 10-1, tại cty J. Young và Dae Woong ở xã Đũng Thạnh, huyện Hũc Môn, Sài Gòn; ngày 11.1, tại các cty DooSol (Hà Quốc), Sung Chang (Đài Loan), M.Text (Nh'ot), 3Qvina (Hịn Quac), Fujimatsu (Nhật) ở Sài Gòn; ngày 21.1, tại cty Nidec Copal ở KCX Tân Thuận; ngày 21.1, tại cty Chí Hũng ở Thái Hòa, Tân Uyên, Bình Dương; ngày 31.1, tại các cty TTTI, Đũng Ỗ, Sanyo và 3 cty khác ở KCX Tân Thuận; cùng ngày, tại cty Đ'ũ Vương ở Long An; ngày 30.1, tại 2 xưởng Bắc Mỹ Âu Châu và xưởng tũm của cty Cafatex (Nhật) ở Quốc lộ 1A, xã Tân Phú Thanh, huyện Châu Thành, tỉnh Hậu Giang; ngày 21.1, tại cty liên doanh Chí Hũng ở xã Thái Hòa, huyện Tân Uyên, tỉnh Bình Dương; ngày 13.2, tại các cty Yazaki, Toyota Gosei và Toyota Bosuka của Nh'ot trong

KCN Nomura ê huyĀn An Dōng, HĀi PhYng; ngày 13.3, tại cty Giày Da Huê Phong ở quận Gò Vấp, Sài Gòn; cùng ngày, tại cty sản xuất nữ trang InahVina của Nam Hàn; ngày 27.3, tại nhà máy xử lý rác thải và phân vi sinh ở xã Thủy Phương, huyện Hương Thủy, Huế; ngày 31.3, tại cty May Thêu Xuất Khẩu Nhật-Việt ở KCN Tân Bình, Sài Gòn; ngày 17.4, tại cty Thanh Tâm khai thác, chế biến titan ở Quảng Trị; ngày 25-4, tại cty công nghệ thức phŭm PATAYA của Thủy Lan ê KCN Trà Nóc, Cần Thơ; ngày 17.5, tại xưởng sản xuất thĀi nhĀi báng của cty Lucky Vietnam, vĀn 100% Nam Hàn, ở quận Tân Bình, Sài Gòn; ngày 22.5, tại cty Sao Vàng ở Hải Phòng; ngày 26.7, tại cty giŭy Hwa Sung Vina của HĀn QuĀc ê ăng Nai; ngày 19.8, tại cty Yen of London ở Hải Phòng...

Phong trĭo ½nh cáng ½ŭu tranh lan ra ½Ān tĕn những vùng xa như ngày 8.5, tại cty xuất khẩu bao bì Hoa Hạ ở làng My Điền, xã Hoàng Ninh, huyện Việt Yên, tỉnh Bắc Giang. Tình trạng công nhân ½nh cáng ngĭy cĭng lan rĕng vĭ nghiĀm trĀng, bĀ trĕng Lao ăng, Thĕng Binh, X- HĀi (bĀ LĐT BXH) Nguyễn thị Kim Ngân phải bay từ Hà NĀi vĭo hĀp vĕi cYc viĀn chĕc Sĭi GYn, Bĕnh Dōng vĭ ăng Nai lĭ nhĕng nĕi phong trĭo ½nh công đĀng lên cao, bắt các cty ngoại quốc tĀng lĕng tĀi thiĭu nhĕng khĀng nŭi gĕ ½Ān lĕng cáng nhân các xí nghiệp quốc doanh và do người trong nĕc lĭm chĕ.

II.2.5. NGHŪ ăNH 11/2008/Nă-CP

Chĭnh quyĒn CS thŭy phong trĭo ½nh cáng cũ thể bùng lên thành một cuộc cách mạng, ngày 30.1.2008, ½- ban hĭnh nghi ½nh sĀ 11/2008/Nă-CP chiĕu ½iĕu 176 BĀ Luĕt Lao ăng, quy ½nh trách nhiệm bồi thường thiệt hại, mức bồi thường thiệt hại và hình thức bồi thường thiệt hại của tổ chức, cá nhân tham gia đĭnh công, gây thiệt hại. CŪ 5 trĕng hĭp hĕn (khĀng quY 50 ngĭy) hĕc ngĕng (khĀng quY 60 ngĭy) cYc cuĕc ½nh cáng. Khi nhĕn ½ĕi c quyĒt ½nh hĕn hĕc ngĕng ½nh cáng của thĕ tĕng, nĀi trong 1 giĕ chĕ tĭch

UBND cĭp tĕnh phĭi cáng bĀ cho ban chĭp hĭnh công đoàn cơ sở hoặc đĀi diện tập thể nếu không cũ tĀ chĕc cáng ½ĕi n biĕt vĭ tĀ chĕc thúc hiĀn quyĒt ½nh hĕn hĕc ngĕng ½nh cáng.

Chĭnh quyền CSVN ra mặt bĕnh vực ngoại nhân đĕm tiền vào đĀu tư coi thường quyền lợi công nhân. Vì thế có những tổ chức phi chính phủ đưĕc lập ra đĕ tranh đĀu cho công nhân nhưng bị nhĭ c- m quyĒn CS coi nhĕ bĕt hĭp phYp.

TĀ Chĕc LiĀn HiĀp Cáng NĀng ThĀng Nhĕt (United Workers-Farmers Organization) lĭ tĀ chĕc vĭn yĀu c- u lĕp cYc cáng ½ĕi n ½ĕc lĕp bĕ nhĭ nước CSVN cĀm hoạt đĕng, một số thành viên đĀ bĕ cáng an bĕt vĭ bĕp tĭ. Ngĭy 20.10.2006, Cáng Đĕn Đĕc Lập tại VN đĀ đưĕc nhà báo Nguyễn Khĕc Tĕi n thĭ nh lĕp. Theo bĭn tin mĕi nhĕt, ½- cũ 1361 ngĕi minh danh đĕng hĕ. ½y Ban Bĕo Vĭ Người Lao Đĕng VN đưĕc thành lập, trụ sở đĀt tại Warszawa, Ba Lan, cũ website lĭ www.baove-laodong.com đĕ giúp công nhân VN thương thuyết vĕi tĕ bĭn quĀc tĕ. ½y Ban nhĭy cĭng ½ĕi c thĭ nh lập tại Hoa Thịnh Đĕn, thủ đĕ HK với ông Nguyễn Cao QuyĒn lĭm chĕ tĭch, bĭ Jackie Báng lĭm phŭ chủ tịch ngoại vụ, ông Trần Nhật Kim làm tổng thĕ kŭ kiĀm thĕ qŭy.

Ngày 11.5.2007, tại Phòng G5 rộng lớn và trang nghiĀm trong tYn nhĭ Dirksen, trĕ sĕ Thĕi ng ViĀn HK, lĭ ký niĀm nĕm thĕ 13 Ngĭy Nhân Quyền Cho VN đĀ đưĕc cử hành long trọng vĕi sŭ hiĀn đĭn ½Āng ½ĕo quan khYch ViĀt, Mĕ, trong đó có đĀi diện tổ chức lao đĕng AFL-CIO lớn nhất HK với trên 10 triệu đĕn viên. Ông đĀ lĀn tiĕng phĭn ½Āi nhĭ c- m quyĒn CSVN ½ĭn Yp và bắt giŭ các công nhân vĀn đĕng đĕ thành lập cYc cáng ½ĕi n ½ĕc lĕp vĭ khĕng ½nh truyĒn thĀng AFL-CIO luĕn luĕn sĀt cáng với giới công nhân trĀn thĕ giĕi tranh ½ŭu cho nhĕng quyĒn lĭi chĭnh ½Yng của mĕnh. Cá Mina NguyĀn, phĕ tY thĕ trưởng Tài ChĀnh HK, nĕu tình trạng thiĕu luật lĕ minh bạch tại VN. BĀn tin của báo Thanh Niĕn ngĭy 22.10.2007 cho biĕt thĕ trĕng Lao ăng HK Charlotte Ponticelli c- m ½- u phYi ½ĕi n ½Ān

Hj Nại hạp vèi thò trôeng L±THBXH CSVN Huynh Thị Nhân để thảo luận các vấn đề an toàn lao ½æng, bĩnh nghề nghiĩp, b'õo hiĩm x- hæi vj cYc tiẤu chu_n cç b'ĩn.

Lương cán bộ công nhân viên nhà nước rất thĩp, kháng tham nhĩng sãng kháng nãi. Mæt sã, ho'c câ giũ thanh liẤm, ho'c kháng cũ hay ½- hÆt ½iỂu kiĨn tham nhĩng, ph'ĩi bĩp viĨc ½i tĩm cãng viĨc cũ ½ãng lõng kh'ĩ quan hçn. T÷ ½ũ n'ỹ ra phong trào "Từ Quan", đãng lan tràn nhất là tại Sài Gòn. Hầu hết nhân viên chủ chốt của UBND phõng Nguyễn Cõ Trinh t÷ chõc ra lĩm cho cYc cty. Trong năm 2007, tại sở Giao Thông Công Chánh có 33 nhân viên xin nghỉ. Nhiều nhân viên sê H'ĩi Quan cũng xin chuyển ngjnh. Phũ giYm đõc Sở Kế Hoạch Đầu Tư Lương Văn Lý từ chức ra l'õp cty tõ v'ĩn ½- u tõ.

Trong mæt bõc thò ngp phã biỂn ngjy 12.4.2008, ½õic bYõ Tuãi TrÀ vj VietnamNet ½'ng t'ĩ, cúu tt VB V'ĩn Kĩt nh'õn ½ũnh: "Nhj nõec đã làm gì cho dân nghèo khi việc chăm lo cho người nghèo là cam kết lịch sử của cách mạng... NÆu kháng cũ chính sYch hĩp lủ vj kháng chãng ½õic tham nhĩng ½ĩ quY trõnh tích lĩy tõ b'ĩn dĩĩn ra như thời hoang dã thì không bao giờ tạo ra được cãng b±ng vj sú phYt trĩĩn bĩn vũng. Tích lĩy tõ b'ĩn dĩĩn ra nhõ thối hoang d- cũ nghềa lĩ nhẽ hải mại quyền lực và có được đặc quyền khai thác tài nguyẤn, ½'c biĩt lĩ ½ĩt ½ai... Cãng nghiĩp hứa ½ã thị của chế độ hiện tại không phát xuất từ số đông ngõei nghjõ thõ kho'ng cYch giũu nghjõ sã cĩng sãu hơn.

Đất đai là vấn đề thời sự. Hàng ngày "dân oan khiếu kiện" tụ tập đông đảo tại Hà Nội và Sài Gòn lĩ mæt b±ng chõng cõa sú kiĨn njy.

[CYN tiẾp]

T. u
d. u tsõn

(tiẾp theo)

Nguyễn Tr- n Ai

Léi tYc gi'': Bĩ njy b'õt ½- u viỂt cYch nay ½õic g- n mæt n'ĩm NẤn nhiỂu chi tiỂt ½- m'ĩt tĩnh cYch thối sú, nhõng tYc gi' v'ĩn muĩn giũ, ½ĩ viĨc trõnh b- y ½õic liẤn tõc, ch÷ thãm nhũng dù kiĨn mèi.

Bĩĩn ÷ áng cũ hai quốc gia r'ĩt nhĩp nhõng r'ĩt gi- u.
**

BRUNEI, ½ãc c'ĩ tĩn lĩ Negara Brunei Darussalam, tĩa lạc trên bờ biển tây bắc của đảo Borneo (½'õo lèn thõ ba trẦn thÆ giềi, 743,330 km², do Brunei, M- Lai vj Nam Dõcng chia nhau), giữa hai tb Sabah vj Sarawak cõa M- Lai, dĩĩn tích 5,765km2 (2,226 d'ĩm vuãng), ch÷ nh'nh hçn tb Delaware mæt chút, kinh đô là Bandar Seri Begawan. Dân số năm 2008 òec lõĩng 381,371, chia ra M- Lai 66.3%, Tjũ 11.2%, b'ĩn ½ĩla 3.4%, linh tinh 19.1%, theo Hãĩ giYõ (quác giYõ) 67%, Ph'õt giYõ 13%, Ki tá giYõ 10%, linh tinh 10%.

Theo huyền thoại, hơi giống cổ tích nước ta, kể trong trõng ca "Sha er Awang Semaun", Brunei cũ 14 anh em thần nhân anh hùng. Dĩ sử Syair Awang Semaun kĩ r'õng thõy tã Dewa Emas Kayangan giYng tr- n òeci hĩnh thõc qu'ĩ trõng, cũ nhiỂu con vèi cYc thối nữ thổ dân, một người con theo Hồi giáo trở thĩnh sultan (vua) ½- u tiẤn.

Đã có hai triều đại trước khi vương quốc (sultanate) Brunei thĩnh hĩnh nhõ ngjy nay. Vjõ tk VII, triều đại Vijayapura tại tây bắc Borneo là chư hầu của đế quốc Srivijaya hùng cường tại Sumatra. Triều đại thứ hai là nhà Po-ni (còn viết là P o-li, Puli) là dân Phĩ Nam (Tjũ gài lĩ Funan hay Kumlung, ...n gài lĩ Sailendra, , R'õp gài lĩ Kamrum) theo Ph'õt giYõ vj Ấn giáo, bị dân Khmer đánh đuổi chạy sang ngự trị vj buãn bYn ê cõa sãng Brunei t÷ n'ĩm 692, ½ĩn ½- u tk IX bĩ ½ĩ quốc Sumatra Srivijaya theo Hãĩ giYõ thán

tính. ƒÆ quốc n; y cng thng trl c' b'c Borneo v; Phi Luật Tân. Năm 977, vua Po-ni cử 3 lái buôn Hồi giáo làm đặc phái viên đến triều đình nhà Tống. Liên lạc thương mại mật thiết tiếp tục với nhà Minh. Có thể trong một giai đoạn nào đó, Po-ni phải nộp cống cho T; u.

V; o tk XIV, Po-ni (l; c ƒly s; ch Nagarakertagama của Prapanca viÆt n̄m 1363 gài l; Berune) bl ½Æ quốc Java Majapahit theo ...n giYõ chÆ ngu, h; ng n̄m ph' i nÆp cÆng ph; m l; mÆt hñ nÆc cÆt qu' cau. ƒ· u tk XV, vương quốc Majapahit suy thoái, dân Brunei nhiu ngÆi theo HÆi giYõ v; Brunei th; nh l'p mÆt v'cng quÆc (sultanate) ½Æc l'p cÆng thlnh t; tk XVI.

CYc vua ½· u tiÆn ½'oi c gài l; Sang Aji, do tiÆng PhÆn có nghĩa là tôn vương. Năm 1365, Awang Alak Betatar, vua một vương quốc hùng mạnh ở Tây Borneo, cÆi mÆt cÆng ch; a Johore, lÆn l; m vua, truyền ng'oi cho đến tận bây giờ. Ông theo Hồi giáo v; ½Æi tÆn l; Sultan (th' nhÆt) Muhammad Shah (1363-1402), tú nh' n l; h'ou duÆ cÆa ngÆn s' Muhammed. Ông gÆ một công chúa cho hoàng tử nhà Minh tÆn l; Ong Sum Ping sau ½Æi tÆn l; Pengiran Maharaja Lela. Sultan Abdul Majid Hasan (cYn ½'oi c gài l; Maharaja Karna) lÆn ngÆi n̄m 1402, n̄m 1406 gửi một phái đoàn sang Tàu rồi 1408 ông đích thân cÆng du T; u (T; u gài áng l; Ma-na-je-ka-na) v; b'ng hà tại đó mới có 28 tuổi, để lại hoàng tử Hsia-wang (Si Awang), 4 tuổi. Giữa tk XV, Po-ni bang giao m'p thiÆt v'ei ½Æ quốc Malacca theo HÆi giYõ.

Tên nước vốn là Barunai do PhÆn ngữ Varuna (varas = kháng gian, bÆ rÆng) cũ nghÆa l; "bao gÆm ƒÆt c' " (all-encompassing), l; biÆn, l; m' t tréi, l; tÆn v; th· n PhÆt ƒ; cÆ nhÆt, l; cÆi trung giÆi... Sultan th' hai Ahmad (1408-1425) l; ngÆi ½Æi tÆn nÆc l; Brunei. Trong Salasilah Raja Raja Brunei (Lu' t l; cÆa cYc vua Brunei), áng ½'oi c gài l; Pateh Berbai (Pengiran Bendahara Seri Maharaja). Ông là anh cả cÆa 14 anh em. N̄m 1406, áng cÆm ½· u phYi ½'oi n Brunei sang T; u. S' T; u gài áng l; Ma-na-je-ka-na. Ông cưới công chúa Puteri Kinabatangan (tên gọi ở Brunei), em gYi ho; ng t' Ong Sum Ping.

Sultan Berkat (NgÆi ½'oi c ban phÆc l; nh) t'c sultan Sharif Ali (1425-1432), ngÆi Ba T' quÆ ê Taif, l; con chYu trc hÆ cÆa ngÆn s' Muhammad, sang truyền đạo Hồi, kết hôn với công chúa, con vua

Ahmad, n̄m 1425 lÆn l; m sultan th' ba, thÆm v; o quốc hi'u ch' Darussalam tiÆng , R'p cũ nghÆa l; "Trú sở của Hòa Bình". Ông kiến thiết nhiu ðền thờ HÆi giYõ v; Kota Batu (½Æn ½Y), qua sáng Brunei.

ThY t' nÆi ngÆi l; Sultan (th' 4) Sulaiman, (1432-1485), cYn cũ tÆn l; Adipati hay Sang Aji Brunei, hoàn tất Kota Batu và truyền bá Hồi giáo. Ông thoái v; n̄m 1485 v; b'ng h; n̄m 1511.

Triều đại của sultan thứ 5, Sultan Bolkiah (1485-1584), được coi là thời hoàng kim của Brunei. Ông lÆn ngÆi sau khi ph' v'cng Sultan Sulaiman th'Yi v; . Ông được đặt tên là Nakhada Ragam, nghĩa là thuyền tr'eng hay hYt v; nh'ng cuÆc h' i tr'nh nÆi tiÆng cÆa ông, đi để học hỏi những điều mới lạ rồi đem về bắt quần thần nghiên cứu áp dụng ích quốc lợi dân. Kháng nh'ng ½Æi ½Æi hÆc, áng cYn ½Æi ½Æi chiÆm ½Æt, b; nh tr'eng l-nh thÆ ra t' n Seludong (Manila ng; y nay) v; cYc v'cng quÆc Sambas, Pontianak, Banjarmasin, Pasi Kotei, Balongan, qu· n ½' o Sulu v; cYc h' i ½' o Balabac, Banggi, Balambangan v; Palawan. Thương gia Brunei có mặt tại Ligor, Xiêm La, và có những vùng thiên cư ở vịnh Manila. Ông quy ðịnh nghi thức hoàng triều còn tồn tại cho đến ng; y nay. N̄m cuối ½Æi (1521), vua tiÆp phYi bæ Ferdinand Magellan. Antonio Pigafetta ngÆi ù trong phYi bæ má t' s' huy ho; ng cÆa triu ½Ænh v; c' nh t'ng của ðế ðo: "Các người Âu Châu cưới voi phủ l'ra v; o triu kiÆn vua, ½'oi c ½Æi tiÆc v'ei ½Æa s' . C'c cung nhân ðóng kh' bằng gÆm th'u chỉ vàng và lụa, gi' t dao g' m cYn v; ng giYt ngÆc trai v; ½Y qu' , tay ðeo nhiu nhÆn". Hoàng cung có lũy bằng gạch bảo vệ với nhiu ðại bác bằng ðồng và sắt. Thành phố có 25,000 gia ½Ænh ê trÆn nh; s; n (sur pilotis), khi nÆc lÆn, ½Æi n b; b'ci xuÆng ½Æi bYn h; ng. NgÆi ho; ng tÆc Brunei lấy người hoàng tộc Nhật và Mã Lai để gây thÆm thanh thÆ. Vua cÆi cÆng ch; a Peturi Lela Mechanai, con vua Sulu v; cÆng ch; a con vua Datu Kemin.

Triều đại của ông không phải lúc nào cũng êm th' m. N̄m 1536, BÆ ƒ; o Nha ƒÆn cÆng ngÆi HÆi giáo ở Moluccas. ðại sứ B' phÆi từ giÆ Brunei vì vua ác cảm. Năm 1565, Tây Ban Nha có nhiu trận hải chiÆn v'ei Brunei, 1571, chiÆm Manila l; c ƒly thuÆc Brunei; 1579, chiÆm Sulu v; cuối n̄m ƒÆn cÆng Brunei sau khi bl vua kháng cho cYc nh; truyÆn giYõ Ki t' giáo vào giảng ðạo, nhưng cuối cùng phải rút

lui.

Khi ông băng hà, ông được mai táng tại Kota Batu cũ ng về cáng chĩ a Lela Mechanai.

Sau ông, Brunei suy thoái vì loạn cung đình tranh nhau ngôi vua và cũng vì các nước Âu Châu đi chiếm thuộc địa. Hoàng tử Abdul Kahar (1524-1530) nối ngôi làm sultan thứ 6, là một người sùng đạo có phép thần thánh (berkeramat). Năm 1511, Bồ Đào Nha xâm lăng Malacca. Brunei mở cửa giao thương với các lý buôn Hải giã. Võng quốc Brunei dựa trên việc kiểm soát thương mại hơn là lãnh thổ. Thể chế này gọi là thalassocracy (do Hi ngữ thalassa = biển), cho các thuộc thuyền thu thuế và thu tiền mìn. Năm 1521, Ferdinand Magellan và Antonio Pigafetta đến thăm đất nước này và phò võng (Pemangku Sultan). Dưới triều đại của ông, nhiều nhà thần học Hồi giáo đến Brunei truyền đạo. Ông chế ra đơn vị tiền "pitis". Ông thoái vị năm 1530, được phong tước Paduka Seri Begawan Sultan Abdul Kahar, băng hà năm 1578.

Ngôi kế vị ông là Sultan (thứ 7) Saiful Rijal (1530-1582), truyền bá Hồi giáo khắp Borneo và sang cả Phi Luật Tân. Sultan (thứ 8) Shah Brunei (1582) nối ngôi những ông này kháng cũ con, những ngôi cho em là Sultan (thứ 9) Muhammad Hasan (1582-1598). Ngài vị truyền cho Sultan (thứ 10) Abdul Jalilul Akbar (1598-1659), Sultan (thứ 11) Abdul Jalilul Jabbar (1659-1660), Sultan (thứ 12) Haji Muhammad Ah (1660-bị giết tại Asar ngày 6.11.1661), Sultan (thứ 13) Abdul Hakkul Mubin (1661-1673), Sultan (thứ 14) Muhyiddin (1673-1690), Sultan (thứ 15) Nasruddin (1690-1710), Sultan (thứ 16 và 17) Husin Kamaluddin (1710-1730 và 1737-1740), Sultan (thứ 18) Muhammad Alauddin (1730-1737), Sultan (thứ 19) Omar Ah Saifuddin I (1740-1795), Sultan (thứ 20 và 21) Muhammad Tajuddin (1795-1804 và 1804-1807). Sultan (thứ 22) Muhammad Kanzul Alam (1826-1828) xò lù thống và cho Sultan Muhammad Tajuddin và tráng vĩc triều chính cho con ông là Sultan (thứ 23) Omar Ali Saifuddin II (1828-1852), Sultan (thứ 24) Abdul Momin (1852-1885) kháng cũ con, Sultan (thứ 25) Hashim Jalilul Alam Aqamaddin (1885-1906), Sultan (thứ 26) Muhammad Jamalul Alam II (1906-1924), Sultan (thứ 27) Ahmad Tajuddin (1924-1950).

[CYN tiệp]

CÚT QUỖ

[tiệp theo]

Mp Lạc

NIF và SPLM/SPLA

(Mặt Trận Quốc gia Hồi Giáo (NIF=National Islamic Front) Phong Trào Giải Phóng Miền Nam Sudan (SPLM= Sudan People's Liberation Movement) và Quân Đội Nhân Dân Giải Phóng Sudan (SPLA=Sudan People's Liberation Army)

Tình hình cyn róc rải thãm vô chiến sự Chad. Năm 1960, Chad giành lại độc lập dưới sự lãnh đạo của Francois Tombalbaye. Năm 1969, phong trào du kích FROLINAT lãnh lốt TT Tombalbaye. Al-Mahdi cho phò phong trào này lóp hỏu cở ở Darfur. Vĩc này làm mất lỷng TT Muammar al-Gaddafi của Libya sang về nghĩ thng nhĩt Sudan và Lybia về lóp "vỹng vềai Hồi giáo" bngng ngôi rập. Ông gửi chí nguyện quân về Cng hĩa Chad, lĩy Darfur làm c-n cở lốt về chính phỏ của tềng Gaafar Numeiri lĩc lĩy mềi lãn làm tăng thng. Gaddafi vềy D'i Aozou và xoay ra ủng hộ FROLINAT chống lại Tombalbaye Kĩ tá giã da vền.

Năm 1975, Tombalbaye bị ỹm sỷt, Flix Malloum lãn làm TT Chad, vềđĩc Numeiri đng hỏ. Gaddafi phái 1,200 quân tấn công Khartoum, bị thãm bại. Lãnh tụ Hissène Habré nổi tiếng chống Libya vềđĩc Numeiri hỏu thu'n và cho phò rĩt quân về Darfur khi cần. Năm 1979, Numeiri bỏ nhiệm một người không phải là dân bản địa làm tnh trềng Darfur về tráng nom vĩc hỏ trĩ Habré, khiến dân Darfur bất mãn nổi loạn khắp nỏc. Ba sinh viãn bị giết chết.

Giữa thập niên 1970 tìm được dầu tại vùng Tây Nile Thõng (Western Upper Nile) ở miền nam. Dân số vùng này ước khoảng 1.2 triệu gồm 2 bộ

tác Nuer và Dinka là 2 kẻ thù truyền kiếp vô tranh giành nhau về đất đai. Nuer lật ngược không thể chiêng và cũ tá chốc hợc Dinka. Vì ng này là mặt trong nhưng vì ng cũ nhiều d. u và khoÿng s' n nh' t Nam Sudan và cũng là vùng dân chúng khổn đốn nhất vô nài chiêng. TT Gaafar Numeiri muân chiêng d. u cho miền bắc, ngang nhiên vạch lại đường phân ranh b'c nam và chuy' n vì ng cũ d. u và o' lla gi' e mi' n b'c và o' lla nh' l' p mặt Sudan li' n hi' t' p g' m c' mi' n nam Sudan, thÝng 6.1983 h' y Th' p' a o' e' c Addis Ababa, thÝng 9, Y' p dòng lu' t H' i gi' y Sharia cho cả miền nam Ki' t' o' gi' a. Dân nam nổi loạn. TT Numeiri tuyền mộ và vũ trang một số dân quân Nuer để dẹp dân nam.

Năm 1983 và 1984 không mưa, nạn đói khủng khiếp khi' n t' ÷ 60 và 80,000 người Darfur tr' i' n về Khartoum kiếm ăn. Chính phủ bảo hộ là dân tỵ nạn Chad và lấy xe vận tải chở họ về Kurdufan nhưng ở đây không có gì ăn, họ lại quay về Khartoum. Dân số Darfur 3.1 triệu, 95,000 người chết và o' i, tuy r' ñng c' y' c nh' i nghi' n c' o' u cho r' ñng vi' t' c' o' u và o' i r' ñt đ' i đ' i' ng. Hà chết vô chính s' y' c' h di' t' ch' o' ng.

Theo ngàn ngàn Madi, nài chiêng và o' i' c' g' ai l' i' anyanya, nghĩa là l' i' n' a' c' r' o' n. Anyanya I b' o' t' u' n' m 1955, Anyanya II t' ÷ n' m 1983. Mặt nh' u' m ph' i' n loạn cũng lấy tên là Anyanya II. Năm này, phe Ả Rập Hồi giáo miền bắc thành lập tại Khartoum Mặt Tr' o' n Quốc gia Hồi Gi' y (NIF = National Islamic Front) do tiến sĩ Luật khoa đại học Sorbonne, Paris Hassan al-Turabi lãnh đạo. Đồng thời, phe Phi Châu Ki' t' o' gi' a miền nam cùng với nhóm Anyanya II và các đơn vị quân đội nổi loạn, l' o' p ra Phong Tr' i' o' Gi' i' Ph' u' ng Mi' n Nam Sudan (SPLM) và Quân Đội Nhân Dân Giải Phóng Sudan (SPLA = Sudan People's Liberation Army) và t' d' u' i' t' dưới quyền chỉ huy của John Garang, thuộc bộ lạc Dinka, n' m 1981 t' a' t' nghi' t' p' ti' e' n' s' l' (PhD) kinh t' e' học tại Đại Học t' b Iowa, được Liên Xô và TT

Ethiopia Mengistu Haile Meriem theo c' a' ng s' i' n' h' a' trợ, chống lại quân chính phủ. Ngày 22.3.1985, SPLM/SPLA (g' ai chung l' i' SPLM/A) tr' i' t' u' t' o' p' mặt Ngh' i' H' a' i L' o' p H' i' e' n' T' o' i' n' Quốc về m' o' c' và i' c' h' h' y' a' gi' i' c' y' c' phe nh' o' ng ti' e' c' r' ñng ng' y' 5.4.1985, Numeiri, và o' i' c' HK h' a' tr' i' t' o' n' t' o' n' h, b' l' i' o' t' n' a' n' vi' t' c' kháng thị' nh.

Al Sadiq al-Mahdi, th' o' l' -nh' và i' ng Umma và l' i' ông đạo (Imam) của Ansar, một giáo phái sufi (m' o' t' táng Hồi gi' y), về và i' e' u' và o' n' h' về Gaddafi s' a' giao Darfur cho Libya n' e' u' Gaddafi t' i' tr' i' cho á' ng th' o' ng' c' o' . t' ÷ u' thÝng 8.1985, Gaddafi ph' y' i' 800 quân cùng phái đoàn viện trợ nhân đạo đến trấn và o' ng Al-Fashir và i' v' n' trang c' y' c' s' o' c' tác Baggara và o' i' c' coi l' i' và i' ng minh , R' o' p' c' o' a' Libya. ThÝng 4.1986, HK oanh tạc Tripoli. Libya cung cấp quân c' o' và i' y' l' m' tr' i' kháng lúc cho Sudan.

Ng' y' 4.5.1986, Al Mahdi và o' i' c' b' u' l' i' n' l' i' m' th' o' tướng, lập chính phủ dân chủ, dùng đoàn Janjaweed để đánh đuổi cư dân miền nam đã sinh sống tại đây nhiều đời để chiếm những vùng có dầu. Janjaweed là những dân du mục thuộc bộ lạc Baggara và o' i' c' chính ph' o' v' n' trang và i' t' o' n' dòng trong chiến thuật chống phản loạn. Với Janjaweed, đại họa của dân miền nam lần này tệ hơn lần trước nhiều. Hà m' o' i' t' và i' t' , m' o' i' t' nh' i' , m' o' i' t' gia s' i' c' , cũ khi mất cả gia đình và tính mạng.

Năm 1986, SPLM/A lại triệu tập một nghị hội tại tp Koka-Dam ở Ethiopia, có trên 50 đại biểu c' o' a' m' ài' lúc l' o' i' ng' chính tr' i' Sudan tham dự, tr' ÷ NIF và DUP (Democratic Unionist Party), ra t' u' y' a' n' c' y' o' Koka-Dam n' a' i' ti' e' ng, quy' e' t' ngh' i' về c' y' c' v' i' n' và i' c' h' i' n' h' c' o' a' Sudan, g' a' m' c' i' n' h' u' c' u' th' e' t' o' c' hóa nhà nước và dân chủ hoá Sudan. N' o' l' u' c' hòa gi' i' i' n' y' kháng k' e' t' qu' i' v' o' cu' a' c' b' u' c' o' 1986 và o' a' và i' ng UMMA l' i' n' c' m' quy' e' n' về 101 gh' e' và i' DUP 69 gh' e' trong khi phe và i' ai' l' o' p NIF và o' i' c' cũ 51 gh' e' . 100 còn lại trong số 320 ghế Quốc Hội không ai tranh, chia cho c' y' c' và i' ng ph' y' i' nh' p.

Sadiq Al-Mahdi kháng thi hịnh thPa òec Koka-Dam, lấy lý do người nhân danh đảng của ông ký kháng ½õic òy quyĒn kũ vj ½āng minh cõa chính phõ DUP kháng kũ. SPLM tiĒp xĩc vj thuyĒt phõc ½õic DUP kũ hĩa òec DUP/SPLM 1988 thay ½ai tuyĀn ngán. Ngjy 21.12.1988, UMMA bP phiĒu phĒn ½ai hĩa òec DUP/SPLM khiĒn DUP phĒi rĩt khi chính phõ liĀn minh, do ½ũ chính phõ Sadiq tan hịng. UMMA l̄p măt chính phõ liĀn minh khĩc vèi NIF, ½y DUP sang hịng ngĩ ½ai l̄p cĩng vèi cĩc nhũm miĒn nam vj cĩc nhũm khĩc.

Ngày 30.6.1989, ðại tá Omar Hasan Ahmad al-Bashir vj Hassan al-Turabi (anh em rĩ cõa Sadiq al-Mahdi); ½õo chính kháng ½ā mĩu, l̄t tt Sadiq al-Mahdi, ½õa NIF lĀn l̄p chính phõ thiĀn Hăi giáo rồi lập ra Các Lực Lượng Quốc Phòng Nhân Dân (al Difaa al Shaabi), phá vỡ cuộc ðàm phán hoj bõnh vèi SPLA. Vĩ khĩ Tj̄u do Sadiq ½ĩt mua cho Sudan ½õic Iran ½õng ra trĒ tiĒn. Thĩng 11, Anyanya II cộng tác với quân chính phủ chống lại SPLA chĒn ½õeng tiĒp tĒ t̄ Ethiopia ½Ēn Bahr al-Ghazal ě Nile Thõi ng.

Năi 4 thĩng ½u n̄m 1989, SPLA tĩn cāng vj chiĒm Torit, Liria, Magwe, Parajok, Nimule, Bor, Waat Akobo, khiến quân ðội cùng dân chúng yêu c̄u chính phõ cāng nhõn Hĩa òec DUP/SPLM như là căn bản ðể thương lượng hòa bình. Quân ½ai ra t̄i h̄u thõ cho thõ tõeng trong 7 ngjy phĒi ½ĩp õng yĀu sĩch 21 ½iĩm. Thĩng 4, thõ tõeng nhõi ng bæ, chĩp nhõn Hĩa òec DUP/SPLM. NIF năi giõn b̄t áng t̄ chõc. Sid Ahmed Hussein (DUP) thj̄nh phũ thõ tõeng, thĩng 5, c̄m ½u phĩi ½õin chính phõ ½i Addis Ababa thõo luõn chi tiĒt Hăi Nghĩ L̄p HiĒn Quác Gia (HNLHQG) vèi SPLM/A. Ngjy 30.6, Năi Cĩc chĩp thõn hĩa òec vj ĩn ½ũnh ngjy 18.9 trĩu t̄p HNLHQG. Cĩng ngày, NIF do tướng Omar al-Bashir lãnh ðạo ðảo chính, ½ũnh ch̄ HiĒn Phĩp, cĩm cĩc ½ĩng ½ai l̄p

hoạt ðộng, áp dụng luật Hồi giáo. Chiến tranh nam-b̄c thj̄nh thĩnh chiĒn (jihad). Thĩng 8, SPLM/A thương lượng với NIF với mục ðích ðạt ðược hòa bình. ðây là lần ðầu của hơn 1 chục lần SPLM/A thõng thuyĒt hĩa bõnh trong 7 n̄m NIF cầm quyền, ðều thất bại.

Thĩng 4.1990, cuộc ½õo chính chāng NIF bĩt thành, 28 sĩ quan quân ðội và nhiều hạ sĩ quan cùng quân lính bị xử tử. Tháng 6, John Garang, l-nh t̄o SPLA, loan bĩo s̄p cũ cuộc thõng thuyĒt giữa SPLA vj Bashir. Thĩng 8, chiĒn tranh Vĩng Vũnh Ba Tõ bĩng nă, Khartoum vĒ phe Iraq, bũ cĩm v̄n, Iran ngõng tiĒp tĒ Sudan. Thĩng 9, TT Iran Ali Akbar Hashemi Rafsanjani tuyĀn b̄ ðng hộ Sudan và cuộc chiến tại miền nam là thánh chiến. Hơn 60 luật sư và quan tòa bị sa thải, 15 hạ sĩ quan Nuba trong quân ðội Sudan bị xử tử vì "âm mưu vj cāng tĩc vèi SPLA", 45 sĩ quan bũ b̄t.

N̄m 1991, Kenya trung gian hĩa giĩi SPLM/A vèi chính quyĒn. Thĩng 5, TT Mengistu Haile Mariam bị Mặt Trận Nhân Dân Cách Mạng Giải Phũng Ethiopia ½õo chính (ngjy 26.5.2008 bũ Tái Cao Phĩp Vĩĩn Ethiopia x̄ t̄ hõnh khiĒm ðĩĩn vĒ t̄i ðĩĩt chõng trong 17 n̄m c̄m quyĒn), SPLM/A mất nguồn tiếp tế quân nhu, quân dụng, ðang kiểm soĩt ½Ēn 90% vĩng quĀ vj t̄nh nhP, trong 3 n̄m kĒ tiĒp mĩt nhiều ½ĩt vĒ tay chính phõ. Garang ðăn hĒt lúc lõĩng chiĒn Jaba, t̄p l̄n nhĩt miĒn nam, nĒu ½õic, thanh thĒ cõa áng sÁ lĀn rĩt cao. Vĩ nhu cầu tại mặt trận Equatoria, ông kéo nhiều quân nhân từ Nile Thượng và Bahr el Ghazal vĒ ðõei quyĒn áng.

[cYn tiĒp]

Vị HiU
Biết Sợ Sĩ
VỀ

C Ơ D Ờ N VÙNG ĐÔNG NAM Á

(Tiếp theo)

Thi c NguyAn

Vua Souliga Vongsa mất, Lán Xảng lại hỗn loạn. Người con rể cướp ngôi. Hai người cháu nội phò bP Vientiane, trn sang Luang Prabang. Ngôi chY sinh ê HuE tAn lY Say Ong HuE (=Vinh Quang Sinh Ở HuE), năm 1700, mang quân Việt về lY Vientiane vY Luang Prabang. Hai áng hoYng ½ang ½n nY u ê câ ½á trn sang Slp Song Phan Nj, lúc ấy có người cháu đang cai trị ở đó, mượn quân Lú về khái phòc Luang Prabang.

Ngôi anh lAn ngái n̄m 1701, hiU lY Kissarath (=Vua Ngành Út). Ông này tuyên bố độc lập với Vientiane. Ông hoàng ở Champassak cũng tuyên bá ly khai n̄m 1713. (Champassak, t- nhùng thE ký ½- u Cáng NguyAn lY ½qt cõa ngôi ChYm thuộc tæc M- Lai. Vj o thE ký thõ V, ngôi Khmer t- miEn b°c trj n tòi chiEm cõa ngôi ChYm rai l°p ra nước Chân Lạp. Nước này bị người Phù Nam, cng thuộc tæc M- Lai, Yp chE. M-i ½En giữa thE ký thõ VI, ngôi Khmer mèi thoYt Ych Phi Nam, rồi đến năm 627 lại chinh phục được Phù Nam. Đế quốc Chân Lạp mở mang sang khắp hai xứ Cao Miên và Nam Việt bây giờ. Đất Chân Lạp cũ ở Hạ Lào tồn tại trong miền Bhavapura tức là miền Champassak bây giờ và được gọi là Lục Chân Lạp. Đất Chân Lạp mới mở mang ở Cao Miên và Nam Việt bây giờ được gọi là Thủy Chân Lạp. Từ thế ký thõ XV ½En thE ký thõ XVII, Champassak thuộc về nòc L'n X'ng cõa ngôi Lj o. Sau ½U, nũ trê thjnh vòcng quac ½æc l°p trong mæt thêi

gian ng°n, ch× cũ ba vua).

Thế là nước Lán Xảng của Fạ Ngum bị chia vụn thành nhiều nước nhỏ: ba nước Vientiane (Vạn Tồing tộc ViAng Ch-n), Luang Prabang (Nam Chõeng tộc L-o Qua) vY Champassak cõa ngôi Lj o, Xieng Khouang (Bản Man tộc Tr¶n Ninh) cõa ngôi Lj o Phuan, Sayaboury cõa ngôi Lj o Yuan, Houaphan (Ai Lao tộc Hòa Phj n; =Ngj n Gia Trõeng) cõa ngôi ThYi Neua (=ThYi Thõi ng Nguân tộc ThYi Nguân),...

Lúc này Xiêm La đang suy bại, không đủ lực để can thiệp vào nội bộ các nước chung quanh. Đại Việt đang bị xâu xé bởi nội chiến: Trịnh-Nguyễn phân tranh 1613-1777, rồi Tây Sơn khởi nghĩa 1778-1802. Miến Điện lại đang cường thịnh. Năm 1753, quân Miến chiếm Luang Prabang; Vientiane ½õng ngoi. N̄m 1771, Luang Prabang ½Ynh Vientiane: MiEn ±iIn bAnh Vientiane, ½Ynh Luang Prabang. Rồi Xiêm La hồi sức. Năm 1778, quân XiAm chiEm Vientiane vY can thiP dji dji. N̄m 1791, Vientiane đánh chiếm Luang Prabang nhân lĩc nòc nY y ½ang cũ cuæc tranh ngái, vY sYp nh°p luán Houaphan. Cũ lÁ XiAm La nghi áng vua Vientiane này có mưu đồ lớn nên hạ bệ ông và cho ngôi em áng ta lY Anouvong (cYn gài lY Cao Anou, sò ViIt gài lY A Nả) lAn thay.

Anouvong (1805-1828) lY lYng ngôi XiAm bằng cách giúp họ dẹp loạn Laven trên cao nguyên Bolavens (=Xõ Ngôi Laven), bæ tæc Anh ±á NẢ quan tràng nhqt trAn cao nguyAn ½Y lòa nY y. Xõ này gồm bốn tỉnh của Hạ Lào là Saravane, Sekong, Attopeu, Champassak. Anouvong ½i nòc ½ái, triEU câng c' vua Gia Long (1802-1820) cõa ViIt Nam.

N̄m 1826, tY chiEn Anh ½Ynh Bangkok (Vàng CỖc), kinh ½á cõa XiAm La. Anouvong tin r±ng sÁ ½òic ViIt Nam vY Xieng Khouang tiEp tay, tung ra ba đạo quân đánh Xiêm La, bị tướng Xiêm là Phya Bodin ph'n cãng, ½Ynh cho tan tjnh ê Nong Bua Lamphu (ở tây-nam Udorn). Anouvong xin Xieng Khouang, Luang Prabang vY Chiang Mai viIn binh nhõng kháng ½òic vủ nhùng nòc nY y

½ều sừ XiẢm La tr̄ thi. N̄m 1828, áng sang HuẢ cầu cứu. Vua Minh Mạng (1820-1840) sai tướng Phan V̄n Th̄y ½õa áng vỂ Tr̄n Ninh (Xiang Khouang). Ông không ở yên, mang quân Lào về lấy lại Vientiane. Về đến nơi thì quân Xiêm đã bỏ ½i t÷ trồec, b̄t theo s̄y nḡn gia ½õnh, tha cho bần ngàn gia đình ở lại. Quân Xiêm quay lại tàn phá gần hết các đền đài của thành phố. Anouvong lại tr̄n sang Xieng Khouang. N̄m 1831, th̄ l-nh Xieng Khouang l̄ ChiẤu Nại b̄t áng nập cho XiẢm La. Ngõeí anh h̄ng Vientiane ch̄t ê Bangkok n̄m 1835. XiẢm La s̄p nh̄p Vientiane. (Ch̄ng tái sÁ n̄i ½Ản vīc ChiẤu Nại b̄t Anouvong nộp cho Xiêm La ở đoạn sắp tới).

Vua Luang Prabang l̄ Manthathurath (=GiĐi Ma Th̄c: 1817-1836) l̄ m̄t ngõeí r̄tt th̄n tr̄ng, hai l̄n t÷ ch̄i liẢn minh v̄i Anouvong. N̄m 1828, ông còn gửi 3.000 quân giúp tướng Xiêm Phya Bodin. Nh̄ng trồec s̄ ½e d̄a c̄õ XiẢm La, ông th̄n phục Việt Nam và lấy lại Houaphan. Khi áng m̄tt, ngõeí con ½ang l̄m con tin ê Bangkok về lên ngôi, hiệu là Sutha Sien (=Người Hạnh Ph̄c: 1836-1850). Nh̄ng ngõeí n̄i tīp nḡi Luang Prabang l̄ Cautha Kouman (=Con C̄õ M̄t Tr̄ng: 1851-1869), r̄i Un Kham (1869-1895). Trong thời Đạì Việt có nội chiến (1613-1802), các tr̄n ngoạì biên th̄i không triều c̄ng n̄a. Đến cuối thế kỷ thứ XVIII thì xứ Lào rơi vào quỹ đạo Xiêm La. Quân Xiêm lợi dụng sự vắng mặt của quân Việt mà tha hồ áp bức người Lào, cai trị hà kh̄c, s̄u cao thuẢ n̄ng, th̄m chỉ c̄yn b̄t ngõeí vỂ l̄m ná l̄. Vua Minh M̄nh triỂu NguyỄn theo đuổì chính sách "nhu viển", đạì lượng với người ở xa ½l̄ hà theo vỂ m̄nh. N̄m 1827, XiẢm La v̄ Luang Prabang qūly nhiẾu Xieng Khouang. Trồec sự đe dọa ấy, tù trưởng Chiêu Nội dẫn 3.000 dân đ̄nh qua Việt Nam xin bảo hộ và d̄ng luôn 28 s̄ rūng ê Xieng Khouang l̄m n̄i thūc. Vua ½̄i t̄n Xieng Khouang l̄m ph̄ Tr̄n Ninh, v̄i phong ChiẤu Nại l̄m Tr̄n Ninh ph̄ng nḡ s̄, cai qūn b̄y huyỄn v̄i phong c̄yc th̄ m̄c l̄m th̄ tri huyỄn

v̄i th̄ huyỄn th÷a. Vua NguyỄn ½̄i x̄o nh̄ th̄ l̄ l̄ r̄tt h̄u. N̄m 1831, ChiẤu Nại tú ù b̄t vua Vientiane là Anouvong nộp cho quân Xiêm. Vua Minh M̄nh t̄c gīn ChiẤu Nại ½÷ c̄ gan nập ngõeí ½̄i c̄ nh̄ vua che tr̄e. Vua ra l̄nh gīt ChiẤu Nại. Tin Vīt Nam ch̄u b̄o hæ v̄i gīp c̄yc th̄ dân ch̄ng lại Xiêm La và Luang Prabang lan đến các bộ lạc thiểu số khác ở Lào. Tù trưởng Tam Động (Tourakom) và Lạc Phán (Paksan) ở miền Borikhamxay, trồec kia l̄ thūc Vientiane, c̄ng d̄ng đất xin nội thuộc. Vua đặt làm hai ph̄ là Tr̄n T̄nh và Lạc Biên, giao cho các đầu mục bản ½̄a cai qūn. VỂ sau cũ th̄m nhiẾu tī trồeng vỂ xin n̄i thūc, t̄tt c̄ ½̄u ½̄i c̄ vua nh̄n b̄o hæ v̄i phong quan. Vua l̄p th̄m ba ph̄ l̄: Tr̄n Man trúc thūc Thanh H̄u, ḡm S̄ m N̄a (Sam Neua), Nḡc Ma (Na Noi), M̄óng Duy (Mouan Yut), Tr̄nh C̄a (m̄t ph̄ n Xieng Khouang); Tr̄n BiẢn trúc thūc Ngh̄ An, ḡm S̄ m T̄e (Sam Teu), Xa H̄ (Sa Noi), Mang Sōn (Mouan Som), Mang Lan (Mouan Ham); Tr̄n ½̄nh trúc thūc Qūng B̄nh, ḡm Cam C̄yt (Kham Keut), Cam Mūn (Kham Mouan), Cam Linh (Kham Len). C̄yc nh̄m thiẾu số ở phía nam cũng xin nội thuộc. Vua gom lại làm ph̄ Cam L̄e trúc thūc Qūng Tr̄l v̄i chia l̄m chín châu: Mang V̄ng (Na Khang), Na Bí (Prasie), Th̄i ng K̄ (Keng Koh), T̄ Bang (Ta Lam), X̄cng Th̄nh (Songkhone), T̄ m B̄n (Tch̄pone), B̄ Lam (Pha Lane), Mang B̄ng (Mouan Phin), Lang Th̄i (Phak Kha Nhia). Tuy Việt Nam đã có đ̄c thế mạnh ở Lào, nhưng có thời quân Xiêm đã xâm phạm vào các châu phụ thuộc Việt Nam ở mạn Quảng Tr̄. Khi quân của tướng Phạm Văn Đ̄iễn đi tiỂu trừ thì họ mới chịu r̄t vỂ n̄ec.

[c̄yn tīp]

ISSN # 1065 6871

Đại diện

Chân b; i

Thúc hi; n

Phân phối

: Ban Phụ Trách Người Dân

: Vương Đạo

: t; c & M; p

: Mai V; n & ; n

Thì L; Chung

Xin g; i b; i ; n NgD b; ng Email ho ; c floppy disk (t; t nh; t l; ; ; la CD để tránh hư hại dọc đường, và xin cho biết đã dùng loại tiếng Việt nào, cùng loại program nào). Trường hợp viết tay hoặc đánh máy, xin ch; đ; ng m; t ; t g; i; y. T; y; g; i ; c; u thì đ; ng nhi; u b; i t; h; i; u, nh; ng ph; i cho biết tên thật, địa chỉ, số điện thoại để tiện liên lạc khi c; n.

B; i g; i cho NgD xin đ; ng g; i cho các báo khác và ngược lại. NgD không trả lại bản thảo, floppy disk.

B; i ; m; u; n ; ng k; l; p s; a, xin g; i t; e; i tr; o; c ng; y 15 th; ng tr; o; c.

Ngoại trừ những bài dạng chữ vuông (Swiss/Helvetica), mọi ý kiến l; ; c; a ng; o; i vi; t, kh; ng nh; t thi; t l; ; c; a NgD.

B; i ; t; r; i; c ; ng t; ; NgD, xin n; u r; b; xu; t số.

Gi; B; o

Tại Hoa Kỳ: \$US 2. 00/số, hay cho 12 số:

g; i Bulk Rate \$US 18. 00

g; i First Class \$US 30. 00

(xin vui l; ng ghi r; b First Class)

Tại Canada, Á; u châu: \$US 34. 00 (12 số, g; i Air Mail)

Tại Úc, Ý và Phi châu: \$US 40. 00 (12 số, g; i Air Mail)

Sau khi nh; n ; o; i c; chi phí; u, NgD s; a g; i s; a b; o ; u t; i; n v; i o; l; n ph; y; t h; i nh; k; e; ti; e; p. N; u kh; ng nh; n ; o; i c; b; o trong v; ng m; t th; ng, xin vui lòng liên lạc với Ban Phụ Trách để tìm nguyên nhân.

Khi ; ai ; la ch; , xin vui l; ng th; ng b; o tr; o; c t; i; t; u 30 ng; y ; ; l; k; l; ; u ch; nh; danh s; y; ch cho l; n ph; y; t h; i nh; k; e; ti; e; p. N; u kh; ng nh; n ; o; i c; b; o sau khi ; n ; la ch; m; e; i, xin b; o cho NgD ; o; i c; r; b.

Chi phiếu, thư từ, liên lạc xin đề:

Người Dân

PO Box 2674 - Costa Mesa, CA 92628, USA

Tel: 1-714-549 3443 - Fax: 1-714-549 3443

C ; M ; ŌN

BPT thành thật tri ân các thân hữu/độc giả nhiệt tình ủng hộ, mua, hoặc mua tặng báo dài hạn dưới đây: Có những trường hợp chi phiếu đến lúc báo đã lên khuôn hoặc phát hành rồi, nên nếu các bạn không thấy liệt kê tên mà vẫn nhận ; o; i c; ... h; ng thi; p, xin vui l; ng x; y t; e; i v; i b; p qua cho.

Tr; n Anh K; i; t, Queen Valley, NSW, 1 n; m 40.00

Nguyen Sang, Tucson AZ, 1 n; m 20.00

Tran Tinh, Louisville KY, 1 n; m 50.00

Nguyen Anh Anh, San Diego CA, 2 n; m 40.00

Nguyen D. Nhon, Reading PA, 1 n; m 25.00

Berkeley CA, 1 n; m 18.00

Nguyen Do Luong, Redmond WA, 1 n; m 20.00

Do Sao, Raleigh NC, 2 n; m 40.00

Hoàng Tân, San Jose CA, 1 n; m 20.00

L; A V; n ; i; n, Houston TX, 1 n; m 20.00

Lê Văn Mạnh, Boca Raton FL, 1 n; m 20.00

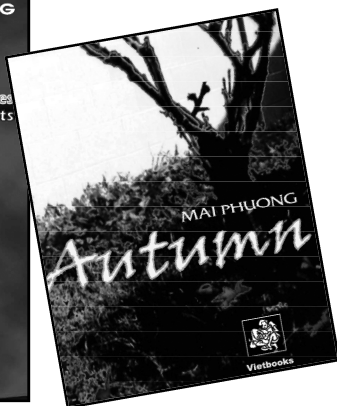
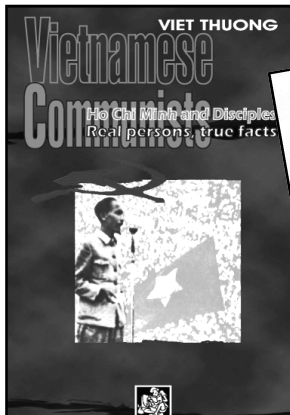
Bui Son, Tampa FL, 1 n; m 20.00

L; Ho; ng Trung, Westminster CA, 100.00

Tr; n Th; K; i; t, Los Angeles CA, 100.00

BPT cũng thành thật mang ơn các đồng nghiệp và thân hữu gửi cho NgD các tài liệu, bản tin, báo:

Ti Vi Tu; n San 1168-69-70-71 m; i s; a 1\$50/2\$00 ; c (49 Victoria Parade, Collingwood, Vic 3066, ; c); Florida Vi; t B; o 213 kh; ng ; e; gi; y (P.O Box 277625, Miramar, Fl 33027-7625); Hi; p H; i 215 kh; ng ; e; gi; y (P.O. Box 22 Chidori, Tokyo 146-8691)

S; y; ch M; e; i

t; u s; a; c; h Ng; u; i; D; n

VIETNAMESE COMMUNISTS

Viet Thung, 500 pages,

\$20.00

AUTUMN

Mai Phuong, 300 pages,

\$10.00

Tạp chí Người Dân ra đời với mục đích tạo phương tiện cho những người dân bình thường nói lên sự suy nghĩ của mình về những mong ước, ưu tư đối với bản thân, đất nước.

Từ bao lâu nay, người thường dân chưa hề có tiếng nói. Ch× cũ cYc nhj bYô, nhj v~n chuyAn nghiĩ p, cYc vll khoa b~ng, cYc tã chóc, ½~ng phYi nUi giĩ m.

Những tiÆng nUi trAn kháng sai, không kháng ½õ. Ph~i cũ sự lên tiếng của người dân ở mọi thành phần, để tạo một sự ½ãng thu°n cho tọcng lai ½~t nõec. NÆu kháng, mài vĩc sÁ lại diễn ra như cũ: một thiểu số lãnh đạo lại vẫn quyết định số phận của dân tộc, bất chấp những đòi hỏi thiết thực của ½a sã.

Biến cố ngoạn mục nhất của năm 89 là sự tan rã liên tục của khối cộng s~n. Cao trj o ½Yi gi~i phUng con ngõei ½l ½õi c tự do dân chủ của những người cùng khổ trong các nước cộng s~n ½ang t~n cãng vj o thj nh trl chõ nghlã Mỹc.

Sự tan rã của cộng sản tại Việt Nam là điều tất yếu. Vấn ½E ch× cYn lj thúi gian. Khi cãng s~n ½ã, v~n ½E lên lao c~p bách cho Việt Nam là làm sao hồi sinh được một dân tộc mỗi một, nghèo đói, mất niềm tin. Và, từ đó, tạo dựng một đất nước ấm no, tự do, dân chủ.

Trong lĩ c n j y, những ù kiÆn khYc nhau của mài t- ng lèp ã kh°p nci c- n ph~i ½õi c trao ½ãi vj th~o lu°n mæt cYch nghiãm trang, trong tình th- n thj nh kh_ n, tán trãng l~n nhau, nhằm đạt sự đồng thuận về một mẫu mực tốt đẹp cho x- hãi Viĩ t Nam mai sau.

NUi cYch khYc, chỉ ng ta muãn nghe t- nhau, muãn nUi vùi nhau về những khYt vàng: Lj m sao thĩ c ½_ y lã hçn tiÆn trlnh sòp ½ã của cãng s~n? Lj m sao ½l ½~t nõec ~m no, ½l tự do được tôn trọng, để dân chủ được thi hành?

Cõng xin thõa:

Những người khởi xướng tạp chí Người Dân chưa bao giờ cũ kinh nghiĩ m lj m bYô nAn nhùng trãng ½l i ã mæt té bYô chuyAn nghiĩ p sÁ lj ½iEu mài ngõei kháng th~y ã Ngõei Dân,

Vì mục đích là tạo tiếng nói cho mọi tầng lớp, nên nội dung cYc bji vè kháng nh~t thiÆt cĩng mæt quan ½il m. Người Dân không có chủ biên, trợ bút, ban biên tập mà gồm bài vở của bạn đọc khắp nơi.

Rõ là Người Dân đang làm việc ngược đời: làm báo mà kháng chuyAn nghiĩ p, kháng sãng b±ng qu~ng cYô, kháng

cả triển vọng sống bằng tiền bán báo, lại không có chủ biAn, trl bĩ t, ban biAn t°p!

Thói thường, người viết báo phải thuộc loại tài năng, học rãng biÆt nhiEu, mang sê tróeng ra ½l mua vui ho c ch× d~n ngõei ½ãc. Ngõei ta kháng ché ½i i nhùng ngõei t- m thóeng vĩt nhùng cYi t- m thóeng.

Người Dân không nghĩ thế. Sự làm lẫn to lớn của những ngõei bĩnh thóeng lj ½- kháng phã biÆn nhùng ôu tã, th°c m°c, nhùng mong òec, ½Yi hbi bĩnh thóeng nhùng vá cĩng thiÆt ½Yô, khiÆn mài vĩc ½- ½õi c gi~i quyÆt mæt cYch xa vãi, không liên quan đến đa số, đúng hơn, luôn luôn thiệt hại cho ½a sã.

Đó là tình trạng chung của đất nước và dân tộc trong giai đoạn lịch sử gần đây: một nước nông nghiệp mà nông dân kháng cũ tiÆng nUi. Cho nAn, nÆu ã trong nõec, t~t Ngõei Dân là của nông dân chất phác. Nay ở hải ngoại, Người Dân lj cũ ngõei trã hãc t°p, lj m ~n, ½Ung gũp cho xõ sê cõu mang vj hõeng vE vĩc quang phòc quã hõçng.

Vũ:

Khi ra ½i, mài gia ½lnh ìt nh~t cũ mæt vj i em, n~m, mõi tuãi. Nay tuãi trã lj thj nh ph- n ½a sã của cãng ½ãng di t~n. Hà cYn cũ mæt chĩ t quY khõ, cYn ½õi c sú kEm c~p cũ phò huynh ½l cũ ½ãng lúc cũ g°ng vj m-n nguyĩ n vùi sú th~ng tiÆn tọcng ½ãi.

Lèp ½j n em hà, sinh tróeng nci xõ ngõei, sÁ kháng cYn nhùng ½iEu kiĩ n tọcng tú, trong khi thu nh°n mæt nEn v~n hũu b~n xõ m j kháng thl xoY bP nhùng kũ thl ½õçng nhiAn. Sẽ có những khó khăn và dẫn vật nếu không ngay tự bây giờ tạo nổi niềm hãnh diện về nguồn gốc, ý thức được phải lj m gũ, lj m nhõ thE n j o.

Cho nên Người Dân hiện diện, làm diễn đàn chung để cĩng nhau trao ½ãi ù kiÆn, kinh nghiĩ m, tri thóc trong mài ngj nh nghiE, phYc hà mã thóc tọcng lai. Vĩ thE, nữ kháng tr- u tõi ng, m j nám na thiÆt thúc giĩ p ½e nhau hãc t°p.

Vj sú tích cức tham gia vE mài m~t cũ ngõei ½ãc lj ½iEu mà Người Dân thiết tha mong đợi. Vì Người Dân là của Bác, cũ Chi, cũ Anh, cũ Chl, cũ Em vj cũ chĩ ng ta.

Vậy xin mời. Người Dân là diễn đàn của Bạn. Nó tùy thuộc Bạn để tồn tại.

Người Dân

Người Dân
P. O. Box 2674
Costa Mesa, CA 92628
USA

PRESORTED STANDARD
U. S. POSTAGE PAID
SANTA ANA, CA
PERMIT NO. 4085